

27. KESKIVIIKKONA 21. MAALISKUUTA 2012

kello 14.16

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ainoa käsittely

1) Lapsiperheiden hyvinvoinnin turvaaminen	4
Välikysymys VK 3/2012 vp	

Toinen käsittely

2) Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	4
Hallituksen esitys HE 4/2012 vp	
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2012 vp	
3) Hallituksen esitys eduskunnalle Mauritiuksen kanssa veroasioita koskevista tiedoista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	35
Hallituksen esitys HE 147/2011 vp	
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2012 vp	
4) Hallituksen esitys eduskunnalle Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta	35
Hallituksen esitys HE 139/2011 vp	
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 2/2012 vp	

- 5) Hallituksen esitys eduskunnalle neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 36
- Hallituksen esitys HE 123/2011 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 3/2012 vp

Ensimmäinen käsittely

- 6) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 32 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta 36
- Hallituksen esitys HE 138/2011 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/2012 vp

Lähetekeskustelu

- 7) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain 25 luvun muuttamisesta ja evankelis-luterilaisen kirkon vaakunoista annetun lain kumoamisesta 38
- Hallituksen esitys HE 13/2012 vp
- 8) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alusliikennepalvelulain muuttamisesta sekä laiksi meriliikennetietojen keräämisestä ja meriliikenteen tilastojen laatimisesta annetun lain kumoamisesta 38
- Hallituksen esitys HE 14/2012 vp
- 9) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 38
- Hallituksen esitys HE 15/2012 vp
- 10) Laki avioliittolain muuttamisesta, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 1 luvun kumoamisesta sekä transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentin kumoamisesta 38
- Lakialoite LA 2/2012 vp (Alexander Stubb /kok ym.)

Mietintöjen pöydällepano

- 11) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain 8 §:n muuttamisesta 71
- Hallituksen esitys HE 8/2012 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2012 vp

- 12) Hallituksen esitys eduskunnalle yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirjan ja yleissopimukseen annettavien selitysten hyväksymisestä sekä laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 72
Hallituksen esitys HE 149/2011 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 4/2012 vp
- 13) Hallituksen esitys eduskunnalle tutkimus-, kehitys- ja arviointihankkeista Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta 72
Hallituksen esitys HE 5/2012 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 2/2012 vp
- 14) Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä hankintamenettelystä huutokauppatarkkailijan nimeämiseksi tehdyn sopimuksen ja yhteisestä hankintamenettelystä yhteisten huutokaupapaikkojen nimeämiseksi tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi sekä laeiksi niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta..... 72
Hallituksen esitys HE 7/2012 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2012 vp

Puhetta johtivat puhemies Eero Heinäluoma (14.16—15.59), ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi (15.59—18.01) ja toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti (18.01—20.36).

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkittiin täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat 33 edustajaa (e = eduskuntaryöhön liittyvä tehtävä; s = sairaus; p = perheväpää):

Juho Eerola /ps (e)
Eeva-Johanna Eloranta /sd (e)
Maarit Feldt-Ranta /sd (e)
Christina Gestrin /r (e)
Satu Haapanen /vihr (e)
Lauri Heikkilä /ps (e)
Timo Heinonen /kok (e)
Ari Jalonen /ps (e)
Mikael Jungner /sd

Anneli Kiljunen /sd (e)
Kimmo Kivelä /ps (e)
Anna Kontula /vas
Esko Kurvinen /kok (e)
Suna Kymäläinen /sd (e)
Paula Lehtomäki /kesk (p)
Maria Lohela /ps (e)
Anne Louhelainen /ps (e)
Eeva Maria Maijala /kesk (e)
Tuula Peltonen /sd (e)
Arto Pirttilahti /kesk (e)
Simo Rundgren /kesk (e)
Janne Sankelo /kok (e)
Kimmo Sasi /kok (e)
Mikko Savola /kesk (e)
Jouko Skinnari /sd (e)
Ismo Soukola /ps (s)
Eero Suutari /kok (e)
Astrid Thors /r
Jani Toivola /vihr
Maria Tolppanen /ps (e)
Sinuhe Wallinheimo /kok (e)

Sofia Vikman /kok (e)
Henna Virkkunen /kok (e)

Nimenhuudon jälkeen ilmoitautui seuraava edustaja:

Jani Toivola /vihr (17.27)

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Lapsiperheiden hyvinvoinnin turvaaminen

Ainoa käsittely
Välikysymys VK 3/2012 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Keskustelu välikysymyksestä päättyi 20.3.2012 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on tehty seuraavat ehdotukset epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle:

Juha Rehula Annika Saarikon kannattamana: "Eduskunta katsoo, että lapsiperheiden köyhyyttä tulee ehkäistä ja perheille tulee tarjota aito valinnanvapaus lapsen hoitomuodon suhteen. Hallitus jätti korottamatta pienimmät äitiys-, isyys- ja vanhempainrahat työttömyysturvan tasolle. Hallituksen mahdolliset kaavailut lapsilisien indeksikorotuksesta luopumisesta sekä pienten lasten kotihoidon tuen leikkauksesta eivät ole hyväksyttäviä. Nämä heikennykset lisääisivät lapsiperheiden köyhyyttä ja lisääisivät merkittävästi kuntien päivähoito- ja toimeentulotukimenoja. Koska hallituksen perhepoliittinen linja on kestävä lapsiperheiden ja myös julkisen talouden kannalta, eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Arja Juvonen Lea Mäkipään kannattamana: "Hallituksen toimet eivät ole edistäneet lapsiperheiden asemaa ja lasten hyvinvointia, eikä hallitus näin ollen nauti eduskunnan luottamusta."

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Eero Heinäluoma: Ensin äänestetään Juha Rehulan ehdotuksesta Arja Juvosen ehdotusta vastaan ja sen jälkeen siitä, nauttiiko valtioneuvosto eduskunnan luottamusta.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Puhemies Eero Heinäluoma: Pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

1) Äänestyksessä Juha Rehulan ehdotuksesta Arja Juvosen ehdotusta vastaan eduskunta hyväksyi Arja Juvosen ehdotuksen äänin jaa 134, ei 32; poissa 33. (Ään. 1) (Liite 1, s. 73)

2) Äänestyksessä Arja Juvosen ehdotuksesta eduskunta päätti, että valtioneuvosto nauttii eduskunnan luottamusta, äänin jaa 103, ei 63; poissa 33. (Ään. 2) (Liite 2, s. 74)

Asian käsittely päättyi.

2) Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 4/2012 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 1/2012 vp

Puhemies Eero Heinäluoma: Ensin päätetään puolustusvaliokunnan mietinnön pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelu

¹ **Kimmo Tiilikainen /kesk:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevalla puolustusministeriön antamalla hallituksen esityksellä ja siitä puolustusvaliokunnan tekemällä mietinnöllä saatetaan voimaan Suomen ja Israelin välinen tietoturvasopimus, jonka tarkoituksena on varmistaa salassa pidettävän tiedon välittäminen ja suojaaminen maiden välillä koskien muun muassa puolustus- ja turvallisuushankintoja.

Suomen ja Israelin välillä siis puolustuspoliittinen tieto kulkee jouhevasti, ja siitä ovat kummatkin osapuolet tietoisia. Viime päivät ovat osoittaneet, ettei Suomen hallituksen ja eduskunnan välillä oikea tieto kulje turvallisuuspoliitti-

sia ratkaisuja tehtäessä eikä edes hallituksen si-
sällä olla tietoisia päätösten perusteista.

Arvoisa puhemies! Suomessa on vuosikym-
menten perinne, että yhteiskunnalliselta merki-
tykseltään suuret tai kauaskantoiset esitykset val-
mistellaan parlamentaarisesti, siis siten, että sekä
hallitus että oppositio osallistuvat esitysten val-
misteluun. Uusi perustuslaki vielä korostaa par-
lamentarismia. Kataisen hallitus on romuttanut
tämän yhteiskuntaa eheyttävän periaatteen. Il-
man parlamentaarista valmistelua se on tilapäi-
sen enemmistönsä turvin runnomassa läpi niin
kuntamullistusta, vaalipiirijakoa kuin puolustus-
voimauudistusta varuskuntien lakkautuksineen.
Näyttää siltä, että nykyisen hallituksen ministe-
reiltä ja heidän avustajakunnaltaan puuttuu edus-
kunnan kunnioitus.

Hallituksen toimia leimaa myös asioiden sa-
lailu eduskunnassa. Kun helmikuussa käsitelim-
me välikysymystä puolustusvoimauudistukses-
ta, hallitus ei hiiskahtanut sanaakaan puolustus-
kykyymme ja puolustusbudjettiimme oleellisesti
vaikuttavista noin 180 miljoonan euron ohjus-
hankinnoista. Niistä saimme lukea lehdistä edus-
kuntakeskustelun jälkeisinä päivinä.

Olemme esittäneet, että puolustusuudistus oli-
si pitänyt valmistella parlamentaarisesti koko-
naisvaltaisella poliittisella harkinnalla, jossa
maanpuolustuksen tarpeet olisivat etusijalla. Ka-
taisen hallitus valitsi toisen tien. Hallituksen puol-
elta korostettiin koko ajan, että uudistus on val-
misteltu Puolustusvoimien lähtökohdista vailla
poliittista ohjausta. Tämän piti olla, pääministeri
Kataista siteeraten, "absoluuttinen fakta".

Totuus oli kuitenkin toisenlainen. Puolustus-
ministeri Wallin salasi ohjanneensa valmistelua
poliittisesti perin kapeasta näkökulmasta. Kun
häneltä kysyttiin kielipoliittisista perusteista
eduskunnassa, hän kiisti sellaisten olemassa-
olon. Vasta oikeuskanslerille tehty kantelu pal-
jasti totuuden, ja myös puolustusministeri oli pa-
kotettu se medialle kertomaan. Eduskunnan
edessä puolustusministeri ei ole vielä kukaan har-
haanjohtavia väitteitään oikaissut. Sen sijaan
puolustusministeri on yrittänyt kääntää keskuste-
lun harhapoluille. Korostan, että ruotsinkielisillä
nuorilla on täysi oikeus saada varusmieskoulu-
tus omalla äidinkielellään. (Ulla-Maj Wideroos:
Ja missä?)

Värderade herr talman! För första gången tar
jag svenska i plenum och det är därför att vi

har en så viktig sak på bordet. Det är självklart att
den svenskspråkiga ungdomen måste ha en möj-
lighet att utföra värnplik på svenska. (Mats Ny-
lund: Var?)

Här nu är det inte fråga om språket, det är frå-
ga om förtroende. Vi måste kunna lita på minist-
rar och information de ger till riksdagen. Vad mi-
nistrar svarar på våra frågor, det måste vara sant.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on maan ylin
päättävä elin. Kansalta saatu valtakirja on vel-
voittava, painava valtakirja, johon vallan ohella
liittyy oleellisesti myös vastuu ja nöyryys vallan
antajia, kansalaisia, kohtaan. Eduskunta edustaa
kansaa, ja siksi hallituksen ja sen ministerien on
nautittava eduskunnan luottamusta. Vaikka halli-
tus suhtautuu parlamentarismiin ylenkatseisesti,
ei se kuitenkaan voi estää eduskuntaa työskente-
lemästä perustuslain ja oman työjärjestyksensä
mukaisesti. Sen vuoksi, arvoisa puhemies, edellä
olevan perusteella joudun valitettavasti esittä-
mään, että eduskunta hyväksyisi seuraavan epä-
luottamuslause-ehdotuksen:

"Eduskunta toteaa, että hallituksen eduskun-
nalle 29. helmikuuta välikysymyskeskustelun
yhteydessä antaman vastauksen jälkeen on käy-
nyt ilmi, että puolustusministeri Stefan Wallinin
johdolla asian valmisteluun ovat hallituksen va-
kuutteluista huolimatta vaikuttaneet myös muut
kuin maanpuolustukselliset näkökulmat. Edus-
kunta katsoo, että puolustusministeri Wallin on
johtanut eduskuntaa harhaan. Ensin puolustus-
ministeri Wallin on salannut, sitten kiistänyt ja
vasta pakon edessä myöntänyt poliittiset perus-
teensa varuskuntien lakkauttamisessa. Pääminis-
teri Katainen on vakuuttanut eduskunnassa, että
on 'absoluuttinen fakta', ettei ratkaisuun vaiku-
tetu poliittisesti. Edellä olevan perusteella edus-
kunta toteaa, että puolustusministeri Stefan Wal-
lin ei nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Eero Heinäluoma: Totean, että tä-
män asian käsittelyn yhteydessä sallitaan myös
keskustelu ministeri Wallinille esitetystä epä-
luottamuslauseesta.

² **Pirkko Ruohonen-Lerner /ps:** Arvoisa herra
puhemies! Meille perussuomalaisille on jo viime
viikon lopulta ollut selvää, että ryhmämme esit-
tää puolustusministeri Stefan Wallinille epäluot-
tamusta. Tavan mukainen pitkän kaavan väliky-
symysmenettely, jossa hallituksella on 15 päivää

vastausaikaa, voisi venyttää sietämätöntä tilannetta viikkotolkulla yli pääsiäisen. Onkin erinomainen asia, että edustaja Tiilikainen nyt puheenvuorossaan on eduskuntaryhmänsä nimissä esittänyt puolustusministerille välitöntä epäluottamusta, kun meillä nyt on puolustusvaliokunnasta tullut hallituksen esitys ratkaisevassa toisessa käsittelyssä. Ei ole syytä enää yhtään pitkittää tätä päivää päivästä kasvanutta kritiikkiä, erovaatimuksia ja epäluottamusta, mitä myös jo monilta hallituspuolueiden tahoilta esitetään Wallinia kohtaan.

Ministeri Wallinin muisti alkoi palaila päätöksinä viime viikon lopulla seurauksena siitä, että edustaja Pentti Oinosen kantelusta 15. päivä maaliskuuta annetusta oikeuskanslerin päätöksestä oli luettavissa kenraali Puheloisen lausunnon kautta se absoluuttinen fakta, että Wallin oli lokakuun lopulla 2011 puuttunut puolustusvoimauudistuksen sotilas- ja virkamiesvalmisteluun Dragsvikin varuskunnan hyväksi puolue- ja kielipoliittisin perustein vastoin ammattisotilaiden maanpuolustuksellisia tilannearvioita.

Arvoisa herra puhemies! Wallinin rikkomus ei suinkaan ole se, että hän Dragsvik-asiassa teki puhdasta rkp:läistä puolue- ja kielipoliittikkaa. Rikkomus, ja jopa erittäin paha rikkomus, ei ollut vain se, että hän virassaan johti harhaan pääministeriä, valtiovarainministeriä ja muita ministereitä sekä hallituspuolueita, vaan myös se, että harhaan johtaminen kohdistui nimenomaan eduskuntaan. Erityisen raskauttavaa totuuden täyttää salaamista Dragsvik-asiassa Wallin harjoitti täällä täysistunnoissa helmikuun 9. päivänä puolustusvoimauudistuksen ensi keskustelussa sekä sitten Puolustusvoimia koskeneessa välikysymyskeskustelussa helmikuun 29. päivänä. Ne selittelyt, joita Wallin totuuden paljastuttua on viimeisten kuuden päivän aikana esittänyt, eivät yhtään paranna hänen asiaansa.

Perussuomalaisten mielestä eduskuntaan kohdistettu totuuden salaaminen ja tietoinen harhaan johtaminen ovat ministerivalan vannonen ministerin taholta, vieläpä erittäin suuren luokan maanpuolustuksellisessa turvallisuusasiassa, niin raskaita rikkomuksia, että välitön epäluottamuslause on ainoa eduskunnan arvovallan ja yleisen poliittisen moraalin kannalta mahdollinen ratkaisu.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Kimmo Tiilikaisen tekemää epäluottamuslause-

ehdotusta, jonka mukaan puolustusministeri Stefan Wallin ei nauti eduskunnan luottamusta.

³ **Markus Mustajärvi /vr:** Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä pitää puhua itse tästä asia-asiasta mutta myöskin ministeri Wallinin asemasta, ja se asia-asia on sellainen, että kun en kehtaa koko eduskuntaryhmää, omaa eduskuntaryhmää, kehua, niin kehun puolta siitä. Edustaja Yrttiaho on puolustusvaliokunnassa erittäin asian- tuntevasti ja aktiivisesti seurannut paitsi tätä asiaa, tätä Israelin asekauppasalaamisasiaa, myöskin ministeri Wallinin toimintaa.

Me olemme jättäneet tänään keskuskansliaan säädetyssä ajassa lausumaesityksen, joka kuuluu näin: "Suomen ja Israelin asekaupan salaamiselle ei ole asianmukaisia perusteita. Puolustusministeri Stefan Wallin on muissakin yhteyksissä menetellyt epäasiallisesti salaamalla useaan otteeseen hallinnonalaansa tietoja ja puhunut totuudenvastaisesti. Näistä syistä hän ei nauti eduskunnan luottamusta."

Arvoisa puhemies! Kun tuossa lausumaesityksessä viitataan siihen, että asioita on salattu pidemmän aikaa, niin valitettavasti siitä salailusta on näyttänyt tulleen tämän hallituksen toimintakulttuuri. Ei ole kyse yksin Kreikka-vakuussopimuksen salaamisesta — missä RKP ei ole millään lailla nostanut profiiliaan sen puolesta, että Suomen kansanedustajilla tulee olla oikeus tutustua asiakirjoihin omalla äidinkielellään, en ole kuullut yhtään sellaista vaatimusta.

Mutta, arvoisa puhemies, salailusta vielä. Puolustusvoimain rakenneuudistus oli iso asia. Perussuomalaiset tekivät hyvin perustellun välikysymyksen siitä, ja samana päivänä, kun välikysymystä käytiin läpi, raha-asiainvalidiokunta teki päätöksen ostaa 180 miljoonalla eurolla ohjuksia Hornetiin, ja seuraavana päivänä puolustusministeriö teki hankintapäätöksen. Tämä asia viivytettiin aivan tarkoituksella siihen asti, että saatiin tämä kiusallinen välikysymyskeskustelu alta pois. Edustaja Yrttiaho ja minä olemme viime syksystä asti kysyneet lukuisissa täysistunnoissa puolustusministeriltä, missä tässä ohjushankinnassa mennään ja onko rahoitus kasassa, ja vasta viimeisessä hädässä hän suostui tulemaan julkisuuteen. Tässäkään asiassa ei ole kyse ihan mistä tahansa, vaan siitä, että suomalaiset Hornetit varustetaan ohjuksilla, ilmasta maahan -iskukyvylä. Se on askel Naton suuntaan, ja se on viesti Yhdysvalloille ja Natolle siitä, että Suomi on Nato-

yhteensopiva ja voi lähteä mukaan yhteisiin ilmaoperaatioihin, yhteisiin ilmaiskuihin. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia.

Tästä Nato-asiasta haluaisin keskusteltavan laajemminkin. Se on juna, joka etenee raiteillaan koko ajan. Eikä naivismi ole mikään aatesuunta. Kyllä vasemmalla laidallakin pitää herätä siihen, mitä tietä olemme kulkemassa.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä tästä varsinaisesta hallituksen esityksestä. Tämähän on salaa-missopimus. Se olisi ihan hyvin voitu nimetäkin sen mukaan ja tuoda sillä nimellä tähän eduskunnan käsittelyyn. Ja onhan se nyt aika hurja asetelma, että milloin Kreikka, milloin Israel päättää siitä, mitä asioita Suomessa salataan eduskunnalta, kansalaisilta, julkiselta sanalta. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia.

Kävimme edustaja Zyskowiezin kanssa hyvin rapsakan keskustelun ensimmäisessä käsittelyssä, ja viitataan vielä siihen, mikä herätti mielenkiintoa. Aikoinaanhan kiersi 250:n hyvin merkittävän vaikuttajan lista siitä, että Suomen ei pidä tehdä yhteistyötä, asekauppaa, Israelin kanssa, ja tässäkin salissa on aika monta kansanedustajaa ja ministeriä, jotka tuon vetoamisen ovat allekirjoittaneet.

Esitän tähän varsinaiseen asiaan liittyen, että tämä hallituksen esitys hylätään, ja siihen on olemassa vankat perustelut. Kyllä asekaupan ja asekaupan Lähi-itään pitää olla julkista. Ei siitä ole niin kauhean pitkä aika, kun suomalainen rauhanturvaaja kuoli ilmaiskussa YK-tunnuksin varustetussa tukikohdassa. Sen tukikohdan koordinaatit olivat vuosia ja vuosikymmeniä tiedossa, eikä se isku ollut vahinko. Hyvin tarkkaan tiedettiin, mitä tehtiin, ja tällaisen valtion kanssa Suomi on valmis käymään asekauppaa ja myöskin salaamaan sen asekaupan. Tämä on äärimmäisen tärkeä ja moraalinen kysymys. Me emme voi sormi pystyssä opettaa muita valtioita siinä, mitä pitää ja mitä voi tehdä, jos emme ole valmiit kriittisesti arvioimaan tätä asiaa.

Arvoisa puhemies! Tässä lyhyt johdanto siihen, minkä takia minä ja edustajakollega Yrtti-aho olemme menettäneet luottamuksen puolustusministeri Walliniin. Minä ymmärrän ja hyväksyn sen, että tässä salissa ja muualla otetaan tiukasti yhteen poliittisista asioista. Hyväksyn sen, että asioista ollaan eri mieltä ja jokaisella on oma arvo- ja aatepohjansa. Mutta sitä en hyväksy koskaan, että asioita salataan ja niitä pimitetään niiltä henkilöiltä, niiltä edustajilta, jotka Suomen

kansa on tähän saliin valinnut päätöksiä tekemään.

4 Mikaela Nylander /r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustajien kanssa samaa mieltä siitä asiasta, että ei ole syytä pitkittää tätä prosessia ja keskustelua, että se on hyvä, että käydään tätä keskustelua täällä tänään ja todella-kin puhutaan siitä kokonaisuudesta, että ei ole nyt kyse pelkästään Dragsvikin kohtalosta vaan tästä kokonaisuudesta, Puolustusvoimien uudistuksesta. Olin ajatellut sanoa, että sääli, että puolustusministeri ei pysty olemaan paikalla, mutta hän on nyt tullut takaisin saliin, joten hänen on varmasti syytä itse sitten selvittää näitä asioita.

5 Ulla-Maj Wideroos /r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen edustaja Nylanderin kanssa samaa mieltä, että on hyvä keskustella asioista silloin, kun ne ovat ajankohtaisia. Hiukan kuitenkin hämmästelen sitä, että yhtäkkiä, kun on Suomi—Israel-sopimuksesta kysymys ja tullaan saliin, tällainen asia tuodaan meidän eteemme. Mutta nyt kun puolustusministeri itse on täällä, voimme hänen kanssaan keskustella asioista ja todella kokonaisuudesta eikä pelkästään Dragsvikistä.

Olen myöskin hiukan hämmästynyt siitä, että tähän sekoitetaan sellaisia asioita kuin esimerkiksi se, että emme ole vaatineet tiettyjä asiakirjoja ruotsiksi. Silloin kun niitä vaaditaan ruotsiksi, siitä nousee kauhea haloo, ja sitten kun niin ei tehdä, niin siitäkin nousee.

Puhemies Eero Heinäluoma: Ja ministeri Wallin. Puhuja-aitiosta, olkaa hyvä!

6 Puolustusministeri Stefan Wallin: Arvoisa puhemies! Palasin saliin, vaikka minulla oli lehdistötilaisuus alkamaisillaan 8 minuuttia sitten ja oli 50 toimittajaa; totesimme, että parlamentaarinen läsnäolo on nyt tärkeämpi, joten lehdistö valitettavasti saa luvan odottaa.

Hyvät kollegat, olen tänään antanut hallitukselle selityksen, selvityksen siitä, mitä kaikkea tämän asian taustoihin kuuluu, ja olen myöskin todennut, että jos tekee virheen ja virhearvioinnin, pitää myöskin osata tunnustaa se (Eduskunnasta: Ajoissa!) ja olla nöyränä. On aivan selvää, että olen aliarvioinut tämän yhden varuskunnan kysymyksen ja sen sensitiivisyyden. Se asia olisi pitänyt tuoda hallituksen Utvan käsittelyyn ikään

kuin ankkuroitavaksi. Vaikka se olikin vain yksi osa laajempaa kokonaisuutta, niin siihen liittyvien sensitiivisten seikkojen takia jo hallituksen pelisääntöjen näkökulmasta olisi ollut hyvä tuoda se Utvan käsittelyyn. Se, että näin ei tapahtunut ja että tällainen tietovaje pääsi syntymään, ei ole päässyt syntymään itsestään, vaan se on puhtaasti minun vikani, minun virheeni, sen myönnän avoimesti, ja olen siitä pahoillani, että siitä on syntynyt hämmennystä ei pelkästään poliittisella kentällä vaan myöskin esimerkiksi Puolustusvoimien henkilöstön piirissä.

Olemme tänään sopineet hallituksen piirissä, että tämä Uudenmaan Prikaatin asema otetaan tarkasteltavaksi hallituksen Utvaan, joka pidetään ensi viikolla. Muilta osin puolustusvoimauudistusta ei siellä käsitellä, mutta perustelut tämän päätöksen, tämän ratkaisun, takana halutaan siellä käydä kertaalleen läpi.

7 Tuula Väättäinen /sd: Arvoisa puhemies! Minun puheenvuoroni koskee päiväjärjestyksen mukaista asiaa.

Käsiteltävä sopimus Suomen ja Israelin välillä koskee salassa pidettävän tiedonvälityksen turvaamista, kun tiedonvaihto koskee maiden välistä puolustus- ja turvallisuushankintoja tai alan tutkimusta, hankintoja tai tuotantoa ja hankkeita. Sopimus ei siis varsinaisesti koske suoraan asekauppaa, vaan puolustus- ja turvallisuushankkeisiin liittyvää tiedonvaihtoa, eikä Suomi ole tällä sopimuksella myymässä aseita Israelille. On selvää, että pitää varmistaa, että Suomen neuvottelemien sopimusten osapuolet pitävät kiinni niistä sopimuksen ehdoista tai yleisemminkin kansainvälisistä sopimuksista. Suomen solmimia sopimuksia täytyy voida muuttaa tarvittaessa, jos niihin liittyviä ongelmia tai epäselvyyksiä ilmenee. Suomen ja Israelin välinen sopimus antaa kotimaiselle puolustus- ja turvallisuusalan teollisuudelle mahdollisuuden saada tilauksia tai osallistua hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä Israelin tietoihin, ja vastaava mahdollisuus syntyy israelilaisille.

Suomalaiset yritykset tarvitsevat näytöt sopimuksista kansainvälisillä markkinoilla. Tasapuolisuuden nimissä kotimaisille firmoille on hyvä saada vastaavat taustasopimukset kuin muunmaalaisillekin, mutta kauppaa ei pidä tehdä millä ehdoilla hyvänsä. Etenkin jos valtio osallistuu hankkeisiin edes välillisesti, väärinkäytöksiä tai

rikkomuksia ei voi sallia, joten tilannetta pitää seurata tältä osin.

Puolustusvaliokunta piti sopimusta tarpeellisenä hallituksen esityksen perusteluista ilmenneistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella. Israelin kanssa solmittu suppea sopimus koskee vain puolustus- ja turvallisuusalaa, sillä Israel ei tee laajoja ja useita hallinnonaloja koskevia tietoturvasopimuksia. Sopimus vastaa pitkälti muita vastaavia Suomen neuvottelemia, kahdenvälisen tiedon vastavuoroista suojaamista koskevia sopimuksia.

8 Timo Soini /ps: Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kannatan edustaja Tiilikaisen tekemää epäluottamuslause-esitystä. Sitten totean, että ryhmän puheenjohtaja Pirkko Ruohonen-Lerner esitti perustellun kannan, joka käsiteltiin perussuomalaisten eduskuntaryhmässä ja on myös meidän yksimielinen kantamme tähän.

Tämä on vakava asia, ja minusta tuntuu, että hallitus ei oikein vieläkään ymmärrä. Nyt se on ilmoittanut, että se käsittelee yhden varuskunnan vielä uudestaan. Ei tässä siitä ole kysymys, (Ulla-Maj Wideroos: No, mistä?) tässä on kysymys koko Suomen puolustuspoliitikasta lähivuosiksi. Se on niin, että jos sieltä nyt vielä yksi irrotetaan, niin se yksi, joka irrotetaan, on voinut vaikuttaa Kontiolahteen, Kauhavaan, kokonaisharkintaan, (Ulla-Maj Wideroos: Ei ole!) siihen, minkälainen paketti tehdään. Ei tämä sillä hyvä ole, että se käsitellään uudestaan tai vaikkapa lakkautetaan. Tässä on kysymys siitä, onko ministeri harhauttanut eduskuntaa ministeriäitiosta. Siitä tässä on kysymys, ja se on vakava asia.

Kun katsotaan tätä koko menettelytapaa, niin koko asia ei olisi täällä edes keskustelussa, jos ei perussuomalaisten kansanedustaja Pentti Oinonen olisi tehnyt tästä kantelua oikeuskanslerille. Paheksutte, että voi kamalaa, vaikka vain sitä kautta totuus tuli esiin. Sitä kautta muisti parani, ja toivottavasti nyt paranevat myös ymmärrys ja kuulo, koska vain tämän kautta komentaja Puhe-loisen kanta tuli selville ja vain tätä kautta Suomen kansa ja eduskunta saivat sen tiedon, joka olisi ensinnäkin eduskunnan pitänyt saada ja myös hallituskumppaneiden pitänyt saada. Vai onko pääministeri Kataisella sellainen hallitus, että yksi ja toinen ministeri tuovat asioita Utvaan tai rahakuntaan tai mihin tahansa ilman, että kertovat niistä pääministerille? Onko tämä ainoa asia, onko tämä ainoa poikkeus, vai onko tämä

peräti käytäntö? Kyllä tämän nyt luulisi kiinnostavan etenkin muita hallituskumppaneita, vaikka veljiä ja sisaria siellä vasemmalla. Luetteko tekin lehdistä teidän hallituksenne päätökset? Hämmästelenn tätä. Mikä on hallituksen toimintakyky, se on tässä olennainen asia.

Meillä muutenkin puolustuspolitiikassa on poikettu hyvästä käytännöstä, joka meillä on ollut pitkään. On tehty selontekoja yhteisellä parlamentaarisella valmistelulla, jossa kaikki ovat olleet mukana. Nyt on joku — sinänsä ihan hyvä — työryhmä, joka sitä seuraa. Tämä ei ole hyvä asia, että maan turvallisuudessa menetellään sellaisilla menettelyillä, jotka eivät ole tarpeeksi painavia. Ei riitä pelkästään se, että oppositio tai muut saavat tietoa, pitää pystyä vaikuttamaan. Silloin kun olin viimeksi tässä ryhmässä — täällä on monia kollegoita, muun muassa edustaja Kanerva ja muut — me teimme kyllä yhteisen päätöksen, että rakenneuudistusta tarvitaan, mutta me myös esitimme, että siihen tulee 2 prosentin kasvu, että me pystymme siitä huolehtimaan. Nyt me olemme tilanteessa, jossa puolustusmenot bruttokansantuotteesta ovat 1,2 prosenttia, ja näillä leikkauksilla ne laskevat. Viro on juuri tehnyt päätöksen, että heillä on velvoitteet 2 prosentin määrärahaan, jonka pitäisi olla nimenomaan Nato-kelpoinen. (Ministeri Paavo Arhinmäen välihuuto) — Arvoisa ministeri Arhinmäki, miten te kuvittelette, että itsenäistä puolustusta voidaan tehdä puolet halvemmalla kuin Nato-puolustusta? (Ministeri Paavo Arhinmäen välihuuto) Minun mielestäni tämä on aivan käsittämättömä kaariyppyspolitiikkaa. Eihän tästä tule yhtään mitään. (Ministeri Paavo Arhinmäen välihuuto) Tässä minä haluan, että Suomen puolustuskyky ja maanpuolustus turvataan, siitä tässä on kysymys.

Arvoisa puhemies! Nyt kun meillä tämä asia on luottamuslauseäänestyksessä, niin eduskunta päättää, onko tällainen menettely ministeri Wallinin kohdalta oikein ja asiallista, siitä tässä päätetään. Ei tässä kysymyksessä nyt päätetä varuskunnasta, (Pentti Oinonen: Ei päätetä, ei!) puolustusmäärärahoista, vaan siitä, voiko ministeriäitiosta johtaa harhaan. Tästä täällä päätetään. On sinänsä hyvä, että ministeri Wallin on pahoitellut, arvostus siitä, mutta kun pahoittelu tulee vasta sen jälkeen, kun oikeuskanslerin kantelun perusteella Puolustusvoimain komentaja — ei siis mikä tahansa taho, vaan korkein taho, Puolustusvoimien komentaja — vastaa oikeuskans-

lerille ja kertoo, miten asia on, niin sitten tulee tunnustus ja tieto. Sitten ilmeisesti päähallituspuoluekin tiesi, mistä puolustuspolitiikasta on kysymys. Kyllä tämän luulisi nyt vähän teitän kiinnostavan siellä kokoomuksessa, (Pentti Oinonen: Hävetkää!) puhumattakaan veljistä, sisarista vasemmalla, mutta hallitus on teidän hallituksenne, ja nyt sitten katsotaan, voiko mainitulla tavalla menetellä yleisesti tai pääministeri Kaitaisen hallituksessa.

9 Jyrki Yrttiaho /vr: Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Mustajärven epäluottamuslauseen lausumaehdotusta puolustusministeri Wallinille.

Todellakin, puolustusvoimauudistusta on valmisteltu salassa. Päätökset kiirehdiittiin tekemään ennen edessä olevan selonteon valmistelua ja käsittelyä parlamentarismien periaatteiden vastaisesti. Presidentti Kekkonen ajoista lähtien Suomessa on vaalittu Suomen puolustuspolitiikan laajaa parlamentaarista valmistelua, silloin puolustuskomiteoissa ja myöhemmin selontekoina. Nyt tähän perinteeseen näyttää syntyneen murtuma. JASSM-ohjusten hankintapäätöksestä ja valmistelusta ei niin ikään kerrottu, ennen kuin päätökset hallituksessa oli tehty ja välikysymys puolustusvoimauudistuksesta oli loppuun käsitelty. Nyt tässä istunnossa käsittelemme sopimusta, jossa asekauppa Israelin kanssa saatetaan salaiseksi. Perusteluja epäluottamuslausumalle siis riittää.

Mutta varsinaiseen työjärjestysasiaan. Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Tämän käsittelyssä olevan sopimuksen määräykset kuitenkin asettavat Suomen perustuslain 12 §:n 2 momentin julkisuusperiaatetta rajaavia, tiukkoja vaatimuksia turvallisuusluokitellun tiedon merkitsemiselle. Siksi sopimuksen voimaantulo ja sopimuksen sisältämät salais- ja suojaamissäännökset edellyttävät sopimuksen hyväksymistä täällä eduskunnassa. Sopimus on ongelmallinen muun muassa Suomen ja Israelin välisen asekaupan julkisuuden kannalta eikä siis missään nimessä pelkkää sopimustekniikkaa. Nimittäin Israel kuuluu maihin, jotka eivät julkista puolustusvoimiensa hankintoja. Israel kieltää yrityksiä kertomasta julkisuuteen puolustus- ja turvallisuusalan toimitussopimuksista ja yhteistyöhankkeista. Tässä sopimuksessa kielletään luovuttamasta turvallisuusluokiteltuja tietoja muun muassa kansainvälisille jär-

jestöille ilman tietoja lähettävän sopimuspuolen ennakolta antamaa kirjallista suostumusta. Näin ollen eduskunta on saattamassa voimaan sopimusta, jossa Israelin puolustusministeriölle annetaan mandaatti päättää yli meidän perustuslakimme, mikä asekauppaa ja puolustusalan teollis-teknistä yhteistyötä koskeva yleisluontoinenkin tieto on Suomessa julkista. Israel leimaa tiedot salaisiksi, ja sillä siisti. Juuri tämän takia olen vaatinut sopimusta perustuslakivaliokunnan käsittelyyn.

Ehkä asia tulee paremmin ymmärretyksi, jos lainaan tässä tunnetun suomalaisen yrityksen Vaisalan Weather Critical Operations -liiketoiminnan johtaja Kai Konolan lausuntoa Helsingin Sanomissa 10.10.2010. Hän totesi: "Israel kuuluu näihin maihin, jotka eivät julkista puolustusvoimiensa hankintoja. Meillä ei ole mahdollisuutta sanoa edes sitä, olemmeko vai emmekö ole heidän toimittajansa. - En voi kommentoida. Meidän sopimuksemme eivät mahdollista meidän sanovan asiasta mitään".

Puhemies! Merkittävät EU-maat, kuten Iso-Britannia, tai Pohjoismaat, kuten Norja ja Ruotsi, ovat uudelleen arvioineet ja katkaisseet kauppasuhteitaan Israelin aseeturallisuuteen juuri Israelin palestiinalaisiin kohdistaman sorron, rasistisen syrjinnän, palestiinalaisalueiden miehityksen ja siirtokuntien rakentamisen takia, mutta Suomen hallitus ja puolustusministeriö näyttävät valinneen päinvastaisen lähestymistavan. En voi olla hämmästelemättä tämän hallituksen politiikkaa.

Kansalaismielipide Suomessa vaatii — muun muassa yli 250 suomalaista politiikan, kulttuurin, tieteiden ja taiteen vaikuttajaa vaativat veto-oimuksessaan — Suomen asekaupan lopettamista Israelin kanssa. Muun muassa nykyinen ulkoministeri Erkki Tuomioja on allekirjoittanut veto-oimuksen. Kansanedustaja Tuomioja kertoi 10.10.2010 Helsingin Sanomissa allekirjoittaneensa asekauppaa vastustavan veto-oimuksen siksi, ettei Israelia enää voi eikä pidä kohdella asekaupoissa normaalina kumppanina, "ei niin kauan kuin se jatkaa siirtokuntien laajentamista ja laitonta miehitystään palestiinalaisalueilla eikä osoita uskottavia merkkejä aidosta pyrkimyksestä kestäväan rauhansopimukseen".

Edellä todetuilla perusteilla vasenryhmän eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen esityksen hyväksyminen ei ole Israelin valtion ja palestiinalaisten välisestä konfliktista johtuen perus-

teltua. Kannatan edustaja Mustajärven ehdotusta hallituksen esityksen hylkäämisestä.

¹⁰ **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan puolustusvaliokunnan mietintöä, jota on puolustusvaliokunnassa valiokunnan puheenjohtaja Jussi Niinistön johdolla ansiokkaasti valmisteltu.

Sen sijaan en voi hyväksyä ja kannattaa niitä toimintatapoja, joilla puolustusvoimauudistusta on ministeri Stefan Wallinin johdolla valmisteltu. Kaiken kukkuraksi eduskuntaa on johdettu ministeri Wallinin toimesta harhaan puolustusvoimauudistusta koskevassa välikysymyskeskustelussa helmikuun 29. päivänä, ja sillä on saattanut olla merkitystä hallituksen luottamuksesta äänestettäessä. Kun näin on, ei puolustusministeri Stefan Wallin voi mielestäni jatkaa tehtävässään. Koko puolustusvoimauudistus on käsiteltävä uudestaan.

Arvoisa herra puhemies! Kannatan edustaja Tiilikaisen tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

¹¹ **Jussi Niinistö /ps:** Arvoisa puhemies! Ensin työjärjestysasiaan. Puolustusvaliokunnan mankelista tullut hallituksen esitys on kannatettava, kuten jo aiemmin tämän asian käsittelyn yhteydessä olen todennut.

Sitten päivän puheenaiheeseen. Koska nyt on mahdollista keskustella myös ministeri Wallinin nauttimasta luottamuksesta, tahdon edustaja Soinin ja edustaja Saarakkalan tavoin painottaa sitä, mikä on asian ydin. Asian ydin on, arvoisa puhemies, se, että ministeri Wallin on harhauttanut eduskuntaa puolustusvoimauudistuksen julkistamisen yhteydessä. Ministeri Wallin on harhauttanut Suomen kansaa. Tämä on absoluuttinen fakta, kuten sanonta kuuluu. Nyt eivät pahoittelut auta. Ministerin tulee olla rehellinen. Toiminnallaan ministeri Wallin on asettanut myös pääministeri Kataisen hankalaan asemaan. Tätä farssia ei ole mitään syytä enää pitkittää. Tilanne vaatii nopeita toimia, ja siksi oppositio ehdottaa ministeri Wallinin luottamuksen välitöntä mittaamista. Siksi kannatan, arvoisa puhemies, edustaja Tiilikaisen tekemää epäluottamuslause-ehdotusta, jota muun muassa edustaja Ruohonen-Lerner on hyvin perustein kannattanut.

Puhemies Eero Heinäluoma: Ministeri Wallin. Pyydän ottamaan puhuja-aition.

¹² **Puolustusministeri Stefan Wallin:** Arvoisa puhemies! Pyydän puheenvuoron asian tässä vaiheessa, koska on muutaman kerran nyt peräkkäin esitetty väitteitä siitä, että olisin johtanut eduskuntaa harhaan, ja viitattiin vielä sitten välityksymyskeskusteluun 29. päivä helmikuuta. Ei ole kertaakaan kerrottu, miltä osin ja missä asiassa olisi tätä harhautusta tapahtunut. Olen käynyt erittäin tarkkaan läpi — ja olen myöskin huomannut, että eräät muut ovat sen tehneet — kaikkia niitä tekstejä, niitä puheita, mitä olen pitänyt tästä, tai tuosta [puhuja osoittaa paikkaansa ministeriäitiossa], paikasta, enkä ole löytänyt yhtäkään sellaista kohtaa, jossa olisi eduskuntaa johdettu harhaan. En ymmärrä enkä hyväksy tällaista väitettä, ja toivoisin, että se, joka näin väittää, myöskin kertoo, mihin se perustuu.

¹³ **Tom Packalén /ps:** Arvoisa herra puhemies! Aloitan kannattamalla hallituksen esitystä.

En kuitenkaan kannata ministeri Wallinin harjoittamaa kielipolitiikkaa ministerin tehtävässään. Ministeri Wallin on puhunut koko varuskuntaudistuksen ajan, että seinillä ei puolusteta maata. Miten Dragsvikin varuskunnan homeiset seinät voivat olla poikkeus? On varmasti kaikille selvää, ettei kukaan tässä salissa ole ehdottanut ruotsinkielisten varusmiesten koulutuksen lopettamista puhuttaessa Dragsvikin sulkemisesta. Kukaan ei ole myöskään puhunut suomenkielisten varusmiesten koulutuksen lopettamisesta puhuttaessa muiden varuskuntien lakkauttamisesta. Kyse on ainoastaan siitä, missä koulutus tapahtuu.

Ministeri Wallin on kiistänyt vaikuttaneensa Dragsvikin säilyttämiseen. Jäätään kiinni totuudenvastaisista väitteistään Wallin on antanut ymmärtää, että laissa säädetään, että Suomessa tulee olla Dragsvikin varuskunta ruotsinkielisille varusmiehille. Kielilain 39 §:ssä puhutaan vain joukko-osastosta, ja joukko-osasto voi sijaita missä varuskunnassa tahansa. Haluaisin selvyyden, mikä on aidosti absoluuttinen totuus tässä asiassa. Haluan myös tietää, mitä pääministeri Katainen tiesi sanoessaan kuuluisat sanansa absoluuttisesta totuudesta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kansa luottaa poliittisiin päättäjiin. Onkin hyvä käydä vielä kerran faktat läpi ja tuoda julki totuus säästökeskustelusta. Kysyisinkin pääministeri Kataiselta — jos hän täällä olisi — kun hän 29. helmikuuta vakuutti, ettei päätöksellä Puolustusvoimi-

en säästöistä tehdä alue- tai muutakaan politiikkaa, ja kutsui sitä vielä absoluuttiseksi faktaksi: mitä puolustusministeri Wallin on hallitukselle kertonut roolistaan Dragsvikin varuskunnan säilyttämisessä, ja mitä pääministeri Katainen tiesi?

Asiahan on niin, että joko ministeri Wallin jätti tarkoitushakuisesti kertomatta pääministerille omasta poliittisesta ohjailustaan Dragsvikin säätämiseksi tai sitten pääministeri Kataisen absoluuttinen fakta ei pitänytkaan paikkaansa. Joka tapauksessa joku johdatti Suomen kansaa harhaan — kuka? Ja ellei pääministeri Katainen tiennyt Wallinin poliittisesta ohjailusta, eikö olisi kansan harhaan johtamista julkisuudessa olla tuomitsematta tätä?

¹⁴ **Pentti Oinonen /ps:** Arvoisa puhemies! Ensiksikin kannatan hallituksen esitystä eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä.

Tästä onkin luontevaa siirtyä teihin, herra puolustusministeri Wallin, ja teidän soutamis- ja huopaamisleikkiinne. Mielestäni te, Wallin, olette tietoisesti johtanut eduskuntaa harhaan väittäessänne, että Dragsvikin varuskunnan säilyttäminen ei olisi ollut poliittinen päätös.

Arvoisa puhemies! Tulee mieleen hyrrä kuunnellessa Wallinin alati vaihtuvia selityksiä. Alun perin se ei hänen mukaansa ollut poliittinen päätös. Seuraavaksi pienen pakon edessä tunnustitte, että se oli poliittinen päätös. Viimeinen versio teillä oli, pakon edessä, että se olikin perusoikeudellinen kanta. Ei Suomen kansa eikä eduskuntalaitos voi luottaa tällaiseen ministeriin, joka sou-taa ja huopaa mielensä mukaan, ja pääministeri Katainen on RKP:n juoksupoikana hyväksynyt Wallinin väärinkäytökset.

Puolustusvoimauudistus ajaa Suomen alueellisen puolustuksen alas ja aiheuttaa määrättyille alueille turvallisuusvajeen. Otan esimerkiksi Pohjois-Karjalan Prikaatin Kontiorannassa, joka on lakkautettavien varuskuntien joukossa.

Puolustusvoimauudistuksessa "alueellisen puolustuksen toteuttamistapaa tarkennetaan". "Koko valtakuntaa puolustetaan, mutta puolustuksen painopiste muodostuu rajoitetummalle alueelle", näin kerrotaan. Joukkojen määrän vähentymisen seurauksena puolustus harventuu, ja tästä, ministeri Wallin, seuraa, että itäsuomalaiset jäävät Kontiorannan lakkauttamisen myötä mahdollisen vihollisen uhatessa tykinruuaksi etelä- ja länsisuomalaisten kustannuksella. Hal-

lituksen ja ministeri Wallinin mielestä pohjoiskarjalaisia ei näköjään kannata puolustaa, koska heidän mielestään nämä ovat toisen luokan kansalaisia. Vai meinaatteko, että pannaan mummot ja papat keräämään käpyjä sankkoihin ja niitä heittelemällä lähdetään vihollista vastaan?

En voi myöskään millään hyväksyä hallituksen uutta päätöstä, että ainoastaan Uudenmaan Prikaatin asema käsitellään uudelleen Utvassa. Sitä emme voi hyväksyä. Koko puolustusvoimauudistus täytyy käsitellä uudelleen, edustaja Wideroos. (Ulla-Maj Wideroos: Ette ole Utvassa mukana päättämässä!)

Lopuksi: mielestäni ministeri Wallinin on erottava välittömästi tai ainakin huomissapäivänä.

¹⁵ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Puolustusvoimauudistus, jonka keskeisin toimenpide on varuskuntien lakkauttaminen, on epäonnistunut. Uudistusta mainostettiin niin, että sitä on valmisteltu ilman poliittista ohjausta, mutta toisin kävi. Pentti Oinosen tekemän kantelun johdosta totuus on kuitenkin tullut esille, ja on selvää, että puolustusministeri Wallin on kertonut eduskunnalle jotain muuta kuin mitä olemme ajatelleet kuulevamme. Tämän vuoksi hallituksen tulisi tehdä asialle jotain, jotta luottamus palaa eduskuntaan.

Arvoisa puhemies! Se, mitä tulee tähän hallituksen esitykseen eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä, on kannatettavaa. Puolustusvaliokunnan mietinnön mukaan tämä vastaa pitkälti muita Suomen neuvottelemia kahdenvälisiä turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevia sopimuksia, kuten tässä lukee.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoryhmä vaatii Israelia ristille tässäkin asiassa, mutta ilman kunnan perusteluja. Mikäli maamme päättäjät vaihautuisivat hiukan ottamaan faktoista selvää, eivät he heti olisi tuomitsemassa Israelia tapahtumista, joissa myös oma maamme toimisi samoin, mikäli se joutuisi jatkuvan terrorin kohteeksi. Vai onko maata, jossa sotilas ei puolustaudu? Onko maata, jossa kansaa ei suojella?

Israel on aseellisessa konfliktissa Hamas-terrorijärjestön kanssa, joka hallinnoi Gazan aluetta. Tämä on syytä muistaa myös täällä, kaukana Lähi-idästä. Hamas on jatkuvasti pommittanut Israelin siviilejä tuhansilla ohjuksilla Gazan alu-

eeltaan käsin. Tällainen saarto on kansainvälisten lakien mukainen, ja tällöin esimerkiksi mitkään laivat eivät saa rantautua eivätkä tulla satamiin, eivät siviili- eivätkä sotalaivat. Miksi Israelilta vaaditaan sellaista mutta ei muilta demokraattisilta mailta? Miksi koko maailma kumartaa islamilaiseen maailmaan päin, vaikka hyvin selkeästi sen ainoa selkeä tehtävä on tuhota Israel ja juutalaiset? Israelilla on oikeus ja velvollisuus puolustaa kansalaisiaan, kuten millä tahansa itsenäisellä valtiolla.

¹⁶ **Mari Kiviniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme täällä tänään poikkeuksellisen vakavasta kysymyksestä, niin vakavasta asiasta, että olisi hyvä, että myös pääministeri Katainen olisi täällä paikalla. Asia ei ole vakava pelkästään puolustusministerin näkökulmasta, vaan koko hallituksen toimintakyvyn näkökulmasta. Kyse on siitä, miten hallitus suhtautuu eduskuntaan: suhtautuuko se siihen kunnioittavasti ja arvostavasti, vai onko mukana ylimielisyyttä. Kylähän tällaisesta parlamentarismin ja eduskunnan vähättelystä on kyse silloin, kun sellaisia uudistuksia, jotka aina poikkeuksetta on valmisteltu parlamentaarisesti yhdessä opposition kanssa, ei tällä vaalikaudella tehdäkään yhdessä parlamentaarisesti valmistellen. Näitä esimerkkejä on lukuisia: niin kuntauudistus, puolustusvoimauudistus kuin myös vaalipiirijako.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee itse tähän keskustelussa olevaan asiaan, niin on kyllä kiistatta käynyt ilmi, että puolustusministeri Wallin on johtanut eduskuntaa harhaan. Pitää täysin paikkansa se, mitä edustaja Tiilikainen totesi: puolustusministeri Wallin on salannut, sitten kiistänyt ja vasta pakon edessä myöntänyt poliittiset perusteensa varuskuntien lakkauttamisesta.

Harkinnan pitäisi, silloin kun on kyse tällaisista kansallisen turvallisuuden kysymyksistä kuten puolustusvoimauudistuksessa, ottaa huomioon laaja-alaisesti eri näkökulmat. Mutta nyt on käynyt ilmi, että näitä poliittisia painotuksia on otettu huomioon vain hyvin kapeasta näkökulmasta.

Tämä toiminta antaa myös hieman erikoisen kuvan koko hallituksen toiminnasta, kun muut ministerit ovat olleet tietämättömiä tästä poliittisesta ohjauksesta, myöskin pääministeri. Mutta itse en ole kyllä vielä saanut siihen kysymykseen vastausta, onko tästä Dragsvikin säilyttämisestä sovittu jossain muussa yhteydessä kuin tuossa

Utvan kokouksessa: hallitusneuvotteluissa tai jossain muussa palaverissa. Eli tähän koko kokonaisuuteen liittyy vielä jonkin verran avoimia kysymyksiä.

Arvoisa puhemies! Monet kansalaiset myöskin pohtivat sitä, ovatko laki ja toimintatavat kaikille samat, kohdellaanko kaikkia ministereitä silloin, kun virheitä tehdään, samalla tavalla — ja silloin meistä jokainen katsoo politiikan lähistoriaan.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Tiilikaisen epäluottamuslause-esitystä.

17 Eero Reijonen /kesk: Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Tiilikaisen epäluottamuslausetta puolustusministeri Wallinille.

Pääministeri Kataisen hallituksen päätöksen teon keskiössä näyttää olevan syrjäseutujen ihmisten kyykyttäminen. Tämä näkyy myös puolustusvoimauudistuksessa hyvinkin voimakkaasti: Itä- ja Väli-Suomi tyhjennetään varuskunnista. Ja nyt on selvinnyt se, että päätösten taustalla ovatkin muut kuin maanpuolustukselliset syyt — muut kuin maanpuolustukselliset syyt. Suorastaan häikäilemätön puoluepolitiointi on paljastunut, ja vasta, kun suoraselkäinen Puolustusvoimien komentaja kertoi totuuden oikeuskanslerille lähettämässään lausunnossa, asia on lähtenyt vyörymään kovalla vauhdilla eteenpäin.

Olen hämmästynyt ministerin lausunnoista tämän prosessin aikana. Olisin kuvitellut, että puolustusministeriössä on sen verran osaavia alaisia, että he olisivat ymmärtäneet sen eron, mikä on varuskunnalla ja joukko-osastolla, kun näyttää olevan niin, että ministerille tämä ero ei ole täysin selvinnyt. Varuskunnan sisällä voi olla useita joukko-osastoja. Kielilaki lähtenee siitä, että joukko-osasto voi olla se taso, jolla ruotsinkielistä varusmieskoulutusta annetaan, ja tämän minä hyväksyn täysin.

On myös hämmästyttävää todeta se lausuntojen välinen ero, joka on tässä oikeuskanslerin asiakirjassa. Ministeri on väittänyt, että Pääesikunta/Puolustusvoimat olisi pyytänut ohjausta. Tässä kirjelmässä kuitenkin todetaan, että puolustusministeri ohjasi, Pääesikunta ei ole sitä pyytänut. Tässä on merkittävän iso ero, ja tämä on erittäin vakava näkökulma. Olisi hyvä tietää, missä määrin puolustusministeri muutti Puolustusvoimien alkuperäistä esitystä ennen kuin hän

esitteli sen Utvassa. Puolustusvoimain komentaja on todennut, että hänellä ei ole esittelyoikeutta Utvassa, vaan se esittely tapahtuu puolustusministerin voimin tässä Puolustusvoimia koskevassa asiassa.

Olisi erittäin mielenkiintoista tietää muun muassa se, oliko Pohjois-Karjalan Prikaati säilytettyjen joukko-osastojen joukossa ja mikä oli Uudenmaan Prikaatin tilanne alkuperäisessä Puolustusvoimien esityksessä. Minulle ei henkilökohtaisesti riittä se puolustusministerin lupaus, että Uudenmaan Prikaatin asia käsitellään uudelleen Utvassa; koko puolustusvoimauudistus ja varuskuntaverkkoasia tulee kokonaisuudessaan ottaa käsittelyyn.

Minun mielestäni näin vakavan rikkeen jälkeen luottamus puolustusministeriin ei voi palata. Olen kolmatta kautta puolustusvaliokunnassa, ja kyllä minulla on erittäin iso kynnys luottaa myöskin tulevaisuudessa puolustusministeriin ja niihin ulostuloihin — jos epäluottamuslausetta ei tule — mitä hän tuo siellä esille.

On myös kysyttävä armeijatermeillä, simputiko puolustusministeri pääministeriä tässä asiassa. On hyvin mielenkiintoista nähdä, mitä kerrottiin oikeasti pääministerille tämän asian osalta.

Arvoisa puhemies! Helmikuun kyselytunnilla ministeri totesi, että hallitusohjelmaan on kielilain kirjaukset tehty. Näin varmasti on. Mutta hän ei silloin kertonut, että hän on ratkaissut Uudenmaan Prikaatin kohtalon muista lähtökohdista.

18 Puolustusministeri Stefan Wallin: Arvoisa puhemies! Tässä kun lainaa niitä lausuntoja, mitä on annettu oikeuskanslerille, niin olisi tietysti hyvä lainata myöskin niitä, jotka antavat hieman kilpailevia versioita siitä, mitä tässä on sanottu. Tässä on jonkin verran valikoivaa lainauskultuuria nyt ilmassa. Pääesikunnan lausunnossa, vastauksessa oikeuskanslerille, todetaan näin — on parempi, että lainaan ihan suoraan: "- - Uudenmaan Prikaatin asemaa on tarkasteltu kuten kaikkia muitakin puolustusvoimien hallintoyksiköitä. Oman erityispiirteensä asiaan on tuonut hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan ruotsinkielinen varusmieskoulutus turvataan lainsäädännön edellyttämällä tavalla." Ja näin jatkuu Pääesikunnan teksti: "Tämän vuoksi Pääesikunnassa on todettu asian olevan poliittinen kysymys ja uudistuksen jatkovalmistelua varten tulinta tuli saada puolustusministeriltä tai hänen

valtuuttamaltaan taholta." Nämä siis suoraan Pääesikunnan tekstistä. Tämä siis kertoo siitä, että tulkinta tuli saada tilanteessa, jossa valmisteluporras ei enää pystynyt itse etenemään asiassa, joka tulkittiin poliittiseksi, koska hallitusohjelmassa todetaan näin.

Sitten on viitattu siihen, että olisin kiistänyt vaikuttaneeni tähän asiaan. Oletan, että tämä väite perustuu Ilta-Sanomien 9. päivä helmikuuta olleeseen juttuun, jossa totean — ja se on sinänsä ihan oikea lainaus: "Ei pidä paikkaansa. Näin sanoo nimimerkki 'Alusta loppuun valmistelussa mukana ollut'." Lainaus on oikea, mutta painetussa tekstissä se liitettiin väärään kysymykseen. Se liitettiin yhtäkkiä kysymykseen, jossa lehdessä kysyttiin minulta, olenko vaikuttanut Uudenmaan Prikaatin asemaan. Tämä ei ole se kysymys, johon vastasin haastattelutilanteessa, vaan kysymys, johon vastasin haastattelutilanteessa, oli se, olivatko Uudenmaan Prikaati ja Pohjois-Karjalan Prikaati jossain vaiheessa vastakkain. Siihen kysymykseen vastasin, että ei pidä paikkaansa, nimimerkillä "Alusta asti mukana olleena". Ja näin on, se ilmenee myöskin näistä asiakirjoista, mitä sittemmin on tullut julki.

Tämän prosessin, tämän käsittelyn ja valmistelun suurin haaste on ollut se, että se on ollut luonteeltaan ei-julkista. Julkisuudessa on ollut lukuisia kysymyksiä aivan ymmärrettävistä syistä liittyen yksittäisten joukko-osastojen tulevaisuuteen, kohtaloon ja muihin valmistelussa oleviin asioihin. Mutta näitä ei ole pystytty julkisuudessa avaamaan, koska valmistelu on ollut sen kaltaista.

Olen tässä salissa myöskin sanonut, että en pidä sopivana sitä, että kielipolitiikkaa sotketaan tähän asiaan. Myönnän sen, että tähän saattaa liittyä semanttisia tulkintoja siitä, mitä tarkoitetaan sanalla "kielipolitiikka". Itse en pysty ottamaan sanaa "kielipolitiikka" suuhuni, kun puhutaan perusoikeuksien turvaamisesta. Se, että minun lapseni saavat käydä koulua Turussa kohtuetaisyysydellä kodistaan, ei ole kielipolitiikkaa, vaan se on sitä, että perusoikeudet turvataan. Joku saattaa olla toista mieltä, että puhutaan yhdestä ja samasta asiasta, mutta sitten tästä asiasta ollaan eri mieltä, ja minulla on varmaan sitten oikeus olla eri mieltä tästä asiasta.

Mutta yhtä kaikki, olen siis tänään nimenomaan hallituksen neuvottelun yhteydessä pahoitellut sitä, että en tuonut tätä tulkintaa, mitä minulta odotettiin ja minkä annoin, koko halli-

tuksen tai edes Utvan käsittelyyn. Aliarvioin sen kysymyksen merkitystä. Oletin, että hallitusohjelman kirjaus ja se kielilaki, johon ohjelma viittaa, muodostaa itsestään selvän tulkintapohjan tälle kysymykselle. Mutta totta kai ymmärrän erittäin hyvin asian ollessa tässä valossa ja tilanteessa, että asia olisi pitänyt avata kollegoille paremmin. Ja tästä olen myöskin pahoillani, että pääministeri on sitten puhunut aivan asiaa mutta puutteellisten tietojen perusteella. Se on kokonaan minun virheeni, ja sen myönnän tehneeni. (Eduskunnasta: Entäs eduskunnan edessä?) — Eduskunnan edessä olen vastannut niihin kysymyksiin, mitä on esitetty, ja pöytäkirjojen perusteella, joita olen käynyt läpi hyvinkin perusteellisesti, ei ole olemassa sellaista väitettä tai sellaista kohtaa, jossa olisin harhauttanut eduskuntaa. (Hälinää)

¹⁹ **Katri Komi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Parlamentarismin toimivuus edellyttää, että hallituksen tai ministerin luottamuksen olemassaolo tai puuttuminen voidaan pikaisesti todeta, ja tästä on tässä epäluottamusesityksessä kysymys.

Minultakin on kysytty, eikö sitten muka ministeri voi toimia poliittisesti. Olen vastannut, että ilman muuta, muutenhan hän toimii vastoin äänestäjiensä toiveita ja tahtoa, pettäisi äänestäjäänsä. Mutta ministeri ei voi todellakaan harhauttaa eduskuntaa väittäen, ettei poliittista ohjausta ole käytetty, kun sitä on käytetty tässä Puolustusvoimien lappu luukulle -remontissa. Paljon vähemmästäkin ovat ministerit vetäneet johtopäätöksensä aiempina vuosina. Tulee mieleen esimerkiksi ministeri Lindénin lähtö — mutta hän oli nainen.

Arvoisa puhemies! Puolustusministeri jälleen kerran sanoi ja on aikaisemminkin ilmeisesti todennut, että on kenties jäänyt tietovajetta asiassa. Nyt on näyttänyt viime päivien aikana siltä, että myös hallituskumppaneille on todellakin jäänyt tietovajetta. Ministeri Wallinin viiveellä tullut nöyrytminen on toki hyvä asia, vaikka viestinnässä onkin ollut perusongelmana tuo tipoittain totuuden kertominen, mistä on aikaisemminkin todettu, että se on huono strategia. Uskooko eduskunta nyt, että tässä on kaikki? Onko luottamus ainakin puolustusministeriin mennyt? Siitä äänestetään huomenna.

Arvoisa puhemies! Itse puolustusvoimauudistukseen liittyen on keskustelu käyty kertaalleen välikyсыmьskeskustelun yhteydessä silloisin tie-

doin. Olen sitä mieltä, että asia on tarpeen tuoda aiempien linjausten mukaan todelliseen parlamentaariseen käsittelyyn, ja muutenkin hallitus voisi tosissaan harkita parlamentaariseen valmisteluun palaamista, useissa muissakin merkittävässä asioissa.

²⁰ **Thomas Blomqvist /r:** Värderade herr talman, herra puhemies! Tästä Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä puolustusvaliokunta on todennut, että tämä on neuvoteltu Suomen mallisopimuksen pohjalta ja vastaa siten pitkälti muita Suomen neuvottelemia kahdenvälisiä turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevia sopimuksia. Sopimus on näin ollen nähtävä osana viranomaistoimia, joilla mahdollistetaan suomalais-yritysten mahdollisimman tasavertainen kilpailuasema kansainvälisillä markkinoilla. Näin ollen yhdyt tietoenkin puolustusvaliokunnan näkemyskseen, että tämä sopimus on syytä hyväksyä.

Sitten tähän toiseen puheenaiheeseen. Kuten tässä aikaisemmin ministeri Wallin totesi, niin tässä on varmaan syntynyt tietovajetta, ja ministeri Wallinhan pahoitteli sitä, että näin on päässyt käymään. En ole pystynyt seuraamaan kaikkea, mitä ministeri Wallin on sanonut, mutta eduskunnan pöytäkirjoista — kiitos siitä — olen pystynyt lukemaan, mitä ministeri Wallin on sanonut täällä eduskunnassa.

Kun käytiin välikysymyskeskustelua tästä puolustusvoimauudistuksesta — ainoa kerta, jolloin eduskunta on pystynyt tätä asiaa käsittelemään — Wallin sanoi näin: "Puolustusvoimauudistuksen ratkaisumallin perustana ovat siis hallitusohjelman linjaukset, pitkällä aikavälillä muodostuneet rakennemuutoksen tarpeet, Puolustusvoimien mittava suunnittelutyö sekä puolustusministeriön ohjaus uudistuksen tavoitteista ja reunaehdoista." Näin ministeri Wallin sanoi 29. päivä helmikuuta vähän kello 14:n jälkeen.

Minua on jäänyt harmittamaan se asia, että Uudenmaan Prikaatin kohtalo, sen mahdollinen siirtäminen Dragsvikista Upinniemeen, on nousut tämän ison puolustusvoimauudistuksen pääasiaksi. Puolustusvoimauudistus on sodan jälkeisen ajan suurin. Tässä haetaan rakenteellisilla uudistuksilla 115—135 miljoonan euron säästöjä. Jos ja kun tätä toteutetaan, Puolustusvoimista vähenee noin 2 500 työpaikkaa, ja lisäksi noin 2 000 tehtävää kohdennetaan uudelleen vuoteen 2015 mennessä. Keskustelusta saa välillä sen ku-

van, ainakin minä olen saanut, että Uudenmaan Prikaatin siirtäminen Upinniemeen olisi pelastanut muut nyt lakkautuslistalla olevat joukko-osastot ja varuskunnat tai että Uudenmaan Prikaatin säilyminen Raaseporissa Dragsvikissa jollakin tavalla vaarantaisi maan puolustuskykyä. Näin ei tietenkään ole.

Nylands Brigad i Dragsvik är en fungerande enhet. Den är en kostnadseffektiv enhet inom försvaret, den har en bra kvalitet på utbildningen. Den har ändamålsenliga övningsområden och den står för ett etablerat nordiskt samarbete. Den har dessutom, vilket säkert i det här sammanhanget är mindre viktigt, men som riksdagsledamot från Raseborg vill jag ändå föra fram det, en väldigt stor regionalpolitisk betydelse för Raseborg och speciellt för regionen och för staden i och med att den är stadens fjärde största arbetsgivare.

Aivan kuten Merivoimien komentaja on sanonut, Uudenmaan Prikaatin siirtäminen Upinniemeen ei onnistuisi ilman mittavia investointeja Upinniemeen, ja koska meillä on nyt Dragsvikissa toimiva osasto, varuskunta, en näe mitään syytä siihen, että se siirrettäisiin Upinniemeen.

Olen kuitenkin iloinen siitä, että täällä tänään muun muassa edustaja Tiilikainen ja muutkin useaan otteeseen ovat painottaneet sitä asiaa, että ruotsinkielisille on turvattava oikeus suorittaa varusmiespalvelus omalla äidinkielellään (Timo Soini: Ei sitä kukaan vastusta!) — aivan, ja siitä olen erittäin iloinen — jotta myös me tarpeen niin vaatiessa voimme osallistua yhteisen isänmaamme puolustamiseen.

²¹ **Jukka Kärnä /sd:** Arvoisa puhemies! Poliitikon tehtävänä on käyttää poliittista ohjausta, se on selvä ja yksinkertainen totuus, mutta pitää myös kertoa se, että on käyttänyt poliittista ohjausta. Tässä se on.

Itse olin tiistaina julkisuudessa vaatimassa, että asia sekä käsitellään uudestaan Utvassa että tuodaan tänne isoon saliin — no, tänne se tuli hieman yllättäen, mutta ei pyytämättä, kyllä siihen selkeä tilaus oli. Samana päivänä vaadin myöskin Wallinin eroa julkisuudessa. On oikein, että ministeri Wallin ilmoitti, että asia käsitellään uudestaan. Tärkeintä oli saada tämä asia liikkeelle, liikkeelle niin, että se luottamus mahdollisesti palautuu, kun tämä selvitys — milloin

sitten tuleekin — saadaan. Mutta sen arviointi, mikä sen selvityksen lopputulema on, tehdään myöhemmin. Nyt pitää se luottamus palauttaa kaikin mahdollisin keinoin, koska se on äärimmäisen tärkeää, kun käsitellään yhteisiä asioita, eritoten tässä tapauksessa, kun kysymys on tästä puolustusvoimauudistuksesta.

²² **Riitta Myller /sd:** Arvoisa puhemies! Ministeri totesi tässä äsken, että hän aliarvioi sitä, mikä on yhden varuskunnan merkitys. Kuitenkin tässä tilanteessa, kun on kysymys tuhansien ihmisten työpaikasta ja tuhansien perheiden asiasta, joka liikuttaa hyvin paljon eri alueita, on erittäin tärkeää se, että voidaan luottaa siihen, että päätökset on tehty niin, että kaikki ovat olleet samalla viivalla. Uskon, että tämä on se kysymys, joka — niin kuin ministeri itsekkin totesi — on tässä nyt noussut isoksi kysymykseksi.

Varmasti kaikki olemme sitä mieltä, että rakennemuutokset, joihin myöskin tämä puolustusvoimauudistus kuuluu, ovat välttämättömiä. Meidän on ohjattava meidän resursseja sinne, missä niitä välttämättömästi tarvitaan, ja silloin tietysti jostakin niitä otetaan pois. Mutta silloin kun on kysymys vaikeista asioista, juuri sellaisista asioista, jotka koskevat monen ihmisen arkipäivää, niin silloin täytyy todella huolellisesti valmistella se, miten nämä asiat toteutetaan. Ei saa jäädä minkäänlaista epäilyä siitä, että kaikki ihmiset eivät ole olleet tässä tarkastelussa yhtä tärkeitä.

Ihan samalla tavalla sen valmistelun pitää olla mahdollisimman avointa. Nythän tässä todettiin, että puolustusvoimauudistus tarkoituksella tehtiin salassa ja niin, että eduskunta ei ollut tässä mukana. Mutta ehkä tässä tapahtui se kaikkein pahin virhearvio, eli silloin kun on kysymys vaikkapa siitä, missä varusmiehiä koulutetaan, minkälaiset alueelliset vaikutukset tällä on, niin kyllä sen pitää olla sellainen kysymys, joka käsitellään myöskin sillä tavalla, että eduskunta on tässä käsiteltyssä mukana.

Mutta kaikki tämä on todettu jo täällä salissa, ja myöskin ministeri sen omassa puheenvuorossaan totesi, että näitä ongelmia tähän päätöksentekoon on liittynyt.

Vähintä mielestäni on nyt se, että myöskin tämä esille noussut Dragsvik otetaan sillä tavalla uudelleen käsiteltyyn, että me voimme olla varmoja, että kaikki osat tässä puolustusvoimauudistuksessa pohjautuvat samoihin periaatteisiin.

(Timo Soini: Entäs Pohjois-Karjalan Prikaati?)
Tässä mielessä minun mielestäni tämä avoimuus päätöksenteossa on ehdottoman tärkeää ja se, että silloin kun vaikeita päätöksiä tehdään, nimenomaan käsitellään kaikki asiaan liittyvät asiat ja niin, että luottamus voidaan suomalaisten kesken ylläpitää.

²³ **Anu Vehviläinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Tiedot Puolustusvoimien uudistuksen valmistelusta ovat vahvistaneet sen, että politiikalla oli ratkaiseva merkitys siinä, mitkä varuskunnat säilyvät, mitkä lakkautetaan. Viime viikolle asti puolustusministeri Stefan Wallin ja muu hallitus pääministeri Jyrki Kataisen johdolla vakuuttelivat täällä eduskunnan salissakin, että lakkautettavien varuskuntien lista tuli suoraan Puolustusvoimilta. Viime viikon torstaina hallituksen puolustus murtui. Julkisuuteen tuli tieto, että ministeri Wallin on antanut voimakasta poliittista ohjausta Dragsvikin varuskunnan säilyttämiseksi. Vielä Puolustusvoimien uudistusta koskevassa väliskysymyskeskustelussa eduskunnassa 29. päivä helmikuuta sekä Wallin että Katainen menivät kenraalien selän taakse ja vakuuttivat, että lakkautettavien varuskuntien lista tehtiin yksin ja ainoastaan Puolustusvoimissa. Nyt me tiedämme enemmän.

Ei ole ihme, että kansanedustajat yli hallitus— oppositio-rajojen kokevat tulleenä höynäytetyiksi salailevan ja epäluottamusta herättävän valmistelun vuoksi. On selvää, ettei eduskunta, ainakaan oppositio, tyydy hiljaisuudessa kuittamaan asiaa villaisella tyytymällä puolustusministerin äsken kuultuihin pahoitteluihin asiassa.

Mielestäni pääministeri Kataisen tulisi ottaa vastuu nyt syntyneestä tilanteesta. Viimeisen vuorokauden aikana on tullut esiin, ettei Wallin harhautanut vain eduskuntaa, vaan myös hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisella ministerivaliokunnalla on ollut puutteelliset tiedot puolustusvoimauudistuksen valmistelusta. No, tänään kuulumme tunti pari sitten, että hallitus aikoo käsitellä Dragsvik-kysymystä uudestaan 29.3. hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa. Tämä ei kyllä riitä ainakaan minulle.

Mitä sitten pääministeri Kataisen tulisi asiassa tehdä? Olisi viisautta pysäyttää valmistelutaan surkeaksi osoittautuneen uudistuksen eteenpäinvienti ja aloittaa uudistus puhtaalta pöydältä kokonaisuudessaan, ei vain Dragsvikin osalta.

Puolustusvoimain uudistuksen uudelleenvalmistelun tulee pohjautua parlamentariselle pohjalle selonteon muodossa. Ja tässä on minusta se ydinkysymys: opposition puolelta, ainakin keskustasta, on koko ajan arvosteltu sitä, että tämä valmistelu on ollut pienen porukan piirissä ja sitä ei ole tehty perinteiseen hyvään tapaan parlamentariselta pohjalta. Uudelleenvalmistellusta esityksestä ei pitäisi päättää vain suppeassa hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ministerivaliokunnassa, vaan esitys tulisi tuoda eduskunnan käsiteltäväksi, jotta maan puolustuksen kannalta tärkeä asia saisi arvoisensa päätöksenteon ja tulisi kunnolla käsiteltyä valmistelun avoimuutta myöten.

Arvoisa puolustusministeri Wallin, usein asiat ovat sitä, miltä ne näyttävät, ja nyt täällä näyttää vahvasti siltä, että te ette ole kertonut rehellisesti eduskunnalle kaikkia vaikuttimianne tässä puolustusvoimauudistuksessa ja nimenomaan tämän Dragsvikin osalta. Ja voisin todeta, että se, mitä hetki sitten puhuitte, ei kyllä parantanut asiaanne eikä asemaanne.

Kannatan edustaja Tiilikaisen äsken esittämää epäluottamuslause-ehdotusta.

²⁴ **Seppo Kääriäinen /kesk:** Herra puhemies! Varmuuden vuoksi kaksi näkökohtaa ensinnä: Toinen niistä on se, että on päivänselvä asia, että Suomessa tulee lain perusteella antaa ruotsinkielistä varusmieskoulutusta joukko-osastotasoisesti. Toisekseen, on vain normaalia ja erittäin luonnollista, politiikkaan kuuluvaa, että ministeri käyttää poliittista ohjausta niin harkitessaan omilla perusteillaan. Se kuuluu asiaan. Jos näin ei olisi, niin esimerkiksi puolustusministeriön asioista päättäisi Puolustusvoimain komentaja, kutakuinkin. Siis ohjaus on täysin perusteltua, kaikissa muissakin ministeriöissä.

Sitten tullaan tähän tämän päivän asiaan, siis kohtaan kolme tässä minun puheenvuorossani: Sen sijaan on sanottava jyrkkä "ei" sellaiselle menettelylle, että ei kerrota heti asioiden oikeaa laitaa eduskunnalle. Oikea laita olisi vaatinut sen sanomista, että ministeri ohjasi päätöstä tietyillä perusteilla ja tietyltä osalta eduskunnalle heti, kun se asia täällä esiteltiin.

Kun ministeri silloin aikanaan vetosi viiteen kriteeriin — ne ovat varmaan puolustusministeriössä laadittuja kriteereitä — uudistuksessa, niin niissä muistini mukaan ei puhuttu mitään perusoikeuksista eikä kielipolitiikasta. Ne olivat mui-

ta kriteereitä, mutta näitä kriteereitä siellä minun mielestäni, muistikuvani mukaan, ei ollut. Kenraali Puhelaisen lausunnon jälkeen, joka tuli sen kantelun liiteaineistona meidän kaikkien luettavaksemme, ministeri myönsi sitten ohjauksen, jolloin asioiden oikea laita alkoi myös eduskunnan jäsenille, kaikille meille siis, valjeta.

Minusta edustaja Tiilikaisen tietty yhteenvedo, että ministeri on salannut, sitten kiistänyt ja vasta pakon edessä myöntänyt poliittiset perusteet varuskuntien lakkauttamisesta, on kyllä aivan oikea tapahtumien kuvaus siitä, miten asiat ovat menneet. Tämän perusteella kyllä on niin, että epäluottamus ministerin toimintaa kohtaan tulee tästä kestävämmästä menettelytavasta, ei poliittisesta ohjauksesta eikä siitä, että toimii lainsäädännön mukaisesti huolehtimalla ruotsinkielisestä varusmieskoulutuksesta. Menettelytapa on aiheuttanut epäluottamuksen, josta nyt ollaan keskustelemassa.

Totean vielä, herra puhemies, että selonteko puolustuspolitiikasta ja puolustusvoimauudistuksesta olisi ollut erittäin perusteltu. Aikaa siihen oli. Se olisi pitänyt ilman muuta tehdä, jolloin tämäkin episodi, joka on nyt käsillä tässä salissa, olisi mitä ilmeisimmin voitu välttää. Perusteellisen valiokuntakäsittelyn yhteydessä, sen ansiosta, ainakin olisi episodi voitu välttää.

Edellinen eduskunta vaati selontekoa, joka sisältäisi puolustusvoimauudistuksen. Hallitus kieltäytyi siitä. Oli iso virhe kieltäytyä, ja se oli koko hallituksen virhe: ei pelkästään ministeri Wallinin virhe, vaan koko hallituksen virhe. Se oli parlamentariseltakin kannalta erittäin väärin. Kyllä pelkästään jo siitäkin voi loukkaantua eduskunnan jäsenenä, että siitä kieltäydyttiin, ja se oli myös poliittinen virhe, niin kuin nyt nähdään.

Puhemies Eero Heinäluoma: Seuraavaksi ministeri Wallin, olkaa hyvä, puhuja-aitiosta.

²⁵ **Puolustusministeri Stefan Wallin:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Kääriäistä siitä, että hän hyvinkin osuvalla tavalla kuvasi tämän poliittisen ohjauksen merkitystä ja myöskin poliittista ohjausta ikään kuin ilmiönä. Kääriäinen on itse toiminut ministerinä. Hän tietää varsin hyvin, niin kuin jokainen, joka on ollut jotain hallintouudistusta tai rakenneuudistusta käynnistämässä tai toimeenpanemassa, että yksikään prosessi, yksikään uudistus, yksikään rakenne-

muutos ei tietenkään etene itsestään, pelkästään virkamiesvoimin, vaan siihen tarvitaan aina josain vaiheessa poliittisia näkökantoja. Tämä on aivan normaalia demokratiaa. Yleensä meitä poliitikkoja arvostellaan sitä, että virkamiehet vievät ja te vikisette. Näin ei tietenkään voi olla, vaan pyydettyä, tarvittaessa ohjauskirjeiden tai muiden konsultaatioiden muodossa ohjausta tietysti pitää antaa.

Tässä nimenomaisessa asiassa on edetty niin kuin äsken tuossa myöskin lainasin, ja Pääesikunta itse siis toteaa, että "Uudenmaan Prikaatin asemaa on tarkasteltu kuten kaikkia muitakin puolustusvoimien hallintoyksiköitä", siis näitä kriteereitä noudattaen, mitä edustaja Kääriäinen tuossa mainitsi. Mutta Pääesikunta siis jatkaa: "Oman erityispiirteensä asiaan on tuonut hallitusohjelman kirjaus, jonka mukaan ruotsinkielinen varusmieskoulutus turvataan lainsäädännön edellyttämällä tavalla." Ja Pääesikunta siis jatkaa: "Tämän vuoksi Pääesikunnassa on todettu asian olevan poliittinen kysymys ja uudistuksen jatkovalmistelua varten tulkinta tuli saada puolustusministeriltä tai hänen valtuuttamaltaan taholta." Olisi ollut eriskummallista, jos ministeri olisi laittanut kädet ristiin ja todennut, että ei tipu muuten neuvoja, ei tipu minkään tyyppistä tulkintaa. Se on totta kai ministerin velvollisuus, kun tätä odotettiin, myöskin huolehtia siitä, että valmistelu etenee, jos vaihtoehtona on se, että valmistelu menee jumiin tulkinnan puuttumisen takia.

Mutta kuten totesin myöskin aikaisemmin, tämän asian kommunikointi ulospäin on ollut huomattavan vaikea asia, koska valmistelu on ollut ei-julkista. On ollut mahdotonta ottaa kantaa yksittäisiin vaiheisiin, onko jossain vaiheessa konsultaatiota pyydetty tai annettu, koska asian valmistelu on ollut kesken ja ei-julkista. Jos olisi yhden tällaisen pienen nurkan avannut tässä tai jossain muualla valmistelun ollessa kesken, olisi ilmeisesti syylistynyt jos ei virkarikokseen niin kuitenkin sen kaltaiseen menettelyyn, joka olisi avannut koko pandoran lippaan kaikkine vaikutuksineen. Tällaiseen ei ollut mahdollista mennä.

Ymmärrän hyvin, että tämä valmistelu, niin kuin mikä tahansa suuren uudistuksen valmistelu, kohtaa kritiikkiä, saa kritiikkiä osakseen, ja asioita voi aina tehdä paremmin. Mutta elämme aina suoraa lähetystä, ja yleensä vasta hidastuksesta näkee paremmin, mitä olisi voinut tehdä en-

tistäkin paremmin. Tämä koskee kaikkia uudistuksia. Ne ovat vaikeita asioita, ne kohtaavat aina kritiikkiä, ihmiset arvostelevat. Jokainen muutos aluepoliittisesti, paikallisesti, valtakunnallisesti yleensä kohtaa kritiikkiä ja myöskin kovaa vastarintaa. Se on myöskin osa demokratiaa, ja se pitää hyväksyä. Kritiikkiä pitää kuunnella, mutta on äärimmäisen tärkeää, että poliittinen koneisto myöskin huolehtii siitä, että sen käynnistämät hankkeet etenevät sillä tavalla kuin niiden on tarkoitus edetä. Jos joka kerta peruuttaa, kun tulee kritiikkiä, tai lähtee avaamaan keskeneräisiä hankkeita, vielä ei-julkista valmistelua, niin se johtaa kyllä varsin kaoottiseen hallintokulttuuriin tässä maassa, poliittisesta kulttuurista puhumattakaan.

²⁶ **Olli Immonen /ps:** Arvoisa herra puhemies! Täytyy ensinnäkin näin alkuun todeta, että kannatan esityslistalta löytyvää hallituksen esitystä Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä.

No, mitä sitten tulee tähän edustaja Tiilikaisen esittämään ja edustaja Ruohonen-Lernerin kannattamaan epäluottamuslause-ehdotukseen, myös tätä on helppo kannattaa. On nyt todellakin aika saada loppu kasvavalle kritiikille ja erovaatimuksille, jotka kohdistuvat puolustusministeri Walliniin. Kritiikki on ollut kylläkin täysin ansaittua, siis täysin ansaittua kritiikkiä, ja on äärimmäisen tuomittavaa, että hallituksessa istuva ministeri lähtee johtamaan eduskuntaa harhaan. Ja se on absoluuttinen fakta, arvoisa puhemies, että näin ei yksinkertaisesti vain voi toimia, ja tästä syystä ministeri Wallin ei voi jatkaa enää tehtävässään.

²⁷ **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Tunnen ministeri Wallinin aika pitkältä ajalta. Tiedän, että hän on asiansa osaava ja tunnollinen poliitikko, tunnollinen ministeri. Tätä taustaa vasten tuntuu todella ikävältä se, että tämä nimenomainen asia, puolustusvoimauudistus, sai hänen ollessaan vastuussa tästä sen menettelytavan, millä koko prosessi on tähän päivään asti tuotu.

Täällä äsken ministeri Wallinin ryhmätoveri totesi, että se on sodan jälkeisen Suomen historian suurin puolustusvoimauudistus, ja siitä huolimatta se on ainoa, joka merkittävänä uudistuksena on valmisteltu ei-parlamentarisesti. Tämä on iso, suuren suuri periaatteellinen kannanotto, ja

olen todella pahoillani, että siihen Wallin päätyi. En tiedä, alistuiko hän tähän muun hallituksen edessä vai oliko tämä kenties hänen tahtonsa — tämäkin on jäänyt täällä vähän epäselväksi. Ymmärrän kuitenkin, että viime kädessä tästä ei vastaa vain Wallin vaan koko tasavallan hallitus, ja se on iso, iso periaatteellinen asia.

Jos, ministeri Wallin, te olisitte noudattanut sitä samaa käytäntöä, miten aina ennen tällaiset uudistukset on tehty, todellakaan te ette olisi tässä solmussa, tässä lenkissä, missä te nyt olette. Siinä valmistelussa varmasti kaikkien poliittisten ryhmien tietoon olisi saatettu kaikki ne olenaiset asiat, jotka ovat vaikuttamassa siihen tarpeeseen, joka jonkunlaisena tarpeena joka tapauksessa Puolustusvoimien uudistukseksi oli olemassa. Nyt tuota kaikille avointa valmistelufoorumia ei otettu käyttöön, vaan jossakin jonkun pienen porukan, poliittisesti pienen porukan, sitenkin pienen porukan, piirissä valmistelu tapahtui. Ja kun niin tapahtui, eihän eduskunta voinut nostaa käsiä ylös ja sanoa, että tämän me hyväksymme. Eduskunta jätti välikysymyksen, ja siihen te vastasitte.

Hallituksen vastaus välikysymykseen on valtiopäivätoimi, joka eduskunnalle annetaan, jonka takana seisoo tasavallan pääministeri. Tässä valtiopäivätoimessa eduskunnalle on annettu vääriä tietoja ja puutteellisia tietoja. Väärät tiedot kaikki tiedämme, mitä niillä tarkoitamme: niitä samoja tietoja, joihinka ministeri Wallin itsekin on tässä viitannut. Ja puutteellisia ovat ne perusteet, joilla tämä asia täällä ilmoitettiin, koska vasta seuraavana päivänä, kun täällä oli äänestetty, julkisuuteen tuli tieto, että ohjushankintoihin aiotaan käyttää 200 miljoonaa euroa. Siis vielä kertaalleen: sekä väärin tiedoin että puutteellisin tiedoin hallitus on vastannut siihen välikysymykseen, joka sille, hallitukselle siis, on täällä jätetty.

Jos tällä paikalla, maan korkeimmalla poliittisella päätöksentekopaikalla, väärin tiedoin ja puutteellisin tiedoin eduskuntaa informoidaan, on ilman muuta selvää, että täsmälleen samalla foorumilla hallituksen, ei vain sen puolustusministerin vaan koko hallituksen, on kerrottava asian oikea laita. Ei riitä se, että hallitus tai ministeri Wallin pitää kaupungilla tiedotustilaisuuden, josta kuka tahansa voi kuunnella, mikä on hänen ja hallituksen näkemys, vaan minusta tämä on vähän eduskunnan puhemiestä myöten eduskunnan kannalta tärkeä periaatteellinen asia. Jos täl-

lä foorumilla annetaan puutteellisin ja väärin tiedoin hallituksen segmentin ilmoitus tai viesti eduskunnalle, niin kyllä sen pitää olla sama foorumi, jolla se uusi, tarkennettu tieto saatetaan kansanedustajien tietoon.

Arvoisa puhemies! Jäänkin odottamaan, että näin hallitus toimii. Mikä se muoto on, millä tämä eduskunnan uusi informointi tapahtuu, olkoon se hallituksen käsissä, en ala oppimestariksi, mutta joku sellainen sen pitäisi olla. Kun näin hatarin, väärin ja osin puutteellisin perustein koko asiaa on valmisteltu, niin mielestäni se, mitä täällä monessa puheenvuorossa on tullut perustellusti hyvin esille, ylipäänsä vaade siitä, että koko tämä uudistus pannaan nyt uudelleen valmisteluun, on entistäkin välttämättömämpi, jos jo ennen tätä viimeistä sotkua, mikä tässä on tullut julkisuuteen, jo ennen sitä, suurella osalla suomalaisia on ollut suuret epäilyn tunteet, että onkos tässä kaikki mennyt nyt ihan oikein. Ja nyt kaiken tämän viime päivien sotkun jälkeen tämä tuntemus siitä, että tässä ei ole kaikki mennyt oikein, on varmasti vielä suurempi. Jotta näin tärkeään, maan puolustamisen kannalta tärkeään, asiaan liittyvät epäilyt voidaan välttää ja hälventää ne pois, niin se voidaan tehdä ja saada aikaan vain sillä, että koko uudistusprosessi pannaan uudestaan liikkeelle ja sen seurauksena sitten täällä eduskunnassa katsotaan, mihinkä se uusi valmistelu, parlamentaarinen valmistelu, sitten johtaa.

Arvoisa puhemies! Näillä ajatuksilla yhdyn tietyksi siihen, mitä edustaja Kimmo Tiilikainen on täällä sanonut, mutta jatkan sen lisäksi, että tämä ei voi riittää, tämä ikään kuin Wallinin toimien arviointi, vaan koko hallituksen on annettava uudet tiedot, oikeat, paikkansa pitävät ja ei-puutteelliset tiedot, eduskunnalle.

²⁸ **Susanna Huovinen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeriä siitä, että hän näin äkkiseltään pystyy olemaan täällä käymässä tätä keskustelua, joka on tärkeä, ja arvostan kyllä myös sitä, että pahoittelitte eduskunnan edessä sitä, että tästä asiasta on syntynyt näitä epäselvyyksiä, joiden kanssa nyt olemme täällä tekemisissä.

Haluan kyllä samalla myös todeta sen, että tässä keskustelussa jotkut käytetyt puheenvuorot ovat olleet kyllä aivan yliampuvia. En pidä esimerkiksi täällä tänään esitettyjä käypysankopuheita kovinkaan asiallisina kannanottoina tähän vakavaan kysymykseen, jonka äärellä olemme.

Mutta on pakko, arvoisa puhemies, todeta, että niillä alueilla, joita tämä uudistus koskee — ja koskee kipeästi, kuten meillä Keski-Suomessa — on aiheellisesti noussut kyllä runsaasti kysymyksiä ja epäselvyyksiä tämän nyt syntyneen hässäkän johdosta. Meille hallitusryhmien edustajille, kuten muillekin, on kerrottu, että tämän uudistuksen lähtökohdat ovat olleet puhtaasti maanpuolustukselliset. Tämä on asia, jota olen itse prosessin eri vaiheissa hieman kritisoinutkin. Luotan sinänsä kyllä Puolustusvoimien asiantuntemukseen laatia rakenteellisia uudistuksia, mutta minusta esimerkiksi alueellisia vaikutuksia olisi pitänyt perusteellisesti kyetä arvioimaan ennen Utvan tekemiä päätöksiä. Nyt tilanne on se, että joillekin alueille tulevat vaikutukset tuntuvat varsin kohtuuttomilta.

Arvoisa puhemies! Viime päivien aikana on väistämättä syntynyt sellainen mielikuva, että kaikki hallitusryhmät ja niiden edustajat eivät ole olleet samalla viivalla, kun on tehty näitä keskeisiä valintoja tämän uudistuksen osalta. Näin ei tietenkään asianlaita voi olla, vaan hallitusryhmien vaikutusmahdollisuuksien on oltava samat huolimatta siitä, kuka ministeri ja minkä hallitusryhmän mandaatilla päätettävää asiaa valmistellee. Tästä reilun pelin hengestä on mielestäni nyt syntyneessä tilanteessa paljolti kyse, ja minusta on hyvin valitettavaa, arvoisa puhemies, että olemme joutuneet tähän tilanteeseen, koska tämä päiväkausia jatkuva keskustelu tämän ison ja merkityksellisen aiheen äärellä ei ole omiaan vahvistamaan kansalaisten luottamusta edustuksellista demokratiaa kohtaan.

²⁹ **Kari Rajamäki /sd:** Arvoisa puhemies! Joudun pitämään kutakuinkin samansisältöisen puheenvuoron kuin kuukausi sitten helmikuussa tässä asiassa. Nimittäin on todella nyt nähty, miten vakava asia on, jos merkittävät maanpuolustukselliset alueellisia tai työllisyysvaikutuksia omaavat asiat pyritään viemään ohi edustuksellisen demokratian, kansanvallan päätöksenteon. Tästä totesin silloin 29.2., että edustuksellinen demokratia on työnnetty syrjään ja menty kenraalien selän taakse. Minusta tämä näyttää nyt paljon pahemmalta: tässä on ratsastettu kenraaleilla, ajettu niitä omia tavoitteita, toki poliittisen ministerin valtuuksilla, mutta peittelemällä.

Valitettavasti nyt 29.2. pöytäkirjoista löytyy ministeri Wallinin asenne, ja se on tässä vakavinta. Hän totesi silloin poliittiseen ja eduskunnan

käsittelyyn liittyen kielteisen näkemyksensä, että näistä asioista ei voida päättää "huutoäänestysellä". (Ulla-Maj Wideroos: Ei tietenkään voida!) Tältä osin on muistutettava, että kyllä eduskunta ja parlamentaarinen järjestelmä on paras järjestelmä silloin, kun tehdään todella vaikeita ratkaisuja. Kansalaisten luottamus tulee sitoutuneella poliittisella vastuulla, ja kieltämättä ne eivät ole helppojaakaan asioita, mutta esimerkiksi 1998, nimenomaan silloin budjetin käsittelyn yhteydessä, sinänsä silloinen hallitus ja puolustusministeri ja komentaja Hägglund ajoivat selonteolla perustellen muun muassa taisteluhelikopterien hankintaa ja nimenomaan valtiovarainvaliokunta ja hallitusryhmät SDP:n johdolla pystyivät pysäyttämään tämän mielettömän miljardihukaputken. Siitä seurasi kompromissina sitten kuljetushelikopteriratkaisu, jota sitäkin voidaan tietysti jälkepäin kriittisesti arvioida. Kyllä myöskin omakohtaisesti kerron, että ei se ollut 2005 sisäministerinä ollessani tietenkään helppo asia ottaa valmisteltavaksi ja päätettäväksi rajajääkärikoulutuksen uudelleenjärjestely, mutta ratkaisu, jossa Imatra, Onttola ja Ivalon rajajääkärikoulutus jatkuivat 2005 ja Kainuu lakkasi, oli kuitenkin päätös, joka poliittisesti ja asiallisesti hyväksyttiin.

Se, mistä olen todella huolissani, on se, että tämä kaikki tapahtunut särkee vakavalla tavalla maanpuolustuksen henkistä perustaa, kansallista eheyttä ja kriisikestävyyttä. Tältä osin tällä ratkaisulla ja kaikella tapahtuneella on todella suuri kielteinen vaikutus kansalaisten luottamukseen, kun joudutaan tekemään vaikeita ratkaisuja, mitä isänmaan eteen nyt muun muassa tämän ja huomisenkin päivän osalta joudutaan muissa suhteissa miettimään. Tällä ratkaisulla on vielä todella muun muassa Itä-Suomen kannalta erittäin kohalokkaita vaikutuksia. Alue, joka on joutunut monella tavalla kielteisten ratkaisujen kohteeksi, joutuu nyt valtion poliittisilla ratkaisuilla rakennemuutosratkaisujen kohteeksi, joita meillä kyllä vapaat markkinavoimat ovat ihan riittävästi hoitaneet. Eli tämäkin olisi perustellut alueellisten työllisyys- ja kokonaistaloudellisten arvioiden parempaa käsittelyä, ja uskon, että eduskunta ja parlamentaarinen järjestelmä olisivat tässä suhteessa siihen kyenneet kuten ennenkin. Tässä suhteessa luottamus voi palautua todella vain edustuksellisen demokratian ja parlamentarismien roolin vahvistamisella myös tässä asiassa.

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varpuhemies Pekka Ravi.

³⁰ **Puolustusministeri Stefan Wallin:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rajamäki lainasi minua ai-
van oikein. Välikysymyskeskustelussa 29. päivä
helmikuuta totesin näin: "Uudistus muodostuu
kokonaisuudesta. Yksityiskohtien käsittely julki-
suudessa ennen kokonaisuunnitelman valmistu-
mista ei olisi ollut ulko- ja turvallisuuspoliittises-
ti tarkoituksenmukaista. Suomen puolustuksen
operatiivisia rakenteita ei voida ratkaista huuto-
äänestyksellä."

Muistan, että keskustelussa otitte esille tämän
lainauksen ja epäilitte, että olin tarkoittanut edus-
kuntaa tällä huutoäänestyslauseella. Sitä en tie-
tenkään tehnyt. Eduskunnassa keskustellaan aina
asiallisesti asioista — vaikka joskus hieman kär-
kevästikin, mutta se on osa tätä edustuksellista
demokratiaa ja sitä ei pidä kyseenalaistaa. Tällä
tarkoitin nimenomaan sitä, että asiat pitää val-
mistella, tässä tapauksessa myöskin erittäin pie-
nessä piirissä ja luottamuksellisesti, koska niitä
ei voida ikään kuin torikokouksissa ratkaista.

Edustaja Pekkarinen otti esille tämän ohjus-
hankkeen. Haluan käyttää tämän tilaisuuden hy-
väkseni avaamalla sitä aikataulullista haastetta,
mikä silloin tuli eteen. Nimittäin kun käytiin
tämä välikysymyskeskustelu 29.2., hankintapää-
töstä ei ollut vielä tehty, se tehtiin seuraavana
päivänä. Se oli käsitelty raha-asiainvaliokunnas-
sa, mutta kuitenkin sillä merkinnällä listassa, että
asia on julkinen vasta 8.3. johtuen siitä, että
USA:n Suomelle antama tarjouspyyntö meni sil-
loin umpeen ja sovittiin, että silloin vasta tiedote-
taan asiasta. Tästä syystä asiaa ei otettu silloin
esille, ja se oli pienestä kiinni. Seuraavana päivä-
nä se julkaistiin, koska asia meni jo julkisuuteen
jotain kautta. (Mauri Pekkarisen välihuuto) —
Silloin ei ollut vielä edellytyksiä avata tätä kysy-
mystä. Joko asia on julkinen tai sitten se ei ole
julkinen, välimaastoa ei ole.

³¹ **Jussi Niinistö /ps:** Arvoisa puhemies! Edus-
taja Rajamäki puolusti edellisessä puheenvuo-
rossa ennen ministeriä hyvin suomalaista parla-
mentarismia, jota me perussuomalaisetkin arvos-
tamme. Ministeri Wallin kysyi, missä yhteydes-

sä hän oli harhauttanut eduskuntaa. — No, nyt
hän poistui näköjään eduskunnasta. — Ministeri
tietää tämän asian varmasti hyvin itsekin, mutta
kerrataan nyt tosiasiat eduskunnan pöytäkirjois-
ta eduskunnan pöytäkirjoja varten.

Harhautus numero yksi tapahtui heti puolus-
tusvoimauudistuksen julkistamista seuranneena
päivänä eduskunnan kevätistuntokauden ensim-
mäisellä suullisella kyselytunnilla torstaina 9.
helmikuuta. Ministeri Wallin sanoi, että hän ei
pidä lainkaan sopivana sitä, että näitä kielipoliit-
tisia asioita kytketään tähän päätökseen, siis puo-
lustusvoimauudistukseen. Välikysymyskeskus-
telussa 29. helmikuuta ministeri Wallin ei puut-
tunut sanallakaan siihen, kun pääministeri Katai-
nen julisti nyt jo kuolematomiksi kasvaneet sa-
nansa "tämä on absoluuttinen fakta" — siis se,
että alue-, kieli- tai muutkaan politiikat eivät oli-
si vaikuttaneet uudistukseen. Tämä on välillistä
harhauttamista, se on hallituksen harhauttamista.
Eduskunnan ja hallituksen lisäksi ministeri Wal-
lin harhautti myös mitä ilmeisimmin tasavallan
presidenttiä.

Nyt eivät pahoittelut auta eikä semantinen
saivartelu paranna ministerin asemaa. Nyt on
aika ministerin osoittaa ryhtiä ja rehellisyyttä. On
johtopäätösten aika. (Mikaela Nylander: Presi-
denti on tukenut!)

³² **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra
puhemies! Ministeri Wallin peräänkuulutti todis-
teita niille väitöksille, että hän on harhauttanut
eduskuntaa. Hän nyt ehti poistua jo paikalta,
vaikka esimerkiksi hän kohdisti asianomaiseen
edustajaan tämän todistelutaakan näyttämisen.
Käydään sitä nyt seuraavaksi läpi.

Täällä eduskunnassa 29. helmikuuta ministeri
Wallin antoi ymmärtää, että puolustusvoimauu-
distusratkaisut pohjautuisivat vain maanpuolus-
tuksellisiin ratkaisuihin. Myös taloutta sivuttiin
tässä keskustelussa, sitäkin lähinnä välillisesti
niin, että niillä taloudellisilla ratkaisuilla perus-
teltiin tätä kokonaisratkaisua. Näin se täällä var-
masti enemmistön toimesta myös ymmärrettiin.
Ministeri Wallin ei tuonut mitenkään esiin 29.
helmikuuta myöhemmin esiin tuomiaan varus-
miesten äidinkieleen liittyviä perusteluita tässä
puolustusvoimauudistuksessa. (Ulla-Maj Wide-
roos: Hallitusohjelma!) Hän ei myöskään oikais-
nut pääministerin puheenvuoroa samassa istun-
nossa, kun pääministeri totesi seuraavaa: "Halli-
tus ei ole näpelöinyt varuskuntaudistusta alue-

politiikan perusteella, ei minkään muunkaan politiikan perusteella, vaan ainoastaan luottanut siihen, että puolustuksen asiantuntijat tekevät maanpuolustuksen kannalta parhaimmat ratkaisut. Tämä on absoluuttinen fakta." Lisäksi pääministeri puhui sotilaiden asiantuntijuudesta ja siitä, miten hallitus on halunnut nojautua siihen. Kyllä minusta tämä on eduskunnan harhaanjohtamista. En peräänny tästä väitteestä ollenkaan, en yhtään.

Sitten kun puhutaan tästä kielipoliittisesta ulottuvuudesta, niin siinähan on eronsa todella joukko-osastolla ja varuskunnalla, (Seppo Kääriäinen: Se on iso ero!) ja se on myös tuotu sittemmin esille.

Kyllä tässä nyt on muodostumassa sellainen tilanne, että joko se on ministeri Wallin, joka vetää johtopäätöksensä, tai sitten se on todella koko hallitus, jos häntä ruvetaan täällä puolustelemaan ja väittämään sellaista, että hän ei olisi harhaanjohtanut eduskuntaa. (Ulla-Maj Wideroos: Eiköhän me äänestetä huomenna!) — Huomenna varmasti tästä äänestetään, ja koko puolustusvoimauudistuksen valmistelu on aloitettava alusta.

³³ **Pentti Oinonen /ps:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti puolustusministeri poistui taakse, ei ole enää paikalla. Olisin kysynyt häneltä niin kuin mies mieheltä, eikö hänellä ole selkärankaa kertoa Suomen kansalle, että hän harhautti eduskuntaa, koska minun mielestäni nyt hänen pahoittelunsa jäi puolitiehen. Hän ei pahoitellut pääasiaa eli harhautusta, josta nyt on kysymys. Nyt on kysymys harhautuksesta, hänen harhautuksestaan, eikä mistään muusta. Olisin myös halunnut tietää ja koko Itä-Suomen väki haluaa tietää sen, miksi Kontiorannan varuskunta ollaan lakkauttamassa nopeutetussa aikataulussa, kun taas muut varuskunnat saavat jatkaa huomattavasti kauemmin. Tämä on tärkeä kysymys ministeri Wallinille.

³⁴ **Lasse Hautala /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Viimeistään nyt käydyssä keskustelussa on tullut selvästi esille, että maan hallitus valitsi väärän linjan toteuttaessaan sodanjälkeisen historian suurinta puolustusvoimauudistusta. (Seppo Kääriäinen: Selonteko olisi pitänyt tehdä!) — Selontekojärjestelmä olisi ollut kaikista paras, ja uskon, että sen myötä tällaiselta keskustelulta, mitä tänään on täällä käyty, olisi välttytty.

Ministeri Wallin kertoi välikysymyskeskustelun yhteydessä viisi perustetta, joidenka pohjalta kriteerit varuskuntien lakkautuksista on tehty, ja niihin eivät sisältyneet kielipoliittiset perusteet. Nyt jälkeinpäin hän on myöntänyt poliittisen ohjauksen käytön, mikä on sinänsä ihan täysin ymmärrettävää ja oikein, mutta olisi ollut ihan rehtiä kertoa se jo välikysymyskeskustelun yhteydessä. Sen johdosta, että hän jätti tämän tuolloin kertomatta, herää kyllä ihan aiheellinen kysymys siitä, mitä muuta ohjauksen kriteeriä kuin kielipoliitiikkaa on käytetty, kun näistä lakkautettavista varuskunnista on päätetty. Nyt ministeri Wallin on parina päivänä pyytänyt hallituspuolueilta anteeksi kommenttejaan, mutta hänen kommenttinsa eduskunnalle jäivät valitettavasti kovin vaillinaiseksi. (Ulla-Maj Wideroos: Oho!)

Kun ennakkoon oli jo selvää, että tämä valittu valmistelumalli tulee herättämään suurta keskustelua tässä salissa, niin olisi ollut tosiaan perusteltua, että selonteko olisi ollut se malli, millä tämä uudistus tehdään.

Sen jälkeen, kun nämä paikkakunnat, joilta varuskunta on lakkautumassa, saivat tiedon tästä kohtalokkaasta päätöksestä, niin esimerkiksi Kauhavan kaupunki ryhtyi tekemään omia laskelmia niistä kustannuksista, mitä Kauhavan varuskunnan lakkauttaminen tulee aiheuttamaan. Kun ministeriltä tihkui hiukan tietoa niistä summista, niin summissa oli todella iso ero, ja siksi Kauhavankin varuskunnan lakkauttaminen on asetettava aivan uuteen päivänvaloon, kun näitä tietoja on nyt uudelleen tullut esille. Siksi näen perustelluksi sen, että puolustusvoimauudistus tulisi laittaa uudelleen valmisteluun ja katsoa ne todelliset syyt, millä perusteella me Suomessa varuskuntapaikkakuntia jatkossa ylläpitäisimme, ja katsoisimme, mikä on meille se oikea varuskuntaverkosto, millä me Suomessa nuoria miehiä ja naisia sitten jatkossa kouluttaisimme. Siksi on helppo yhtyä edustaja Tiilikaisen täällä esille ottamiin epäluottamuslauseseanoihin.

³⁵ **Markku Rossi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kataisen hallituksen aikana Suomessa on omaksuttu uusi poliittinen kulttuuri: mennäänpä heilauttamalla opposition yli. Suuret uudistukset on laitettu valmisteluun ilman parlamentaarista asioiden käsittelyä ja valmistelua, ja tässä sitä sitten ollaan — siis sama asia pätee niin kuntauudistukseen, vaalipiiriuudistukseen kuin myös puolustusvoimauudistukseen. Kun tänään olem-

me saaneet kuunnella Helsingissä pidetyn kuntakierroksen saldoa, niin ei sieltä kovin paljon taputuksia hallitukselle ole tullut. (Ulla-Maj Wide-roos: Onko sekin ollut salainen?) Näissä asioissa, siis näissä kolmessa edellä mainitussa suuressa kysymyksessä, on aina paikallaan — ja erityisesti silloin, kun puhutaan isänmaan puolustukseen liittyvistä kysymyksistä — että koko kansa, siis poliittinen järjestelmä, eduskunta, on siinä laajasti mukana. Tässä suhteessa tämän asian käsittely on lähtenyt kulkemaan jo väärällä lailla eteenpäin — tai ainakin niin, että siinä on rikottu ne entiset periaatteet, joidenka pohjalta tämä on tehty.

Viime vaalikaudella erityisesti kokoomuksen taholta sanottiin — muun muassa ministeri Häkämies lausui sen — jo etukäteen, että selonte-koa ei puolustusasioista tarvittaisi ollenkaan, ja tämä lähtökohtaisesti jo kuvasti sitä, että eduskunta halutaan ohittaa suurissa päätöksissä. Tässä suhteessa on kyllä eduskunnan ryhtiliikkeen paikka (Johannes Koskinen: Keskusta oli silloin hallituksessa!) sen suhteen, niin että näin ei jatkossa pääse käymään. Tämä on iso periaatteen kysymys, ja mielestäni yhdenkään eduskunta-puolueen ei tulisi missään tilanteessa lähteä tästä tinkimään.

Arvoisa puhemies! Se, että Uudenmaan Pri-kaatin asema käsitellään uudelleen presidentin ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivalio-kunnan kokouksessa, ei ole vastaus siihen luottamus-pulaan, mikä nyt on syntynyt ainakin minis-teri Wallinin ja eduskunnan välille. Olen hyvin tarkkaan kuunnellut ministeri Wallinin puhe-vooroja ja myös vastauksia ja olen havainnut, että hän vastaa hyvin tarkasti vain esitettyyn ky-symykseen tai kulkee hiukka reunasta läpi. Kun ministeri Wallin ei ole valitettavasti itse tässä paikalla ja uskon kuitenkin, että tiedotusvälineet tätä asiaa setvivät eteenpäin, niin on syytä esittää hänelle kysymys siitä, miksi ministeri Wallin ei ole voinut avoimesti kertoa eduskunnalle ohjan-neensa puolustusvoimauudistusta: Miksi tuota ei ole voinut kertoa heti alun perin? Miksi sitä ei ole voinut kertoa hallitukselle? Miksi sitä ei ole voi-nut kertoa Utvan kokouksessa? Miksi sitä ei ole voitu kertoa eduskunnassa, ilman että sitä edes kysytään tai yritetään tinkiä tai saada siihen jol-lakin lailla vastaus?

Jos ministeri olisi kertonut alun perin sen, että ilman muuta meillä pitää olla myös ruotsinkielis-tä koulutusta Puolustusvoimissa ja hän on omal-

ta osaltaan ollut vaikkapa Dragsvikin kohdalla ohjaamassa Puolustusvoimia tekemään sen kal-taisen pohjaesityksen, (Ulla-Maj Wide-roos: Hän on vastannut kysymyksiin!) että tuo Dragsvik sit-ten säilyy, niin tätä keskustelua ei eduskunnassa olisi käyty ollenkaan. Eli kyllä ministerin velvol-lisuus on vastata muuhunkin kuin mitä ehkä just jossakin yhteydessä satutaan eksaktisti kysy-mään, ja avata koko kokonaisuus, ja tässä suh-teessa on ihan ilman muuta selvää ja ilmeistä, että eduskuntaa on harhautettu. Tätä ei voi perus-tella esimerkiksi sillä, että asioiden valmistelu on ollut ainakin jossakin mitassa salaista. Mitä sa-laista siinä ainakaan sen jälkeen on, kun on tuotu eteen ne päätökset, joilla puolustusvoimauudis-tusta sitten eduskunnassakin on käsitelty? Tässä mielessä tuo kysymys ministeri Wallinille on edelleenkin paikallaan. Miksi ette ole voinut avoimesti kertoa eduskunnalle jo tuon päätök-sentekoprosessin yhteydessä, että olette ohjan-nut puolustusvoimauudistusta poliittisilla perus-teilla?

³⁶ **Kimmo Tiilikainen /kesk:** Arvoisa puhe-mies! Varuskuntien lakkautusten ja puolustus-voimauudistuksen ongelma ei missään tapauk-sessa ole se, että yksi ministeri antoi poliittista ohjausta. Keskustan eduskuntaryhmä on vaati-nut, että koko eduskunta olisi voinut antaa poliit-tista ohjausta, (Seppo Kääriäinen: Kyllä!) että uudistus olisi valmisteltu parlamentaarisesti, jol-loin poliittinen ohjaus olisi ollut eri puolueista ja kaikista yhteiskunnan näkökulmista tulevaa, ei vain yhden ministerin hyvin kapea-alaista poliit-tista ohjausta.

Täällä jäi puolustusministeri Wallinilta vas-taamatta kysymykseen, päättikö hän, ettei parla-mentaarista valmistelua tule, vai päättikö koko hallitus, että parlamentaarinen valmistelu sivuu-tetaan tällä vaalikaudella yhteiskuntaa laajasti ra-vistelevissa uudistuksissa, kuten kuntamullistuk-sessa, vaalipiiri- ja puolustusvoimauudis-tuksessa varuskuntien lakkautuksineen. Oliko se koko hallituksen linja vai valitsiko puolustusmi-nisteri sen, että parlamentarismi sivuutetaan? Tätä kysymystä on aiheellista kysyä, koska äs-ken tämä parlamentti, maan ylin päättävä elin, kävi keskustelua yhden parlamentarismen vah-vimman puolustajan, emeritapuhemies Uosukai-sen, silmien alla. On oikea päivä puolustaa edus-kunnan asemaa, toivottavasti myös kokoomus muistaa jatkossa parlamentarismen merkityksen.

Arvoisa puhemies! Tässä on niin ikään käynyt ilmi, että hallituksen vastatessa edustaja Jussi Niinistön allekirjoittamaan välikysymykseen tuo hallituksen vastaus perustui sille virheelliselle olettamalle, että mitään poliittista ohjausta koko hankkeessa ei ole annettu. Siis hallituksen vastaus eduskunnalle perustui virheelliseen olettamaan, ja sen olettaman perusteella pääministeri täällä tunteella vakuutti eduskunnalle, että on absoluuttinen fakta, ettei poliittista ohjausta annettu. Kun koko hallituksen vastaus, jolle hallituspuolueiden edustajat ovat luottamuksensa antaneet nappia painamalla, on perustunut harhautamiseen, virheelliseen tietoon, on oikeutettua kysyä, milloin hallitus aikoo tuoda korjaavan esityksen, jotta eduskunta voi kaikkien tiedossa olevien asioiden vallitessa pohtia asiaa uudelleen.

Tässä on noussut joitakin auki olevia kysymyksiä. Parlamentarismien sivuuttamisesta päättäminen on niistä yksi. Ja kun pääministeri ja valtiovarainministeri ja ilmeisesti myös muut hallitusryhmien puheenjohtajaministerit ovat tunteet tulleen harhaanjohtetuiksi Utvassa, niin onko nyt todella näin, että hallitusneuvotteluissa ei sovittu mitään Dragsvikin varuskuntaa koskien tai missään muussa vaiheessa puolustusministeri ei informoinut toisia hallituspuolueita poliittisesta ohjauksesta? Se ärtymys, mikä on hallitusryhmien puheenjohtajien ja edustajien julkisista lausunnoista ollut nähtävissä viime päivinä, kertoisi aidosta ärtymyksestä, aidosta tietämättömyydestä, mutta jos keskeinen hallituskumppani salaa tämänkaltaiset asiat, miksei se ärtymys, pettymys johda toimenpiteisiin hallituksen sisällä? Tämä hiertää ja pohdituttaa minua, arvoisa puhemies.

Kokoomus ja kokoomuspuolueen edustajat pääministeri Katainen mukaan lukien ovat olleet aivan hiljaa tänään. En tiedä, onko teillä sisäisesti pohdinnassa, mitä aiotte huomenna vastata, vai muutenko asia nyt painaa, mutta olisi ollut mukava kuulla myös teidän näkemyksiänne tästä olemassa olevasta tilanteesta. Ehkä niihinkin joskus myöhemmin tulee sopiva paikka ja aika, toivottavasti.

³⁷ **Aila Paloniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Minunkin on aloitettava siitä, että saimme juuri aikaan perustuslain muutoksen, jolla parlamentarismia piti todellakin vahvistaa. Kyllä hallituksen linja näissä suurissa kysymyksissä, jotka vaikuttavat koko yhteiskuntaan, tuhansiin, tuhan-

siin ihmisiin, näyttää nyt olevan aivan toinen. Parlamentarismi ei todellakaan näillä toimilla vahvistu, ei ainakaan tämä eduskunnan parlamentarismi.

Ministeri Wallin puhui tuossa omassa puheenvuorossaan pandoran lippaan aukaisemisesta, että pandoran lipas olisi auennut, jos Dragsvikin säilyttämisen poliittinen ohjaus olisi kerrottu avoimesti eduskunnalle. Kyllä nyt kävi niin, että pandoran lipas avautui nimenomaan sen vuoksi, että tätä puolustusvoimauudistusta, varuskuntien lakkautuslistaa, ei tarkasteltu eikä tuota työtä valmisteltu parlamentaarisesti, ja siksi, että ministeri Wallin harhautti aivan selvästi eduskuntaa väittäessään, että varuskuntaratkaisut tehtiin vain ja ainoastaan maanpuolustuksellisista tarpeista ja että poliittisella ohjauksella ei ollut minäkäänlaista roolia tässä valmistelussa. Ministerin vastaukset täällä salissa äsken olivat kyllä melkoista saivartelua.

Pääministeri Kataisen pitää mielestäni myös viipymättä kertoa eduskunnalle, miksi hän väitti valmistelun epäpoliittisuuden olleen absoluuttinen fakta, kun nyt kaikki tiedämme, että se oli kaikkea muuta.

Puolustusvoimauudistus on niin iso asia, että se on nyt kyllä keskeytettävä ja aloitettava puhtaalta pöydältä ja parlamentaarisesti. Tämä uudistus ja tämä hässäkkä, mikä tässä on syntynyt, on sellainen farssi, että kyllä eduskunnan pitää saada faktat pöytään ja perustelut ja päästä itse vaikuttamaan siihen, millainen tästä suuresta ja tarpeellisesta uudistuksesta tulee.

³⁸ **Reijo Tossavainen /ps:** Arvoisa puhemies! Olisin tehnyt ministeri Wallinille kaksi kysymystä, mutta hän poistui, vaikka täällä käsitellään hänen ja maan kannalta erittäin tärkeää asiaa. Paheksun ministerin ylimielistä asennetta.

³⁹ **Johannes Koskinen /sd:** Arvoisa puhemies! Tällainen yhtä ministeriä koskeva epäluottamuskeskustelu on harvinaista, ja ehkä näissä pelisäännöissäkkin on vähän kehittämisen varaa. Olsi varmasti ollut keskustelulle eduksi, jos olisi sallittu vastauspuheenvuorot muillekin kuin ministeri Wallinille tuossa keskustelun ydinkohdassa, olisi nopeammin edetty tässä varsinaisessa pääasiassa, sen selvittelyssä — se puhemiesneuvostolle terveisinä.

Täällä edustaja Kääriäinen ja monet muut keskustasta ovat perustellustikin kaivanneet parla-

mentaarista selontekoa turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta ja puolustusvoimaudistuksesta. Nyt on varmaan muistutuksen sana paikallaan: Sosialidemokraatit esittivät 2010, muistaakseni alkusyksystä, että kun on tiedossa ison puolustusvoimaudistuksen tarve, on syytä asettaa parlamentaarinen komitea valmistelemaan sitä, siis jo ennen vaaleja, jotta saadaan sitä aikaa. Puolustusvoimien johto tuolloin kaikille puolueille informoi, että on menossa tällaisen ison uudistuksen valmistelu ja nyt sitten pitäisi niistä askelmerkeistä koettaa sopia tulevaakin hallituskautta koskien, miten päästään sitten ripeästi toteuttamaan välttämättömiä osia niistä.

Tuolloin keskusta oli hallituksessa, 2010, ja hallituksessa ei asetettu tätä valmistelua ja siinä lähdetty liikkeelle. Varmaan silloinen puolustusministeri oli keskeisessä roolissa, mutta eipä silloin keskustakaan sitä kauheasti tukenut, tällaista ajatusta. (Seppo Kääriäinen: Olisi sen ehtinyt myöhemminkin tehdä!) Se olisi tuonut sitä aikaa ja vanhojen perinteiden mukaista menettelytapaa, että ensin tehdään pohjatyo parlamentaarissa valmistelussa, seurantaryhmässä tai komiteassa ja sitten hallitus valmistelee itse selontekolinjat ja -tekstit.

Tällä kertaa siis vielä hallitusneuvottelujen venyminen johti siihen, että tuo aika kävi niukaksi. Varmaan pitkälti Puolustusvoimien johdon toiveesta sitten nykyinen hallitus ja sen puolustusministeri päätyivät tähän malliin, että ei tullut tämmöistä varsinaista parlamentaarista esivalmistelua, kaikkia puolueita koskevaa, vaan tuli tällainen kavennetumpi kontaktiryhmä, ja sillä ei ollut roolia tuon puolustusvoimaudistuksen sisällön määrittelyssä. Tämä oli siis yksi poikkeus tällä kertaa, kun on todella isosta uudistuksesta kysymys: ei ollut tätä edeltävää, kaikkia puolueita kattavaa valmistelua. (Seppo Kääriäinen: Historian suurin muutos!)

Toinen poikkeus menettelyissä oli sitten se, koskien hallituksen sisäistä työtä, varmasti johtuen tästä uudistuksen laajuudesta ja poikkeuksellisesta luonteesta ja ehkä myös hallituksen laajasta kokoonpanosta, että hallituksen sisällä oli sitten päätetty, että tätä valmisteluvaltaa delegoitaisiin poikkeuksellisen vahvasti upseerien, Puolustusvoimien, Pääesikunnan käsiin. Tässähän kysymys on sitten siitä, pitivätkö hallituksen sisäiset pelisäännöt tuossa valmistelussa, ja sitä taitaa paraikaakin olla ministeri Wallin tuolla hallitusryhmissä puimassa.

Aikaisemmilla kierroksillahan — minullakin on parilta kierrokselta kokemusta — hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta on käsitellyt Puolustusvoimissa tehtävien uudistusten sisällöt, perusteet puolustusministerin esittelystä. Siellä on käyty sitten ihan varuskunta- ja joukko-osastokohtaisesti läpi, ovatko ne perusteet kestäviä ja minkälaiseen lopputulemaan on päädyttykään. Tällä kertaa siis hallituksen sisällä oli käsittääkseni sovittu, että luotetaan siihen, mitä Pääesikunnassa valmistellaan, ja se tuodaan sellaisenaan läpi Utvan sen tarkemmin sitä lähtemättä puimaan.

Nyt sitten tässä puolustusministerin rooli on herättänyt näitä kysymyksiä. On ollut poikkeuksellisen herkkä luottamussuhde myös hallitusryhmien sisällä siinä, noudatetaanko niitä sisäisiä pelisääntöjä vai ei. Julkisuuteen päin tämä tietysti on myöskin ollut korostetun herkkää: silloin pitää myös suuren kansan tietää, kuka päätöksenteon sisällön on määritellyt, jotta voidaan tämmöiset vastuusuhteet myöskin määritellä sen julkisen keskustelun kautta.

Tässä tilanteessa korjaavat toimet ovat välttämättömiä, ja tuo nyt on tietysti vähimmäisvaatimus, että valtioneuvoston Utvassa asiaa käsitellään uudelleen.

Ottaisin esille myös toisen täydentävän ja korjaavan toimen. Tuon parlamentaarisen kontaktiryhmän on tosissaan tultava mukaan vaikuttamaan itse turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon linjauksiin, tulla dialogiin hallituksen kanssa sen valmistelussa, jotta koko poliittinen kenttä saa näkemyksensä mukaan tämmöisessä kansallisesti tärkeässä kysymyksessä. Tällainen parlamentaarisen kontaktiryhmän työn rytminvaihdos ja vahvistaminen on käynnistetty, ja toivottavasti se saa nopeasti myös konkreettisia tuloksia.

Nämä täydentävät kertausharjoitukset niin Utvassa, hallituksen piirissä, kuin sitten koko parlamentaarisella kentällä tuon kontaktiryhmän kautta ovat välttämättömiä. Niistä ei varmaan kellekään lisää natsoja tule, mutta ehkä niillä vältetään tulevat virheet.

⁴⁰ **Thomas Blomqvist /r:** Värderade herr talman, arvoisa herra puhemies! Tämä käsittely tuli ainakin minulle yllätyksenä, ja ymmärsin myös, että kaikille muillekin, mukaan lukien ministeri Wallin. Ministeri Wallin kuitenkin keskeytti oman tiedotustilaisuutensa ja tuli tänne eduskun-

taan keskustelemaan tästä erittäin tärkeästä asiasta, siitä olen erittäin iloinen. Aivan kuten tässä edustaja Koskinen sanoi, nyt Wallin taitaa olla muualla keskustelemassa tästä asiasta, mutta kuitenkin hän oli täällä aika pitkään.

Kun tässä nyt puhutaan tästä parlamentaarisesta käsittelystä, niin kyllähän se on niin, että koko hallitus on päättänyt, miten näitä asioita käsitellään. Siitä voidaan olla eri mieltä, olisiko pitänyt tätä parlamentaarista käsittelyä jollakin muulla tavalla tehdä, mutta näin hallitus on päättänyt. Sitä tietysti myös arvioitiin silloin, kun käytiin tämä välikysymyskeskustelu ja hallitus sai eduskunnalta luottamuksen. (Seppo Kääriäinen: Totta kai se sai luottamuksen!)

Siitä olen edustaja Koskisen kanssa samaa mieltä, että nyt kun turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelu on käynnissä, niin pitää kyllä vahvistaa tämän kontaktiryhmän roolia ja näin ollen myös parlamentaarista ulottuvuutta tässä tärkeässä työssä.

Mutta nyt tällä hetkellä, tänään, keskustellaan ja huomenna äänestetään yksittäisen ministerin luottamuksesta. Täällä on väitetty, että ministeri Wallin on harhauttanut. Ministeri itse pyysi tarkentamaan, yksilöimään, missä kohtaa hän on harhauttanut. Ministeri on myöntänyt — mikä on varmaan tämän keskustelun perusteella totta — ettei hän ole kertonut tarpeeksi, mutta se on eri asia kuin harhauttaminen. (Seppo Kääriäinen: Ei se ole niin! — Ulla-Maj Wideroos: On se!)

On varmaan syytä näin jälkikäteen todeta, että olisi voinut kertoa enemmän. Ainakin tämän keskustelun perusteella täällä on kysymyksiä, joihin ei ole saatu vastauksia. Mutta kuitenkin, kuten tässä aikaisemmin sanoin, ministeri Wallin sanoi, että tämän puolustusvoimaudistuksen ratkaisumallin perustana on puolustusministeriön ohjaus uudistuksen tavoitteiden ja reunaehtojen osalta. Sen hän on eduskunnan edessä eduskunnalle sanonut. Sitten hän on myös sanonut, että on vaikea mennä näitten yksittäisten varuskuntien tilanteisiin, mitä tässä on mainittu, siis silloisessa debatissa, niin perusteltua kuin se onkin, koska tilanne vaihtelee hyvinkin paljon varuskunnasta varuskuntaan, mitkä ovat ne perustelut siellä taustalla.

Minä olen lukenut pöytäkirjat tästä välikysymyskeskustelusta, joka käytiin siis 29. päivä helmikuuta, ja muuta en ole löytänyt, mikä voisi viitata tähän, eikä kukaan tässä salissa tänään ole myöskään voinut osoittaa, missä kohden hän oli-

si harhauttanut. (Jussi Niinistö: Yhdeksäs helmikuuta!) — Torstaina 9. helmikuuta suullisella kyselytunnilla Wallin vastasi edustaja Oinosen kysymykseen. Oinonen kysyi: "- - lopettamalla Pohjois-Karjalan Prikaati ja kielipoliittisin perustein säilytetään ruotsinkielinen Dragsvikin varuskunta, kun teidän valintanne, ministeri Wallin, olisi voinut olla toinenkin ja päinvastainen?" Oinonen kysyi näin.

Wallin vastasi — tässä oli todennäköisesti ollut myös muita kysymyksiä, koska vastaus kuuluu näin — (Markku Rossi: Kysymys oli vähän väärä!) "On selvää, että kiltatoiminta, muun kaltaisen toiminta, joka on ollut käynnissä näitten varuskuntien ja yksiköitten ympärillä, tulee jatkumaan ja sen pitää jatkua. Se on myöskin osa tätä maanpuolustushengen ylläpitämistä. Sen sijaan en pidä lainkaan sopivana sitä, että näitä kielipoliittisia asioita kytketään tähän päätökseen." (Jussi Niinistö: Siinä se on!) — Tässä oli tämä kokonaisuus, aivan.

Jatkan tätä siteeraamista. Wallin on sanonut: "Huomaan, että oli medioissa edustaja Niinistön sanoin 'epävarma ja vahvistamaton tieto' siitä, että ministeri on saanut valita Pohjois-Karjalan Prikaatin tai Dragsvikin välillä. Voin yksiselitteisesti ilmoittaa, että tällaista vastakkainasettelua ei missään vaiheessa ollut." Näin siis ministeri Wallin silloin edustaja Oinosen kysymykseen ja myös tähän, mitä edustaja Niinistö oli sanonut julkisuuteen. Tämän ministeri on sanonut.

Vielä kertaalleen: Minä en löydä näistä pöytäkirjoista yhtään kohtaa, jossa voisi sanoa, että ministeri olisi harhauttanut. Sen ministeri itse on myöntänyt, ettei ole kertonut tarpeeksi, ja tämän keskustelun perusteella näin ilmeisesti on.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi:

Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat saada puheenvuoron, käyttämään normaalia puheenvuoronäppäintä.

⁴¹ **Ulla-Maj Wideroos /r:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan edustajat Koskinen ja Thomas Blomqvist jo kommentoivat sitä, mistä itse ajattelin sanoa. Nimittäin kun syytetään ministeri Wallinia siitä, että hän on ylimielinen, kun hän jätti tämän salin, niin silloin kannattaa tarkistaa, missä hän on. Hän on tässä talossa eräässä toisessa kokouksessa keskustelemassa näistä samoista asioista. Minun mielestäni se on kohtuutonta, että häntä tällä tavalla syytetään.

Sitten, mitä tulee siihen asiaan, mitä hän on ohjannut tai ei ole ohjannut, kyllä moni teistä täällä tietää aikoinaan ministereinä olleina, että virkamiehet usein, viikoittain, kysyvät, millä tavalla tätä kirjausta hallitusohjelmassa pitää tulkita, ja ministeri vastaa, ja niin on ministeri Wallin tehnyt myöskin tässä tapauksessa.

⁴² **Reijo Hongisto /ps:** Arvoisa herra puhemies! Muistamani mukaan ministeri Wallin on ministeriaitiosta vakuuttanut, että Dragsvikin varuskunnan säilyttämiseen ei vaikuttanut kielipoliitiikka. Myöhemmin hän on korjannut lausuntoaan ja myöntänyt, että hän on käyttänyt poliittista ohjausta asiassa. Koska ministeri on ministeriaitiosta vakuuttanut yhtä ja myöhemmin korjannut asian toiseksi, en ainakaan minä enää ole vakuuttunut siitä, onko tämä varuskuntauudistuksessa ainoa asia, joka todellisuudessa onkin erilainen kuin mitä ministeri Wallin on edustajille kertonut. Pelkään pahoin, että ei taida olla. Tämän takia koko varuskuntauudistus on avattava uuteen, läpinäkyvään tarkasteluun.

Pidän myös erittäin outona sitä, että Puolustusvoimain rakenneuudistuksesta tehtyä välikysymystä käsiteltäessä ministeri Wallin ei sanallakaan maininnut, että Puolustusvoimat on hankkinut Horneteihin risteilyohjuksia 180 miljoonan arvosta. Uskon, että Wallin tiesi ohjushankintoista jo välikysymyskeskustelussa.

Arvoisa herra puhemies! Minä kannatan edustaja Tiilikaisen tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

⁴³ **Eero Reijonen /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vakava asia on käsiteltyssä. Tässä on nyt kysymys siitä, että jos ministeri olisi jo alun pitäen kertonut, että hän on käyttänyt poliittista ohjausta, niin tämä asia olisi ollut aika paljon helpompi käsitellä, mutta kun hän on nyt kierrellyt ja kaarrellut eikä ole sitä tunnustanut ja kun täällä on painotettu sitä, että tämä on Puolustusvoimien juttu ja politiikalla ei ole tässä mitään tekemistä, niin minulla on tässä Puolustusvoimain komentajan Ari Puheloisen tekstiä. Hän toteaa: "Tämä ei ole Puolustusvoimien juttu. Tämä on poliittinen päätös. Puolustusvoimilla ei ole mitään vimmaa supistaa itse itseään ja ajaa maanpuolustushenkeä alas." Eli tässä on laajempi kysymys tässä asiassa.

Sitten näitä asioitahan voi lähestyä monella eri tapaa ja ottaa sieltä täältä tekstiä esille. Tosiasias-

sa tässä komentaja Puheloisen vastauksessa oikeuskanslerille todetaan näin: "Uudenmaan Prikaatin asema on ollut esillä jo ennen puolustusvoimauudistuksen suunnittelua Merivoimien sisäisessä uudistussuunnittelussa." Puolustusvoimat on käynnistänyt tämän suunnittelun Dragsvikin osalta jo aikaisemmin, kun Merivoimat sijaitsee Upinniemiessä, varusmieskoulutuksen siirtämisestä Upinniemeen, kunnes ministeri Wallin puuttui peliin, eli on ollut jo varsin pitkällä tämä valmistelu, ja se olisi täyttänyt nämä kielilain vaatimukset aivan täysin.

Se, mitä on kukin ohjannut ja mitä on sanonut, on hyvin mielenkiintoista. Samassa asiakirjassa todetaan: "- - puolustusministeriön virkamiesjohto on valmistelun aikana antanut Puolustusvoimien ja Pääesikunnan johdolle tietoa, joka on tulkittu ohjaukseksi - -." Eli se on antanut sitä tietoa — sitä ei ole pyydetty — jossa on annettu ymmärtää puolustusministerin tahtovan, että Uudenmaan Prikaatin asemaan ja sijoituspaikkaan ei tule tehdä muutoksia nykytilanteeseen nähden. Tämä on selvää faktaa ja kirjoitettu näin.

Eduskunta on hämmentynyt siitä, että näitä asioita ei kerrottu rehellisesti suoraan etukäteen. Meidän olisi paljon helpompi ollut tällaisesta asiasta todeta, että tämä on ollut poliittinen päätös, piste, ja tätä epäluottamusta, joka on syvä tällä hetkellä täällä eduskunnan sisällä ministeriä kohtaan, ei olisi tarvinnut välttämättä avata, kun olisi vain aidosti ja rehellisesti kerrottu, mitä on tehty ja mitkä ovat olleet poliittiset tarkoitukset.

⁴⁴ **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Sellainen asia vielä, että on ensinnäkin todettava, että tämä hallituksen toiminta on ollut ylimielistä, ovat kysymyksessä kunta- tai puolustusasiat, samoin Kreikka-vakuuksien salailu kaikkine kasakaappeineen. Mutta nyt on tänä päivänä kyse siitä, annammeko huomenna — on kysymyksessä oppositio tai hallituksen edustajat — luottamuksen ministeri Wallinille. Ja jos näin on, että luottamus tulee, se tarkoittaa sitä, että harhaan johtaminen saa hallituksen piirissä jatkuvasti jatkaa. Tuntuu siltä, että mitä eduskunnalla on tekemistä. Jonkinlaista vastuuta kyllä pitäisi olla ministereillä, ja tulee mieleen, että muutama vuosi sitten ei ollut kovin suuri asia, kun esimerkiksi Anneli Jäätteenmäki joutui ottamaan ja lähtemään hallituksesta. En tiedä, mitä hallitus tosiaan ajattelee eduskunnasta: kun ollaan virassa, niin ei ole väliä, puhutaan, mitä tahdotaan. Kyllä

se tämän päivän keskustelu on jälleen sen osoittanut.

⁴⁵ **Pentti Oinonen /ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Blomqvist ei löydä sellaista kohtaa eikä tiedosta sitä, olisiko ministeri Wallin harhauttanut, mutta mitä se muuta voi olla kuin harhauttamista, jos ekana ministeri kertoo, että Dragsvikin säilyttäminen ei ollut kielipolitiikasta johtuvaa, seuraavana päivänä hän sitten kertoo yleisölle ja tiedotusvälineille, että se oli kielipolitiikkaa, ja seuraavana päivänä hän kertoo, että se oli perusoikeudellinen päätös? Mitä muuta tämä on kuin tietoista harhauttamista? Kertokaa se meille, edustaja Blomqvist.

⁴⁶ **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Minusta edustaja Tiilikainen kuvasi täällä hyvin tätä tilannetta. Hän toi esille sen, että kyse on hallituksen vastauksesta eduskunnalle. Taisi moni muukin edustaja tätä näkemystä tuoda esille. Esimerkiksi silloin 29. helmikuuta täysistunnossa on vastaus eduskunnalle tähän välikysymykseen annettu, ja tilanne on muodostumassa nyt sellaiseksi, että joko sitten hallitus on harhauttanut tai ministeri Wallin. Ainakin näistä tämänpäiväisistä puheista päätellen täällä lähinnä ministeri Wallin puolustaa itse itseänsä ja ryhmätoverinsa siinä ehkä vielä mukana, mutta ei noin muuten ole näkynyt kauheasti tukea hallituksen sisältä tulevan. Huomennahan se sitten lopulta nähdään, mutta en tiedä, mikä on se totuus. Mitä tarkoitetaan näpelöinnillä? Mitä tarkoitetaan kielipoliittisilla perusteilla? Mitä hallitus... (Välihuuto) — Se on hallituksen ongelma, ei se ole meidän ongelmamme täällä. Hallitus tässä nyt päättää, lähteekö se kokonaisuudessaan vai lähteekö ministeri Wallin, ja joka tapauksessa tämä puolustusvoimauudistus pitää käsitellä uudestaan.

⁴⁷ **Ilkka Kanerva /kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Pari näkökohtaa myöskin meidän puoleltamme tähän keskusteluun, niin kuin sen olen nähnyt ensinnäkin hallitusneuvottelujen näkökulmasta ja sitten tietysti myöskin tätä parlamentaarisen kontaktiryhmän perspektiiviä pitkin.

Ensin kuitenkin ehkäpä se, että sanonnasta "kansallinen konsensus" on tietysti aika monta määritelmää ja aika moni määritelmä pitää vielä kohtuullisesti paikkansakin, mutta kaikille joka

tapauksessa muodostuu ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, puolustuspolitiikasta puhuttaessa selvä vaikutelma siitä, että koetetaan etsiä yhteistä tahtoa. Mitä tulee nyt käsiteltävänä olevaan aihekokonaisuuteen, niin pitkä historia kulkee parlamentaaristen komiteoiden kautta siihen, että on tultu tällaisiin Puolustusvoimien selontekomennettelyn kaltaisiin ratkaisuihin, joka on ollut huomattavasti joustavampi ja ikään kuin ketterämpi tapa vanhoihin puolustuskomiteoihin verrattuna. Mutta minä luulen, että pitkä kantama on palvelut ei vain Puolustusvoimien tarvetta, vaan myös Suomen ulkopolitiikan tarvetta, (Seppo Kääriäinen: Kyllä!) pyrkimyksenä löytää "yhteissietämys", joka saattaa olla eräs suomennos, ikään kuin egen produktionina ilmaistuna (Naurua) — siitä, mitä "yhteissietämys" tarkoittaa, voin sanoa, että se on varmaan yhtä ymmärrettävissä kuin "kansallinen konsensuskin". Mutta sodan jälkeisen ulkopolitiikan kannalta uskon, että se on ollut tasavallan kannalta oikea pyrkimys, enkä näe kovin suuria, merkittäviä sitä puoltavia seikkoja, että siltä raiteelta pitäisi jotenkin pysyvästi tässä suhteessa poiketa.

Parlamentaarinen seurantamekanismi on käsitelty asioita aika yksityiskohtaisesti. Oma käsitykseni vilpittömästi, arvoisa herra puhemies, siitä seikasta, miksi tällä kertaa parlamentaarinen seuranta ja ylipäätään parlamentaarinen valmisteluun ei ollut mahdollista, on se, että Puolustusvoimat joutuivat hallitusneuvottelujen tuloksena hyvin nopeasti löytämään 200 miljoonaa euroa säästötoimina omalta hallintosektoriltaan. Ja se on kuulkaa rankka pieti, se on 10 prosenttia kutakuinkin, rapiat päälle, kun puolustusministeriö joutuu etsimään säästökohteita, jotta he pääsivät siihen, mikä hallitusohjelmassa on heille velvoitettu. Se on poliittinen päätös, ja siihen Puheloinen viittaa tässä Reijosen siteeraamassa puheessa. Se on poliittinen ratkaisu, se 200 miljoonaa, ja se tulee hallitukselta, se on poliittinen päätös, ei Puolustusvoimien päätös. Komentaja on siinä mielestäni täysin oikeassa, se ei ole Puolustusvoimien ratkaisu, vaan se on poliittinen päätös. Mutta he tekevät, niin kuin Puolustusvoimien tapana ja puolustusministeriönkin tapana on, hyvin säntillisesti, nopeasti ja tehokkaasti sen, mikä tehtäväksi on annettu. Ja sen takia tässä ei menty ikään kuin pitkää tietä pitkin, pitkän kaavan mukaisesti, tähän ratkaisuun vaan päinvastoin tämänkaltaisella menettelyllä, jota tässä noudatettiin.

Siitä voidaan olla sitten montaa mieltä, olisi-ko tässäkin pitänyt mennä pitkää tietä pitkin vai ei, mutta on samalla huomioitava, että ei tämä uudistus tullut kuin salama kirkkaalta taivaalta myöskään, sillä Puolustusvoimat ovat jo ainakin kymmenen vuotta osanneet henkisesti varautua siihen, että tämäntyyppisiin supistustoimenpiteisiin tullaan menemään ja että he joutuvat samalla ei vain supistamaan, mikä on uusi asia, vaan ennen muuta etsimään tehokkaampia toimintatapoja puolustusvalmiutemme ylläpitämiseksi. Mutta tämä 200 miljoonaa on syytä muistaa, kun mietitään, miksi tässä ei käytetty kovin laajaa valmistelupohjaa vaan piti nopeasti ja tehokkaasti löytää tuloksia.

No, sitten toinen asia, herra puhemies, on se, että pitäisin itse asiassa aika erikoisena ja melkein pä mahdottomana, jos asianomainen ministeri ei tuntisi poliittista mielenkiintoa hallinnonalansa aivan keskeisimpään ydinkysymyseen, joka on tämä puolustusvoimaudistus ja siihen liittyvät säästötoimenpiteet. Ministeri suoraan sanottuna laiminlöisi suoranaiset tehtävänsä, ellei hän tuntisi mitään mielenkiintoa siihen, mitä hänen ministeriössään tapahtuu, ja tämä on gigantinen muutos heidän hallintosektorillaan. On päivänselvää, että ministeri Wallin on täysin luonnollisella tavalla seurannut tätä, sparrannut varmasti tätä uudistusta sen eri vaiheissa. Tämä pitää ymmärtää lähtökohtaisesti, eikä ikään kuin täällä tulla pyhimyksen kruunu pään yläpuolella ihmettelemään sitä, että ohhoh, tässä on tapahtunut poliittista ohjausta tai poliittista mielenkiintoa tähän.

Se on eri asia, kuinka paljon hän on vaikuttanut tämän uudistuksen sisältöön. Käsitykseni on se, että sellainen avoin kysymys, josta tämä ikään kuin kiista on noussut, on Dragsvikin kysymys. Täällä on tietenkin esitetty, kaikki tiedämme, ystävistäni edustaja Niinistöstä lähtien on esitetty, useita kertoja på skoj näkökantoja, että Dragsvik voitaisiin siirtää Kontiorantaan jne. jne. (Perussuomalaisten ryhmästä: Kotkaan!) — ei kannata nyt kaikkiin yksityiskohtiin mennä, me ymmärrämme hyvin, että politiikkaan täytyy mahtua huumoriakin. Mutta oikeasti vaihtoehtoja ovat käytännössä olleet vain se, että Dragsvik säilyy nyt tässä vaiheessa, siis vuonna 2012 tehtävällä ratkaisulla, itsenäisenä tills vidare, ja se, että se yhdistetään Upinniemeen. Tämä on, jos ollaan ihan rehellisiä, se ydinkysymys.

Onko ministeri tähän puuttunut, sitä minun on täysin mahdotonta sitä sanoa. Vaikka olen valmistelijoiltakin, virkamiehiltä, sitä kysynyt, niin en ole tästä millään tavalla varma, onko tämänkaltaista puuttumista ministerin puolelta tapahtunut ikään kuin mahtimääräyksellä. Mutta tiedän samalla, että aivan yhtä perusteetonta on tulla sanomaan, että ilman ministerin vuorovaikutusta virkamiestensä ja valmistelijoittensa kanssa Dragsvik olisi sieltä poistunut. Minä haluan kuulla todellisuudessa sen perustelijan ja nähdä ne perustelut, jotka sanovat, että Wallinin puuttuminen siihen toi Dragsvikin tälle ikään kuin jatkavien varuskuntien listalle. En usko, että näin voi olla, eikä siitä ole ollut kysymys, onko ruotsinkielistä varusmieskoulutusta vai ei; se on selvää, että sitä on, se on hallitusohjelmassa, se on laissa, sekä kielilaissa että hallintolaissa.

Mutta Dragsvikin siirtyminen Upinniemeen ei ymmärtääkseni ollut aivan teknisistäkään syistä johtuen mahdollista. Siellä on 1 500 kaveria varusmieskoulutuksessa ja Upinniessä on 1 800. Niitä ei panna yhteen tämän vaalikauden aikana. On toinen kysymys, mitä tulee tapahtumaan vuonna 2017. Luulen, että niiden, jotka haluavat silloin Dragsvikin pelastaa, kannattaa nyt tällä hetkellä olla valppaina vuotta 2017 koskien.

Sitten, puhemies, se poliittisesti kaikkein suurin ydinkysymys on se, onko hallitus puuttunut tähän asiaan poliittisesti, kun täällä on haastettu myöskin pääministeriä tässä suhteessa. Kyllä minun käsitykseni asiasta hyvin paljon keskusteltuni ja sitä seurattuni on se, että hallitus ei ole muuttanut pilkkuakaan Puolustusvoimien komentajan hallituksen ulkoasiainvaliokunnan kokoonpanossa eli Utvassa esittelemästä esityksestä. Ja muunlaista puuttumista tämän asian käsittelyyn, tiedän, ei ole tapahtunut pääministerin toimesta. Hän on ollut Utvassa niin kuin tasavallan presidenttikin, ja tämä Utva-käsittely ei ole muuttanut, toistan, pilkkuakaan siitä, mitä Puolustusvoimain komentaja on Utvalle ehdottanut. Tässä mielessä on täysin oikeutettua ollut pääministerin sanoa, että poliittista ohjausta ei ole tässä asiassa annettu, koska Utva on sen käsitellyt ja se on tehnyt siellä päätöksen, joka on tarkalleen sama kuin mitä Puolustusvoimain komentaja on sille aikaisemmin esittänyt. Näin ollen minusta ei kannata tehdä sellaisia kiistoja tähän meidän nyt käsiteltävään asiaamme, joita siinä ei käytännössä ole. Ymmärrän oppositiota, mutta toivon asiallisuutta, ja tämän vuoksi näen, että tässä ei ole

luottamuskysymyksestä kysymys vaan täysin luonnollisessa järjestyksessä menneitten asioitten käsittelystä on puhe.

Ja vielä kerran sanon, että ellei ministeri olisi tuntenut mielenkiintoa tätä Dragsvik—Upinniemikysymystä kohtaan, niin maailmankirjat olisivat olleet sekaisin.

⁴⁸ **Jussi Halla-aho /ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Blomqvist korosti sitä, että koko hallitus on yksissä tuumin valmistellut varuskuntaverkon karsintaa. Hallituspuolueen edustajana hän epäilemättä tietää, mistä puhuu. Tämä kuitenkin asettaa mielestäni pääministeri Kataisen todella outoon valoon. Katainen, kuten tiedämme, vakuutti yksiselitteisesti, että lakkautuslista laadittiin vain maanpuolustuksellisista näkökohdista. Nyt me tiedämme, että yksiselitteisesti tämä ei pidä paikkaansa. Jos uudistus laadittiin siten kuin edustaja Blomqvist sanoo, yksissä tuumin, tämä merkitsee sitä, että pääministeri puhui tietoisesti epätotta. (Pentti Oinonen: Juuri näin!) Näinkö te väitätte, edustaja Blomqvist?

⁴⁹ **Jussi Niinistö /ps:** Arvoisa puhemies! Olen edustaja Hongiston ja edustaja Saarakkalan ja eräiden muidenkin edustajien kanssa samaa mieltä siitä, että puolustusvoimauudistus on avattava uudestaan. Kansalaiset niin Kotkassa, Kontiolahdella, Jämsän Hallissa, Kauhavalla, Lahdessa kuin muuallakin haluavat oikeudenmukaista ja tasapuolista kohtelua.

Edustaja Reijonen siteerasi osuvasti Puolustusvoimain komentajan lausuntoa siitä, ettei Puolustusvoimilla itsellään ole mitään vimmaa supistaa itseään. Puolustusvoimauudistus on itse asiassa suuri leikkausohjelma, suurin sitten jatkosodan päättymisen. Se vahingoittaa suuresti itsenäistä puolustuskykyämme, ja kun on ministeri Wallinin viimeperjantaisen tunnustuksen myötä käynyt selväksi, että uudistusta on kielipoliittisesti näpelöity, on se pakko avata uudestaan kokonaisuudessaan, ei ainoastaan Dragsvikin osalta.

Mitä tulee ministeri Wallinin poissaoloon täältä, totean vain RKP:n edustajille, että ministerin tiedotustilaisuus on vasta alkamassa, se alkaa minuutin kuluttua. Se siirrettiin alkavaksi klo 17, joten ministeri olisi aivan hyvin voinut kunnioida eduskunnan täysistuntoa läsnäolollaan melkein tunnin verran. Onko poistuminen kuvaa-

vaa ministerin asenteelle parlamentarismia kohtaan, sen saa jokainen vapaasti arvioida.

⁵⁰ **Jari Leppä /kesk:** Herra puhemies! Meillä on itse säätämämme uusi perustuslaki ollut voimassa vajaan kuukauden. Tämä perustuslaki korostaa kaikissa käännteissään, sekä lain hengessä että sen kirjaimessa, parlamentarismia, eduskunnan, ensisijaisuutta kaikessa päätöksenteossa. Siksi on selvää, että siinä väistävät tiedotustilaisuudet ja siinä väistyy kaikki muu toiminta, niin ministereiltä kuin kaikilta muiltakin, se on päivänselvä asia. Se on yksiselitteinen asia, ja siinä ei kannata yhtään sen enempää väittää vastaan. On hyvä, että me olemme näin saaneet nyt ministereille myöskin vähän siedätyshoitoa olla läsnä eduskunnassa silloin kun täällä läsnä pitää olla. Toivon, että entistä enemmän ministerit ottavat tämän asian huomioon myös tässä uuden perustuslain hengessä.

Puhemies! Toinen asia, mitä ihmettelen: Kun tämä nykyinen hallitus aloitti toimintansa, toimintatapa kyllä selkeästi muuttui edellisestä hallituksesta. Siinä tuli kuvaan mukaan salamyhkäisyys, se, että ohitetaan eduskunta mennessä tullen ja ei oteta kyllä huomioon myöskään maakuntien perusteltuja kannanottoja ja tahtotiloja. Myöskin tämä on minusta perustuslain, vähintäänkin sen hengen, vastaista.

Mitä tähän puolustusvoima-asiaan tulee, niin hallitushan itse sanoi, että se on poliittista ohjasta antanut, nyt kuitenkin sen jälkeen, kun ensin totesi, että sitä ei ole annettu. Kyllähän tässä selkeä ristiriita ilman muuta on, eihän siitä mihinkään pääse. Se on selvää, että hallituksen on eduskunnalle puhuttava totta ja vain totta. Ei siihen riitä absoluuttinen totuus vaan vain totuus ja ainoastaan totuus.

⁵¹ **Lars Erik Gästgivers /r:** Arvoisa puhemies! Kun on istunut tässä lähes 3 tuntia ja kuunnellut tätä debattia, niin tässä on mukava todeta lopuksi, että hyvä, että edustaja Oinonen loppujen lopuksi myöntää, ettei löydy eduskunnan pöytäkirjoista tekstiä, joka viittaa siihen, että ministeri Wallin olisi harhaanjohtanut eduskuntaa. Tämä on erittäin hieno asia, että hän nyt jo toteaa tämän.

Olen varma siitä, että mitään asioita tässä talossa ei etene ilman ministerin eikä ministeriön ohjausta. Varmaan näin on tässäkin asiassa. Tämä kuuluu nimenomaan demokratiaan. Emme

kai me voi jättää vain virkamiehiä tekemään työtä? Kyllä kai myöskin ministerin täytyy olla josain mukana näissäkin asioissa.

⁵² **Vesa-Matti Saarakkala /ps:** Arvoisa herra puhemies! Meillä Etelä-Pohjanmaalla ihmetyttää sellainen asia, että Kauhavan Lentosotakoulun lakkautus on noussut tänne listalle mukaan. Se on noussut sinne. Se on ollut yllätys meille, se ei ole ollut lakkautussuunnitelmissa aiemmin mukana. Ei ole pystytty osoittamaan näitä kustannussäästöjä, mitä tästä lakkautuksesta aiheutuu. Se herättää ison kysymysmerkin.

Samoin, kun on aiemmin sanottu, että eri nopeusluokkien lentokoneet eivät voi lentää samalla kentällä, on siirretty Vinka-koulutus Tikka-koskelle Kauhavalta. Nyt sitten tässä uudistuksessa kuitenkin esitetään myös Hawkien siirtämistä Tikkakoskelle, siis kentälle, jossa on eri nopeusluokan koneita ja myös siviililiikennettä. Eli kun näin on, että nämä vaihtoehtoiset laskelmat osoittavat tämän lakkautusesityksen täysin kannattamattomaksi, aiemmat argumentit eivät tunnu pitävän paikkaansa, ei ole myöskään mitään maanpuolustuksellista perustetta esitetty — tai sitten se on täysin salattu, mikä ihmetyttää toisaalta sekin — niin kyllä vain herää kysymys, onko tässä nyt käynyt niin, että Dragsvikin koulutuksen siirtämisestä mahdollisesti aikaan saattavia säästöjä, kun ei ole nyt Dragsvikin koulutusta sitten siirretty muualle, niitä näennäisiä säästöjä, on lähdetty hakemaan muualta ja todella kovalla kiireellä. Kyllä tämä Kauhavan lakkautusesitys saa tällaisen kysymyksen väkisinkin aikaan, ja mielestäni se kysymys on täysin oikeutettu, ja kun näin on, on selvää, että tämä puolustusvoimauudistus on avattava kokonaisuudessaan. Tässä ei nyt ole kyse mistään pelkästä Dragsvikistä vaan aika paljon muustakin Suomesta.

⁵³ **Reijo Hongisto /ps:** Arvoisa herra puhemies! Vuonna 2009 eduskunta on päättänyt, että tehtäessä laajoja uudistuksia Puolustusvoimissa tulee asia käsitellä eduskunnassa ennen päätöksentekoa. Nyt puhutaan sotien jälkeen suurimmasta Puolustusvoimia koskevasta uudistuksesta. Kataisen hallitus ei toiminut edeltäjänsä sopimalla linjalla, ja minä kysynkin, miksi ei toimittanut. Jos asiaa olisi valmisteltu ja siitä olisi laajasti salissa keskusteltu, niin olisi vältetty tämänkaltaisen keskustelu.

Eduskunta tuntee tarvetta keskustella asiasta, ja jos siihen ei anneta mahdollisuutta ennen päätöksentekoa, niin sitten päätöksenteon jälkeen, ja pahimmassa tapauksessa joudutaan tällaiseen erittäin ikävään keskusteluun. Tuskin nyt on kenenkään etujen mukaista tällaisista asioista puhua, mutta jos olisi tuotu tämä asia saliin ja puhuttu ennen päätöksentekoa selväksi, niin tältä olisi välttytty.

⁵⁴ **Thomas Blomqvist /r:** Värderade herr talman, arvoisa herra puhemies! Ymmärsin asian niin, kun ministeri Wallin joutui poistumaan, että hän kuitenkin halusi olla mahdollisimman pitkään täällä salissa keskustelemassa meidän kanssamme, mutta sen jälkeen hänet pyydettiin toisen hallituspuolueen palaveriin, jossa tätä asiaa, sielläkin, käsiteltiin.

Edustaja Halla-aholle sanoisin, että ymmärrän kyllä ministeri Wallinin tuskaa. On varmaan aika vaikeata saada sanomaansa yksiselitteisesti menemään perille. En sanonut, tai ainakaan en tarkoittanut sanoa, että hallitus valmisteli uudistusta, enkä sitä, että hallitus on ottanut kantaa varuskuntien lakkautamislistaan. Mitä halusin sanoa ja yritin sanoa ja luulen, että sanoin, että hallitus on päättänyt, miten näitä asioita käsitellään täällä parlamentaarisesti, eli tästä parlamentaarista käsittelystä ei yksin ministeri Wallin ole päättänyt, vaan siitä on vastuussa koko hallitus, ja tästä uudistuksesta käytiin sekä hallitusohjelmaa hyväksyttäessä että myöhemmin välikysymyskeskustelussa keskustelua ja hallituksen luottamus punnittiin täällä eduskunnassa myös näiltä osin.

⁵⁵ **Markku Rossi /kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä puolustellaan ministeri Wallinia tavallaan asiassa, joka ei ole tämän kysymyksen ydin. Edustaja Kanerva, tekin pesitte hallituksen pöytää puhtaaksi aiemmassa puheenvuorossanne. Se on tietysti totta, että ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta käsitellessään asiaa ei varmaankaan toteuttanut poliittista ohjausta — ei, koska se oli tehty jo aiemmin. Ja näin olen tuo poliittinen ohjaus tapahtui valmistelun yhteydessä, kuten ministeri itsekin on sen todennut myöhemmin.

Nyt kysymys edelleenkin kuuluu, ja haluan sen tässä toistaa: Miksi sitten ministeri ei voinut alun perin myöntää sitä, että hän on käyttänyt siinä aivan myös luonnollista ohjausvaltaa.

sa tässä kysymyksessä? Miksi hän ei myöntänyt sitä? Miksi hän on kiertänyt sen? Tässä suhteessa tulee silloin esille myös kysymys, harhauttiko hän osaltaan eduskunnan ja muun julkisen sanan ohella myös hallitusta, koko ulko- ja turvallisuusvaliokunnan kokoonpanoa aina tasavallan presidenttiä myöten tässä suhteessa, kun ei kertonut, että hän on joltakin osin tätä poliittista ohjausta tehnyt. Tämä on ydinkysymys tämän epäluottamuksen suhteen, joka nyt on virinnyt, eikä se, jatkaako Dragsvik vai ei.

⁵⁶ **Seppo Kääriäinen /kesk:** Herra puhemies! Minäkin tässä ytimessä haluan yrittää pysyä. Ohjauksen kertomatta jättäminen eduskunnalle alun alkuaan — sitä voi kutsua harhautukseksi taikka jollakin muulla nimellä, mutta se on tämän asian ydin ja epäluottamuksen aihe suhteessa ministeri Wallinin toimintaan. Menettely, joka tässä on ollut nähtävillä, aiheuttaa tämän epäluottamuksen ja ankan kysymyksen. Totta kai komentajan esitys Utvassa on ollut käsittelyn pohjana, mutta se sisältää jo sen poliittisen ohjauksen, joka on saatu sen valmistelun aikana, niin kuin kenraali Puheloisen lausuntokin kertoo. Tämä on asia yksi.

Toinen asia ihan lyhyesti edustaja Kanervan sinänsä ihan hyvään puheenvuoroon liittyen: Minä olen kyllä eri mieltä siitä selonteon tekemisen mahdollisuudesta viime kesän jälkeen jouluun mennessä. Siis käsillä on sotien jälkeisen ajan suurin uudistus ja muutos Puolustusvoimien elämässä, ja kuitenkin siitä ei tehdä parlamentaarista selontekoa. Tässä on huutava ristiriita. Se olisi pitänyt tehdä aivan ehdottomasti, jolloin tämäkin keskustelu ja hässäköinti olisi voitu ehdottomasti välttää. Puoli vuotta riittää, koska me kaikki tiedämme Puolustusvoimien korkean valmiuden toimia erittäin nopeasti. Heillä on aina vaihtoehtoja joka ikiseen tilanteeseen, joten se selonteko olisi ilman muuta syntynyt ja tullut hyvässä ajoin tänne viime syksynä käsiteltäväksi ja tämä iso uudistus, siis historiallisen iso uudistus, ehditty käsitellä ja saada siitä kaikki informaatio viimeistään valiokunnassa ja tämäkin ikävä episodi olisi voitu välttää.

⁵⁷ **Pentti Oinonen /ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Gästgiversille sanoisin, että kielipoliittisista syistä käsitte varmastikin väärin edellisen puheenvuoroni.

Mutta, arvoisa puhemies, kun katsoo alueellista karttaa hävitettyjen varuskuntien osalta, muun muassa Kontiorannan, ja kuuntelee Kataisen ja Wallinin itkuvirsiä lakkautuspäätösten perusteista, niin melkein pääse itku itseltäkin. Ei voi muuta kuin ihmetellä, miksi tasa-arvosta ääni väristen saarnaava hallitus kylvää jälkeensä räikeää alueellista epätasa-arvoisuutta. No, ehkä heidän mielestään kaikki alueet ovat tasa-arvoisia — mutta kun jotkut vain näyttävät olevan tasa-arvoisempia kuin toiset.

⁵⁸ **Aila Paloniemi /kesk:** Arvoisa puhemies! Kyllä nämä varuskuntaleikkausten säästöt herättävät entistä enemmän epäilyksiä ja ihmetystä. Dragsvikin varuskunta, joka nyt kynsin hampain halutaan säilyttää, on kaiken lisäksi homeessa. Voi vain arvailla, paljonko sen kunnostaminen tulee maksamaan. Miksi me tällaisia homeisia tiloja haluamme säilyttää, kun meillä on terveitäkin tiloja olemassa? Esimerkiksi Keuruun varuskunnan rakennuskannasta kaksi kolmasosaa on kunnostettu ja kunnossa. Mitä säästöjä syntyy siitä, että jäljelle jääviin varuskuntiin joudutaan tekemään kalliita, isoja investointeja ja korjauksia, joiden lopullisesta summasta meillä täällä eduskunnassa ei ole tarkkaa tietoa? Ja mitä järkeä on pitää varuskuntaleikkausten perustelut salaisina? Eikö ne nyt vihdoin pitäisi tuoda tänne ja koko tämä asia perata kunnolla? Eduskunnan pitää päästä näistä asioista keskustelemaan.

⁵⁹ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mustajärven jättämä epäluottamuslause ministeri Wallinin luottamuksesta pohjautuu ennen kaikkea Suomen ja Israelin välisen turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisuutta ja sen suojaamista koskevaan sopimukseen. Vastaavasti edustaja Tiilikaisen epäluottamusehdotus pohjautuu Wallinin sanomisiin eduskunnalle. Tästä syystä, arvoisa puheenjohtaja, odotan, että näitä kahta epäluottamusehdotusta ei aseteta huomiossa äänestyksessä vastakkain, vaan niistä äänestetään erikseen, koska tässä on kysymyksessä kaksi eri asiaa. Vain näin toimien me saamme myös selville sen, ovatko hallituksen joukossa olevat henkilöt, jotka eivät hyväksy ministeri Wallinin toimia, myös valmiita äänestämään sen mukaan, mitä he ovat julkisuudessa sanoneet.

⁶⁰ **Ilkka Kanerva /kok:** Arvoisa puhemies! Pidän erittäin ansiokkaana sitä, että edustaja Niik-

ko puuttuu tähän asiaan. Mutta häntä voin sikäli lohduttaa, että hiukan tuntien eduskunnan virkamieskunnan tapaa ja huikkea ammattitaitoa asettaa näitä asioita äänestyksissä oikealla tavalla sanoisin, että siihen kannattaa luottaa ja uskoa. Eli yö kannattaa nukkua rauhassa.

Puhemies! Mitä tulee tähän asiaan, johon edustaja Kääriäinen viittasi — tämän asian aika-aulullisista valmisteluista — niin mahdollisesti hän on oikeassa. Kukaties se olisi voinut puurouttaa myöskin tätä aikataulua, meistä kukaan ei sitä tiedä, mutta kun hän sanoo, että on kysymys sodan jälkeen suurimmasta muutoksesta Puolustusvoimissa, niin kukaties näin on sen suhteen, mikä koskee euromääräisesti tätä asiaa. Mutta käytännössähän tämä oli aika paljon kuitenkin, loppujenkin lopuksi, tällainen säästöohjelma, ei ehkä sittenkään niin suuri Puolustusvoimien uudistamista koskeva ohjelma, vaan tässä nyt poliittinenkielen mielenkiinto kohdistuu näihin leikkauksiin, 200 miljoonaan. Ja sen takia minä sanon, että vuoden 2015 jälkeinen aika on nyt puntarissa. Se, mitä Suomessa tulee tapahtumaan puolustusvalmiuden osalta, kuinka sitä tullaan kehittämään, riippuu siitä, minkälaiset ohjeet poliittinen kenttä tulee antamaan vuoden 2015 jälkeistä aikaa koskien. Siinä suhteessa pidän erittäin ansiokkaana, jos kykenisimme sitä aikaa koskevia muutoksia, joihin kuuluu todellinen puolustusvoima uudistus, puolustuspolitiikkauudistus ja ehkä turvallisuuspolitiikkauudistuskin, valmistelemaan laajassa poliittisessä yhteistyössä.

⁶¹ **Jussi Niinistö /ps:** Arvoisa puhemies! Tämän vilkkaan keskustelun ollessa jo ilmeisesti loppupuolella haluan vielä todeta, että edustaja Kääriäinen painotti mielestäni aivan oikein parlamentaarisen selontekoprosessin tärkeyttä. Tämän puolustusvoima uudistuksen toteutustapa on poliittisen valmistelun ja vastuun osalta suoraan sanoen alta arvostelun. Varuskuntien lakkautukset on syytä saada eduskunnan käsittelyyn, puolustusvoima uudistus on avattava, ja ministeri Wallinin on vedettävä johtopäätöksensä.

⁶² **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Sitä kokee vähäisyytensä, kun edustaja Kanervan ja Kääriäisen täällä käymän debatin jälkeen joutuu suunsa aukaisemaan. (Ilkka Kanerva: Asiaan, Pekkarinen!)

Kuitenkin, arvoisa puhemies, se, että jatkossa toimittaisiin tavalla, mihinkä edustaja Kanerva

viittaa, on tietysti ihan hyvä, oikeansuuntainen ajatuksenjuoksuttelu. Mutta, edustaja Kanerva, te tiedätte, että joukko-osastoratkaisu, joka tässä tehdään, on radikaali osa kaikkea sitä, mitä jatkossa voidaan tehdä. Oikea asioiden valmisteluhan menee niin, että ensin pitää olla strategia ja sen jälkeen rakenne. Mutta tässä päätetään ensin rakenteesta, ja sen jälkeen strategia tulee, mielellään perässä, ehkä jollakin tavalla siinä ohessa, mutta ei niin kuin normaalisti minkä tahansa hallinnollisen uudistuksen pitäisi tapahtua: ensin strategia ja sitten rakenne.

Toinen asia vielä, mitä tulee siihen, miten tätä salia on informoitu, kun nyt myös varapuhemies istuu tuolla: sen kokemuksen perusteella, monien vuosikymmenien ajan, mitä täällä olen ollut, kyllä se aika erikoista on, jos tälle valtioelimelle, korkeimmalle, on annettu hallituksen puolelta tietty selvitys, tietty vastaus, tietyt tiedot, jotka ilmiselvästi ovat puutteellisia ja kenties virheellisiäkin. Ja kun se on oikeastaan tunnustettu kuitenkin jollakin tavalla, että näin on ollut, niin minä en kyllä ymmärrä mitenkään, etteikö tämän saman valtioelimen, eduskunnan, pidä saada hallitukselta uusi selvitys siitä, miten asiat kaikilta osin tähän liittyen oikein olivat. Minä ainakin odotan, että hallitus valitsee itse sen muodon, onko se tiedonanto tai mikä se onkin, mutta odotan todellakin, että hallitus tuo tänne uuden. Ei voi olla niin, että tämän asian käsittelyssä väärät ja puutteelliset tiedot jäävät siksi faktaksi, jonka pohjalta hallitus tuli esiintyneeksi tässä asiassa eduskunnassa.

⁶³ **Reijo Hongisto /ps:** Arvoisa herra puhemies! Salamyhkäisyyden varjo leijuu varuskuntauudistuksen yllä. Esimerkiksi Kauhavan Lentosotakoulun säilyttämisen on muistamani mukaan laskettu maksavan noin 14 miljoonaa euroa — tällaisia laskelmia on olemassa. Joidenkin toisten laskelmien mukaan totuus on kuitenkin lähempänä 4:ää miljoonaa euroa. Laskelmat ovat perin ristiriitaisia. Herää kysymys, minkä takia nämä laskelmat on julistettu salaisiksi. Tuskin niillä mitään strategista merkitystä on. Julistamalla laskelmat salaisiksi lisätään epävarmuutta ja tällaista salamyhkäisyyttä, ja päinvastaisella toiminnalla, julkistamalla nämä laskelmat, tuodaan läpinäkyvyyttä ja avoimuutta nimenomaan niihin toimintoihin, joilla ei ole valtakunnan kannalta strategista merkitystä. Tällainen keskustelu poistuu, jos otetaan enemmän avoimuutta tähän

saliiin, ja nimenomaan — toistan vielä sen — tämä koko varuskuntaudistus on avattava uudelleen ja puhtaalta pöydältä lähdettävä laskemaan niin, että kaikki näkevät nämä toiminnot.

⁶⁴ **Ilkka Kanerva /kok:** Puhemies! On valtava harmi tasavallalle, että edustaja Pekkarinen ei päässyt tähän parlamentaarisen kontaktiryhmän työskentelyyn nyt tällä kertaa mukaan, sillä siellä hän olisi saanut nämä strategiset tiedot, joihin nämä varuskuntien leikkaamiset perustuivat. Ei se ollut mikään ilman ajatusta ja näkemystä oleva leikkauslista, vaan hyvin pitkän valmistelun tuloksena Puolustusvoimien johdossa ja ministeriössä syntynyt ratkaisu, jossa on, tietenkin, sotilaspoliittiset ja maanpuolustukselliset näkemykset pohjalla ja taustalla. Ei kannata ollenkaan väheksyä, edustaja Pekkarinen, meidän asevoimiemme ja puolustusvoimiemme strategista ajattelukykyä. Pyydän, että tarkistatte kantanne tässä suhteessa ja tajuatte sen, että tässä asiassa, sen jälkeen kun hallitusohjelma määräsi 200 miljoonan leikkaukset Puolustusvoimille, he halusivat tehdä sen nopeasti eivätkä roikkua höllässä hirressä koko vaalikautta, jotta tämä 200 miljoonaa todella saadaan aikaiseksi. Sen takia tämä pitkän kaavan mukainen valmistelu ei tässä tapauksessa käynyt mahdolliseksi. Mutta ei kannata väittää, että väärin tai puutteellisin tiedoin tämä varuskuntien leikkauslistakaan olisi laadittu. Kyllä siellä olivat Puolustusvoimien omat selkeät näkemykset ja perustelut olemassa, ja ne ovat tänä päivänä olemassa.

⁶⁵ **Mauri Pekkarinen /kesk:** Arvoisa puhemies! Minä en väitä yhtään enempää enkä yhtään vähempää kuin sen, että se, mitä hallituksen toimesta sanottiin tässä salissa, kun vastattiin perussuomalaisen välilyksymykseen, sekä siinä vastauksessa että käydyssä keskustelussa, ei tämän päivän tiedon valossa ole enää kaikin osin totta. Eikö niin, edustaja Kanerva? Me tiedämme, että moni sellainen asia, joka kerrottiin tietyllä tavalla, on tänään vähän toisella tavalla. Ja jos näin on — jos eduskunnalle on annettu hallituksen valtiopäivätoimena tietty vastaus ja sitä tuettu erilaisilla puheenvuoroilla ja se on hallituksen kertoma tälle eduskunnalle — ei voi olla niin, että tänne jää hallituksen viimeiseksi sanaksi tässä asiassa osin väärin tietoihin ja osin puutteellisiin tietoihin perustuva viesti. Näin ei voi olla.

Mitä taas tulee kontaktiryhmään, se on tärkeä, muttei näiden asioiden valmistelu voi olla jon-

kun kontaktiryhmän asia. Kyllä kuitenkin niin paljon läpinäkyvyyttä pitää olla Suomen kansallisen olemassaolon kannalta tärkeissä asioissa ja puolustukseen liittyvissä kysymyksissä, että tavallinen kansanedustaja, niin kuin minä, saa riittävät tiedot siihen, että pystyy muodostamaan oman kantansa ja näkemyksensä siitä, mitä mieltä tuosta jutusta on.

Ja mitä tulee strategiaan ja rakenteeseen, ei hallitus ole kertonut meille strategiaa, hallitus on kertonut meille vain rakenteen, joukko-osaston rakenteen, mutta ei sitä strategiaa, mihin tämä joukko-osastorakenne perustuu, ja tätä tarkoitin, kun sanoin, että väärässä järjestyksessä — strategia versus rakenne — on menty eteenpäin.

⁶⁶ **Ilkka Kanerva /kok:** Arvoisa puhemies! Varmasti jokaisen kansanedustajan tietovirtaan on tullut taustoitusta tämänkin uudistuksen luonteesta sen verran, että se perustuu siihen, että Suomen puolustusvoimien rakenne tulee olemaan juuri samankaltainen kuin se on tänäkin hetkenä, lähtien yleisestä asevelvollisuudesta, aluepuolustusjärjestelmästä jne. Se on se perusstrategia, jota Suomen puolustusvoimissa noudatetaan, ja siihen perusstrategiaan nojautuen on sitten katsottu, minkälaiset leikkaukset ovat mahdollisia vaarantamatta näitä perusperiaatteita, joihin puolustuspolitiikka Suomessa rakentuu, on rakentunut aina ja rakentuu tästä eteenpäinkin.

⁶⁷ **Reijo Hongisto /ps:** Herra puhemies! Koska salissa on kokeneempia ja paremmin asioista perillä olevia kollegoja, niin minä nyt kysyn edustaja Kanervalta: Kun kerroitte, että Puolustusvoimille annettiin 200 miljoonan euron säästövelvoite ja tehtiin tällainen manööveri, että tehdään tämä rakenneuudistus, niin onko teillä tai jollakin muulla salissa olevalla edustajalla tietoa siitä, kuinka paljon tämä rakenneuudistus itse asiassa maksaa, koska siirrellään joukko-osastoja paikasta toiseen, joudutaan rakentamaan infraa ja saneeraamaan? Mikä on totaalin säästö, kuinka paljon jää ikään kuin viivan alle? Kuluja on, mutta minkä verran?

⁶⁸ **Seppo Kääriäinen /kesk:** Herra puhemies! Edustaja Kanerva käyttää termiä "pitkä kaava", kun puhutaan selonteosta. Kyllä myös lyhyt kaava olisi ollut ja on täysin mahdollinen, siis rajautuen ja keskittyen pelkästään puolustuspolitiikkaan ja Puolustusvoimien uudistamiseen. Sen

kaltainen selonteko olisi ollut ja on vieläkin täysin mahdollinen, jos vain halutaan. Se ei ole mikään pitkä kaava, siihen ei mene aikaa vuotta tai kahta, vaan se on muutaman kuukauden asia, ja tämä olikin ajatuksissa varmaan aika monella taholla viime kesänä, kun pohdittiin, mitä tulee tapahtumaan Puolustusvoimien osalta. Tämän taakse ei kannata mennä, edustaja Kanerva, vaikka olette varmaan ihan oikealla asialla — olletikin, kun tämä leikkausten taso, 10 prosenttia kehyskaudella, on niin kova, että kenraali Puheloinen sanoo, että tämä merkitsee riskin ottamista Suomen puolustukselle. Kun näin suurta muutosta ajetaan läpi, totta kai sen täytyy edellyttää silloin myös parlamentaarista asiankäsittelyä etukäteen ja valmistelua täällä. Se on selonteon paikka, joka voitaisiin tehdä vieläkin.

Toisekseen tämä Pako, jota edustaja Kanerva vetää olosuhteisiin nähden erittäinkin hyvin. Nyt meidän kuitenkin pitää todeta totuuden nimissä, että se on ollut hyvä informaation paikka siellä oleville edustajille eri puolueista, mutta eihän se ole ollut eikä ole mikään valmistelun paikka, jossa koetettaisiin ikään kuin yhteensovittaa kaikkien eduskuntapuolueitten näkemyksiä Suomen puolustuksen linjoista. Tämä täytyy muistaa, kun vedotaan siihen Pakoon, että onhan se Pako olemassa, se parlamentaarinen kontakti on siellä olemassa, mutta se on vain puoli totuutta asiasta: se ei valmistelee asiaa, vaan ottaa vastaan informaatiota.

⁶⁹ **Ilkka Kanerva /kok:** Herra puhemies! Monta kertaa on myöskin niin, että ei ole vain kahta puolta kolikolla, niin tahi näin, vaan joskus se totuus voi olla puolivälissäkin, ja nyt se voi olla tuossa käytävän kohdilla.

Arvoisa puhemies! Varsinaisesti halusin vastata ystävälleni, joka kysyi näitten kustannusten perään. Siinä yhteydessä joudun toteamaan asiana yksi, että noston kädet pystyyn, minulla ei ole tarkkoja euromääriä varuskuntakohtaisesti siitä, miten tämä säästö tulee. Minulla on vain kokoluokat mielessäni. Tiedämme kaikki, että tämä siirtymävaihe tulee merkitsemään aika raskasta kustannustaakkaa Puolustusvoimille, siis lisäkustannuksia. Siinä edustaja on täysin oikeassa. Mutta — voisiko siteerata kansallisromanttisesti sen verran, että "ollos huoleton, poikas valveil' on" — pystyttekö nimeämään yhdenkin muun ministeriön, joka on näissä budjettiasioissa yhtä kurinalainen kuin puolustusministeriö on? Minulla ei ole ainakaan tiedossa yhtään sellaista ministeriö-

tä — aika monta niitä läpikäyneenä — ja sanoisin, että tämä 200 miljoonaa tulee toteutetuksi ihan ilman muuta, silloin kun Puolustusvoimat on itse siihen sitoutunut, ja näin on.

Keskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Asian käsittely keskeytetään.

3) Hallituksen esitys eduskunnalle Maurituksen kanssa veroasioita koskevista tiedoista tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 147/2011 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Ensin päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi sopimuksen.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4) Hallituksen esitys eduskunnalle Barentsin euroarktisen alueen hallitusten välillä yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisemisen, niihin varautumisen ja pelastustoiminnan alalla tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 139/2011 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 2/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Ensin päätetään hallintovaliokunnan mietinnön pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi sopimuksen.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

5) Hallituksen esitys eduskunnalle neuvostossa kokoontuneiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä Euroopan unionin edun vuoksi vaihdettujen turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely
Hallituksen esitys HE 123/2011 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 3/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Ensin päätetään hallintovaliokunnan mietinnön pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi sopimuksen.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Asian käsittely päättyi.

6) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 32 luvun 11 ja 12 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys HE 138/2011 vp
Lakivaliokunnan mietintö LaVM 2/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelu

¹ **Anne Holmlund /kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen lyhyesti lakivaliokunnan asiaa koskevan mietinnön.

Hallituksen esityksessä on keskeisesti kyse rahanpesua koskevien rikoslain säännösten laajentamisesta koskemaan tietyissä tapauksissa niin kutsuttua itsepesua. Itsepesu tarkoittaa menettelyä, jossa rahanpesua edeltävän rikoksen eli niin kutsutun esirikoksen tekijä pesee omalla rikoksellaan saamaansa omaisuutta tai rikoshyötyä. Yksinkertaisimmillaan voi olla kyse esimerkiksi siitä, että pankkiryöstäjä käyttää anastamansa rahat rahanpesun tunnusmerkistön täyttävällä tavalla.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jos rahanpesijä on itse osallinen esirikokseen, häntä ei tuomita rahanpesusta. Tämä perustuu näemykseen siitä, että rahanpesu tulee riittävästi arvostelluksi jo esirikoksesta rangaistaessa. OECD:n yhteydessä työskentelevä rahanpesun vastainen työryhmä eli FATF on toistuvasti arvostellut Suomea siitä, ettei itsepesua ole säädetty rangaistavaksi. Suurimmassa osassa Euroopan maita itsepesu on kriminalisoitu.

Hallituksen esitys on suppea, mutta esityksen käsittelyssä lakivaliokunnassa kävi selkeästi ilmi, että kyse on oikeudellisesti ja periaatteellisesti monimutkaisesta asiakokonaisuudesta. Esityksessä ehdotetaan, että itsepesu säädettäisiin rangaistavaksi tietyin rajoitetuin edellytyksin. Rahanpesurikoksen tulee olla törkeä ja muodostaa tekojen jatkuvuus ja suunnitelmallisuus huomioon ottaen olennaisin ja moitittavin osa rikoskokonaisuudesta. Rahanpesurikoksen rangaistavuuden alaa laajennettaisiin kaikkein moitittavimpiin tekoihin. Lakivaliokunta kannattaa tällaista ratkaisua. Valiokunnan näkemyksen mukaan rikosoikeudelliset periaatteet eivät estä rangaistavuuden alan laajentamista tällä tavoin,

sillä on mahdollista katsoa, että rahanpesu ei tällaisessa tapauksessa tule otetuksi riittävästi huomioon esirikoksesta rangaistaessa.

Nykytila on ongelmallinen erityisesti sellaisissa tapauksissa, joissa rahanpesijän osallisuus esirikokseen on vähäinen. Nykyisin rahanpesijä voi tällaisessakin tapauksessa pestä esirikoksella saatua rahaa ilman rangaistusuhkaa rahanpesusta, vaikka hän olisi toiminut vain vähäisenä avunantajana esirikokseen. Tätä voidaan pitää epäkohtana erityisesti torjuttaessa kansainvälistä huumausainerikollisuutta ja muuta järjestäytyntä talousrikollisuutta. Esityksen tarkoituksena on paikata nykytilaa erityisesti tässä suhteessa.

Arvoisa puhemies! Valiokunnalla ei ole huomauttamista itse säännösehdotuksen sisällöstä, mutta valiokunnan mietinnön perusteluissa on käsitelty erityisesti kysymyksiä esirikoksen lukemisesta syyksi ja esirikoksen vanhentumisesta. Nämä kysymykset herättivät valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden keskuudessa erisuuntaisia näkemyksiä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös sääntelyä, joka mahdollistaa sen, että rahanpesuun liittyvä menettämisseuraamus voidaan sovittaa yhteen esirikoksen asianomistajan vahingonkorvausvaatimuksen kanssa. Muutos on kannatettava, sillä se parantaa esirikoksen asianomistajan asemaa.

Arvoisa puhemies! Tässä lyhyt esittely.

2 Markku Mäntymaa /kok: Arvoisa puhemies! Tämän esityksen taustalla, kuten edustaja, lakivaliokunnan puheenjohtaja Holmlund totesi, on OECD:n yhteydessä työskentelevän rahanpesun vastaisen työryhmän esittämä jatkuva kritiikki siitä, ettei niin kutsuttua rahan itsepesua ole meillä säädetty rangaistavaksi. Kritiikki on ollut varmaan aiheellista siinäkin mielessä, että suurin osa Euroopan maista on kriminalisoinut tämän itsepesun. Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden ja huumekaupan valossa ei ole toivottavaa, että meillä olisi tämäntyyllisiä aukkoja lainsäädännössä verrattuna muihin Euroopan maihin.

Arvoisa puhemies! Rahanpesu on meillä rikoslaissa määritelty liitännäiseksi teoksi, joka edellyttää esirikosta, jolla saadaan omaisuus, jota edelleen sitten myöhemmin pestään. Jos rahanpesijä on osallinen tähän esirikokseen, häntä ei

nykyisen lainsäädännön mukaan tuomita rahanpesusta. Ajatuksena on tähän mennessä ollut, että rahanpesu tulee riittävän arvostelluksi, kun annetaan rangaistus esirikoksesta. Lakivaliokunnassa tätä asiaa pyöriteltiin, ja tuli selväksi, että kyseessä on lopulta melko monimutkainen asiakokonaisuus, mutta esitys veisi asiaa oikeaan suuntaan. Myöskin pidetään kannatettavana, että lakiin lisätään uusi momentti, joka parantaa esirikoksen asianomistajan asemaa.

3 Ben Zyskiewicz /kok: Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että hallitus on antanut eduskunnalle tämän esityksen ja että eduskunnan lakivaliokunta on yksimielisesti päättänyt esitystä kannattamaan.

Nykyinen Suomessa vallitseva oikeustila, jossa esimerkiksi Venäjällä johonkin talousrikokseen tai huumerikokseen osallistunut henkilö on voinut Suomessa tätä rahanpesua ilman mitään rikosoikeudellisia seuraamuksia harjoittaa, ei missään tapauksessa ole ollut tyydyttävä, ja on erinomainen asia, että tämä asia nyt korjataan.

On myös hyvä, että lakivaliokunta tässä mietinnössään on asettunut sen tulkinnan kannalle, että tämän alkuperäisen rikoksen syyksiluettavuutta ei vaadita edellytyksenä sille, että asianomainen henkilö voidaan tästä itse pesusta tuomita.

Herra puhemies! Haluaisin tässä yhteydessä kiirehtiä oikeusministeriötä myös eräisiin muihin korjauksiin, joita meidän rikoslainsäädännössämme tarvitaan. Erityisesti kiinnitän huomiota tähän törkeiden rikosten valmistelun kriminalisointiin. Eduskunnassa tätä asiaa on vaadittu hyvin laajalla pohjalla käytännössä siitä Liedon rahankuljetusajoneuvon ryöstöyhteydestä saakka, ja olen kuullut, että nyt työryhmä on saamassa mietintönsä valmiiksi, ja vauhdittaisiin tämän asian saamista tänne eduskuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Päätökset

Eduskunta hyväksyi lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirkkolain 25 luvun muuttamisesta ja evankelis-luterilaisen kirkon vaakunoista annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 13/2012 vp

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Sisäasiainministeri Päivi Räsänen** (esittelypuheenvuoro): Herra puhemies! Yritän omalta osaltani esitellä eduskunnalle kaikki toimialaani kuuluvat hallituksen esitykset, niin kuin eduskunnan puhemies on kehottanut, minkä vuoksi tämänkin nyt lyhyesti esittelen, vaikka asia tuskin kovin kiihkeää keskustelua eduskunnassa herättää.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan kirkkolakia muutettavaksi niin, että siihen lisättäisiin säännökset kirkollisista vaakunoista, sineteistä ja leimoista. Tämän uudistuksen yleisenä tavoitteena on yhtenäistää kirkollisten vaakunoiden, sinettien ja leimojen sääntely. Sääntelyä myös ajanmukaistetaan siten, että se mahdollistaa teknisen kehityksen huomioon ottamisen. Tavoitteena on taata heraldisten tunnusten korkeatasoisuus ja asianmukainen käyttö. Tämä uudistus yhtenäistäisi kirkollisia tunnuksia koskevan sääntelyn ja saattaisi sen kaikilta osin myös perustuslain edellyttämälle tasolle.

Sääntelyn piiriin ehdotetaan sisällytettäväksi kirkon ja hiippakuntien vaakunoiden lisäksi myös piispojen ja seurakuntien vaakunat. Ehdotuksen tarkoituksena on rajata kirkollisten vaakunoiden käyttö virallisen varmentamisen tunnuskuvin kirkollisten viranomaisten yksinoikeudeksi. Tavoitteena on näin turvata kirkollisten viranomaisten käyttämien sinettien ja leimojen julkinen luotettavuus sekä ylläpitää yleistä luottamusta varmennettujen asiakirjojen oikeellisuuteen. Uudistuksen yhtenä päämääränä on yhteisöllisyyden vahvistaminen, ja vaakunan käytöllä nähdään olevan tähän vaikutuksia.

Arvoisa puhemies! Esitys on kirkolliskokouksen ehdotuksen mukainen.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

8) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alusliikennepalvelulain muuttamisesta sekä laiksi meriliikennetietojen keräämisestä ja meriliikenteen tilastojen laatimisesta annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 14/2012 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Hallituksen esitys HE 15/2012 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

10) Laki avioliittolain muuttamisesta, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 1 luvun kumoamisesta sekä transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain 2 §:n 2 ja 3 momentin kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 2/2012 vp (Alexander Stubb /kok ym.)

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskustelu

¹ **Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri Alexander Stubb** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täytyy heti aluksi myöntää, että jännittää hiukkasen, koska itselleni hetki on siinä mielessä historiallinen, että puhun ensimmäistä kertaa tässä salissa kansanedustajan ominaisuudessa. Toki tässä salissa sai valmistella tätä hetkeä neljä vuotta, niin että siinä mielessä ainakin valmiudet pitäisi olla.

Aivan aluksi, herra puhemies, haluaisin kiittää erityisesti Lasse Männistöä, Susanna Huovista, Silvia Modigia, Oras Tynkkystä ja Astrid Thorsia siitä työstä, jonka he ovat tehneet tämän lakialoitteen valmistelussa ja nimien keräämisessä edustajakollegoilta.

Usein avioliiton avaamista homo- ja lesbopareille kuulee vastustettavan siksi, että se romuttaisi avioliittoinstituution. Ehkä näin voisi ajatella, jos homo- ja lesboparit vaatisivat jotakin aivan uudenlaista järjestelyä. Tässä on kuitenkin minun mielestäni kyse päinvastaisesta tilanteesta: avioliitto koetaan tärkeäksi instituutioksi, joka halutaan säilyttää ja jota halutaan vaalia, se vain avattaisiin myös vähemmistölle, jolta se on aiemmin evätty. Yhteiskunnassa pitäisi tukea nimenomaan niitä ihmisiä, jotka haluavat sitoutua ja kantaa vastuuta puolisoistaan ja perheestään.

Yhdenvertaisuus on lain edessä keskeinen oikeusvaltion periaate. Nyt ihmiset ovat lain edessä eriarvoisia seksuaalisen suuntautumisensa perusteella. Mitään pitäviä perusteluita homoseksuaalisen ja heteroseksuaalisen parisuhteen eriarvoisuudelle ei kerta kaikkiaan ole. Seksuaalinen suuntautuminen ei tee toisesta ihmisestä parempaa tai huonompaa puolisoa, saati enemmän tai vähemmän rakastavaa vanhempaa lapselle, mutta seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvalla syrjinnällä voi olla monia — toistan: monia — kielteisiä vaikutuksia yksittäisen ihmisen elämään. Minulle jokainen meistä on yhtä tärkeä, olipa sitten syntynyt heteroksi, homoksi, lesboksi tai transsukupuoliseksi. Niinpä tasa-arvoinen avioliittolaki on minun mielestäni luonnollinen askel siinä kehityksessä, jossa ensin homoseksuaalisuus poistettiin rikoslaista, sitten tautiluokituksesta ja viime vuosina lainsäätäjät on mahdollistanut rekisteröidyt parisuhteet ja perheen sisäisen adoption.

Tällä lakialoitteella, joka nyt on pöydällä, on tarkoitus purkaa nimenomaan eriarvoistavaa järjestelmää, jossa parisuhteet on jaettu A- ja B-luokkaan. Lakialoitteen tarkoituksena on luoda tasa-arvoinen avioliittolaki, jossa niin hetero- kuin homopareilla on oikeus solmia avioliitto, oikeus ottaa yhteinen sukunimi ja oikeus adoptoida yhdessä lapsi. Tämän lain myötä tavallinen adoptio olisi mahdollista myös samaa sukupuolta oleville pareille. Adoption osalta otetaan usein esiin lasten etu. Minusta on tärkeintä — ja sanon tämän isänä — että lapsilla on rakastavat vanhemmat, joihin he voivat luottaa, ja koti, jossa

heistä välitetään. Tutkimusten mukaan lapsen kasvamisen perheessä, jossa vanhemmat ovat samaa sukupuolta, ei vaikuta haitallisesti lapsen seksuaaliseen tai sosiaaliseen kehitykseen tai tunne-elämään ja käyttäytymiseen ylipäätään.

Eduskunnassa on tärkeää muistaa, että nyt päätetään avioliitosta juridisena sitoumuksena ja yhteiskunnallisena instituutiona, ei uskonnollisten yhteisöjen avioliittokäsityksestä. (Timo Soinin välihuuto) — Edustaja Soini, voin toistaa: eduskunnassa on tärkeää muistaa, että nyt päätetään avioliitosta juridisena sitoumuksena ja yhteiskunnallisena instituutiona, ei uskonnollisten yhteisöjen avioliittokäsityksestä. — Tässä lakiesityksessä on kyse siviilivihkimisestä, ja kirkot voivat jatkossakin itse päättää, mitkä ovat niiden itsensä asettamat edellytykset kirkolliseen avioliittoon vihkimiselle.

Palasin juuri Yhdysvalloista, ja viime kesänä avioliitto avattiin homo- ja lesbopareille New Yorkin osavaltiossa. Päätös syntyi, kun muutammat lakialoitetta alun perin vastustaneet poliitikot kääntyivät kannattamaan tasa-arvoista avioliittoa. Yksi lakialoitetta alun perin vastustaneista senaattoreista, Mark J. Grisanti, kertoi tuskailleensa kuukausia lakialoitteen kanssa ja lopulta päätyneensä toteamaan, että lain vastustaminen oli väärin. Grisanti sanoi, että hän ei voi kieltää toiselta ihmiseltä, veronmaksajalta, työntekijältä, oman vaalipiirinsä tai osavaltionsa ihmiseltä, niitä samoja oikeuksia, joita hänellä ja hänen vaimollaan on. Minun mielestäni Grisanti osui asian ytimeen.

Lainsäädännöllä voidaan vaikuttaa asenteisiin ja muuttaa yhteiskuntaa avoimemmaksi. Ennen parisuhdelain säätämistä seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöistä puhuttiin harvoin julkisuudessa. Nyt, kymmenen vuotta parisuhdelain säätämisen jälkeen, yhteiskunnassa voidaan keskustella myös seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisuuskysymyksistä. Monet homo- ja lesboparit ovat tulleet näkyviksi perheissään, työpaikoissaan ja yhteiskunnassa yleensä, ja tämä on hieno juttu. On tärkeää, että jokainen suomalainen voi tuntea olevansa aidosti hyväksytty ja rakastettu sellaisena kuin on.

Avioliitto on avattu samaa sukupuolta oleville pareille jo Hollannissa, Belgiassa, Espanjassa, Portugalissa, Argentiinassa, Kanadassa, Etelä-Afrikassa sekä joidenkin maiden, kuten Yhdysvaltojen, joissakin osavaltioissa. Lisäksi — ja tämä on minun mielestäni tärkeä pointti — Poh-

joismaissa avioliitto on avattu samaa sukupuolta oleville pareille jo Ruotsissa, Norjassa ja Islannissa, ja Tanskassa avioliittolakia ollaan juuri muuttamassa ja pääministeri Helle Thorning-Schmidt ilmoitti viime viikolla, että samaa sukupuolta olevat parit voivat astella avioon jo tulevana kesänä. Tämä on joukko, johon Suomen pitäisi kuulua. Me emme voi jäädä Pohjoismaiden takapajulaksi tässä kysymyksessä.

Vuonna 1929 Suomen avioliittolainsäädäntöä uudistettiin radikaalisti: aviopuolisoista tuli oikeudellisesti yhdenvertaisia, eikä mies ollut enää vaimonsa edusmies. Meille on tänään itsestään selvää, että avioliitossa nainen on yhdenvertainen miehensä kanssa. Ajatus ei kuitenkaan ollut itsestään selvä vuonna 1929, mutta silti monen vanhentuneeksi ja syrjiväksi kokema laki uskallettiin muuttaa. Nyt yhtä lailla uudistamalla avioliittolakia on mahdollisuus tehdä myönteinen, kansalaisten yhdenvertaisuutta parantava muutos.

Lopuksi: Ei ole mitään syytä olla tekemättä lakimuutosta, jolla ei ole mitään kielteisiä vaikutuksia ja joka ei ole keneltäkään toiselta pois. Tasa-arvoisen avioliittolain toteuttaminen ei edellytä edes suuria taloudellisia satsauksia. Lainmuutoksella on vain myönteisiä vaikutuksia kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja yksittäisten ihmisten elämään. Vetoan edustajatovereihini aloitteen ottamiseksi käsittelyyn. Tähän asiaan on saatava eduskunnan selkeä kanta, eikä tätä tulisi tämän keskustelun jälkeen vain lakaista maton alle. On kysymys ihmisoikeuksista ja monelle suomalaiselle erittäin, erittäin tärkeästä asiasta.

Ensimmäinen varapuhemies Pekka Ravi: Käymme tätä puheenvuorolistaa jonkin aikaa, ja sen jälkeen mahdollistetaan debatti, ehkäpä noin viiden puheenvuoron kuluttua.

² **Lasse Männistö /kok:** Arvoisa herra puhemies! Aloite tasa-arvoisesta avioliittolaista on jakanut mielipiteitä ja saanut huomattavan määrän mediahuomiota. Lehtijuttuja on nähty runsaasti, ja hiljattain asiasta julkaistiin myös mielipidetutkimus, jonka mukaan kansalaisista 48 prosenttia kannattaa aloitetta, 11 prosenttia pitää sitä samantekevänä ja 38 prosenttia vastustaa sitä.

Tämä aloite on nähtävä osana tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden pitkän aikavälin kehityskaarta. Suomi ja suomalaiset arvot ovat aikojen saa-

tossa muuttuneet, mikä on näkynyt myös avioliittoinstituution muutoksina. Vuoteen 1864 asti naimattomat naiset olivat holhouksenalaisia, ja vasta vuonna 1929 voimaan tulleen avioliittolain uudistuksen myötä he saivat oikeuden määrätä omasta omaisuudestaan. Siihen asti aviomies oli myös vaimonsa edusmies. Tämän jälkeenkin avioliittolakia on muutettu 32 kertaa, ja muun muassa avioliitossa tapahtuva raiskaus on kriminalisoitu, tosin vasta vuonna 1994.

Uskon, että kukaan tässä salissa ei haluaisi palata näiltä osin menneeseen. (Timo Soinin välihuuto) Ja koska näin on — nimenomaan, edustaja Soini — voimme varmaan olla yhtä mieltä siitä, ettei avioliitto ole muuttumaton tai ikaikaaisesti samanlainen, vaan kunkin ajan ja yhteiskunnan arvoja kuvaava instituutio. Siitä, miten asiat ovat siis olleet, edustaja Soini, ei voi päätellä, miten niiden pitäisi tulevaisuudessa olla.

Arvojen muutos näkyy myös samaa sukupuolta olevien parien aseman muuttumisena. Homoseksuaaliset teot olivat kriminalisoituja vuoteen 1971 asti, tautiluokituksesta homoseksuaalisuus poistettiin 1981, ja vuoteen 1999 asti kehottaminen homoseksuaaliseen tekoon oli rikos. Homot yritettiin pitkään ikään kuin kieltää lainsäädännön avulla — perustuen viime kuukausina saamaani kansalaispalautteeseen joudun valitettavasti toteamaan, että pieni osa suomalaisista haluaa toimia näin edelleen. Kun tällaisista yrityksistä on kuitenkin lainsäädännössä luovuttu, tuli tarpeelliseksi huomioida homoseksuaalit myös muuten lainsäädännössä. Laki rekisteröidystä parisuhteesta astui voimaan kymmenen vuotta sitten, ja sen jälkeen on tehty joukko pieniä parannuksia, merkittävimpana perheen sisäisen adaption salliminen. Nämä uudistukset ovat lisänneet yhdenvertaisuutta samaa ja eri sukupuolta olevien parien välillä. Esitys tasa-arvoisesta avioliittolaista on nähtävä jatkumona tälle yhdenvertaisuuskehitykselle. Kehitys ei ole ominaista yksin Suomelle, ja moni maa onkin yhdenvertaisuudessa meitä edellä, kuten edustaja Stubb täällä hyvin edellä totesi.

Arvoisa herra puhemies! Aloite tasa-arvoisesta avioliittolaista perustuu oikeusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön tekemiin selvityksiin ja on oikeudellisesti täysin kestävä pohja lain säätämiselle. Aloitteessa esitetään, että jatkossa sallittaisiin avioliittojen solmiminen myös samaa sukupuolta oleville pareille ja parisuhteiden rekisteröimisestä luovuttaisiin. Näin

kaikilla pariskunnilla olisi yksi yhteinen parisuhdeinstituutio.

Olen saanut paljon postia aloitteeseen liittyen. Vastustavista palautteista maltilliseen laitaan luokituvat kannanotot, joiden mukaan samaa sukupuolta olevien parien oikeudet on turvattu riittävän hyvin nykyisellään. Osassa myös pelättiin, että yhdenvertaisuus ollaan ikään kuin viemässä liian pitkälle. Olen tästä vahvasti eri mieltä. Nykyinen laki rekisteröidystä parisuhteesta on avioliiton heikennetty versio, joka juridisesti antaa samat velvollisuudet mutta vähäisemmät oikeudet.

Ensinnäkin yhteisen nimen ottamista koskevia avioliitossa sovellettavia normeja ei sovelleta rekisteröityihin parisuhteisiin. Minä en todellakaan ymmärrä, miksi samaa sukupuolta olevilla pareilla olisi jotenkin vähäisempi tarve viestiä nimellään avioliittonsa lujuttua.

Toisena oikeudellisena erona avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen välillä on mahdollisuus hakea perheen ulkoista adoptiota. Tämä ei kuitenkaan ole yhdenvertaisuuskysymys, vaan merkityksellisin asia on lapsen etu. Tästä uskon jälleen kaikkien olevan samaa mieltä: lapsen etu on kaikkien tärkein. Mielipide-eroja syntyyneen kuitenkin siitä, mikä on lapsen etu tässä kysymyksessä.

Jos ja kun lapsen etua pidetään tärkeänä, on tunnistettava, että meidän on haettava tutkittua tietoa musta tuntuu -olettamien sijaan. Lapsen etu ei ole poliittinen pelinappula, ja pohjaankin oman näkemykseni tutkimukseen ja lastenpsykiatrien näkemyksiin. Aloitteessa on viitattu sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuun 2003/10, joka puoltaa selvästi samaa sukupuolta olevien parien adoptio-oikeutta lapsen edun näkökulmasta. Julkaisusta käy ilmi, että lapsen kehitykselle ei ole haittaa siitä, että vanhemmat ovat samaa sukupuolta.

Tuoreempaakin tietoa tästä löytyy. THL:n tutkija, lastenpsykiatri ja tutkimusprofessori Tytti Solantaus oli syksyllä täällä eduskunnassa kertomassa tuoreimmasta tutkimusaineistosta koskien lasten kehitystä. Tutkimusaineisto ei miltei osin tukenut väitteitä siitä, että samaa sukupuolta olevien vanhempien perhe olisi lasten näkökulmasta huonompi tai että lapset kasvaisivat jotenkin kieroona näissä perheissä. Lisäksi, kun täällä eduskunnassa käsiteltiin adoptiolakiuudistusta, esittivät muun muassa Helsingin kaupunki ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos lausunnois-

saan, että lapsen edun näkökulmasta adoptio tulisi sallia myös samaa sukupuolta oleville pareille.

Sitten vielä muuttama sana uskonnollisiin näkökohtiin liittyen. Ymmärrän, että tämä lakialoite voi uskonnollisesta näkökulmasta tuntua väärältä tai jopa loukkaavalta. On kuitenkin tärkeää huomata, että tällä aloitteella ei muuteta mitenkään kirkon eikä kirkollisen vihkimisen asemaa. Aloite ei koske uskontoa. Sanan "avioliitto" merkitystä aloite muuttaa vain maallisen lain osalta. Itse vierastan ajatusta, että eduskunnan säätämien lakien nimet tai termit määriteltäisiin uskonnollisesta eikä valtiollisesta näkökulmasta, enkä minä näe valtiollisesta näkökulmasta relevanttia eroa eri ja samaa sukupuolta olevien parien välillä, ja siksi molempien pitää olla yhdenvertaisia lain edessä.

Aloite tasa-arvoisesta avioliittolaista koskettaa pientä vähemmistöä, mutta se on symbolisesti tärkeä arvokannanotto eduskunnalta. Ajoista, jolloin homoja ja lesboja vastustettiin kriminalisoinein, on tultu pitkälle, mutta yhäkin on enemmistö asettanut enemmistöpäätöksenteolla tämän vähemmistön itseään huonompaan asemaan lain edessä.

Eduskunnan on otettava tasa-arvoiseen avioliittolakiin selkeä kanta. Eduskunta päättää asioista äänestämällä, mutta joskus myös äänestämättä jättämällä. Jos tämä aloite haudataan nimettömänä valiokuntaan, on se selvä kannanotto: se kertoo, että asiaa ei ole uskallettu tuoda äänestykseen ja nimettömänä tehtävä päätös käsittelemättä jättämisestä palvelee paremmin kansanedustajien enemmistön toiveita. Vain äänestys vaatii kansanedustajaa ottamaan kantaa demokraattisesti valittuna kansanedustajana, ja vain äänestyksen kautta saa kansa tietää edustajensa kannan. Kansa ei aina tiedä, mutta kansalla on oltava oikeus tietää.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia aloitteelle allekirjoituksellaan jo tukensa antaneita edustajia sekä valtioneuvoston jäseniä. Kiitos myös aloitteen valmistelussa mukana olleille kollegoille: Susannalle, Orakselle, Silvialle ja Astridille. Maailman muuttaminen tasa-arvoisemmaksi vaatii rohkeutta.

³ **Susanna Huovinen /sd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on jo kerrottu tuosta aloitetta valmistelleesta työryhmästä ja sen tekemästä työstä, joka nyt on tullut tietyllä tavalla päätökseen, kun aloite on tässä salissa lähetekeskustelussa.

Haluan työryhmän puolesta lämpimästi kiittää meidän veturiamme Lasse Männistöä, kollegaa, joka on tehnyt suurimman työn ja vastaanottanut suurimman palauteryöpyyn tämän asian herättämästä keskustelusta. Me muutkin olemme saaneet osamme, mutta hän erityisesti on saanut palautetta tästä aiheesta, joka herättää luonnollisestikin paljon tunteita.

Me olemme tuossa työryhmässä tehneet kovasti työtä ja pohdintaa, jotta saisimme tästä aloitteesta mahdollisimman hyvän ja perustellun. Olinkin hyvin otettu, kun aika moni kollega, jolle tätä silloin alkuvaiheessa esittelin, halusi tutustua rauhassa tuohon kyseiseen tekstiin ja aika moni antoi myönteistä palautetta siitä, että teksti oli hyvin laadittu ja siinä oli koetettu ottaa huomioon kaikki ne näkökulmat, joita tähän vaikeaan asiaan liittyy.

Arvoisa puhemies! Minulle tässä asiassa on kyse ihmisoikeuksista: ovatko kaikki ihmiset Suomessa tasa-arvoisia lain edessä. Tämä lakialoite tähtää tasa-arvoiseen mahdollisuuteen avioliittoa, myös samaa sukupuolta olevien ihmisten oikeuteen. Tämä tavoite on tärkeä, sen pitäisi olla tärkeä meille kaikille, koska jo yhdenvertaisuuslakimme edellyttää kansalaistemme yhdenvertaista kohtelua.

On tärkeää huomata, että nyt esittämämme muutos koskee vain siviilivihkimistä. Kirkollinen vihkiminen säilyisi ennallaan. Kirkolla on luonnollisestikin oikeus tehdä omat ratkaisunsa.

Muutos on tarpeen sen vuoksi, että nykyinen parisuhdelaki ei pidä sisällään samoja oikeusvaikutuksia kuin avioliitto — tästä täällä jo kuulumme hyvin perustellusti. Kyse on siis ihmisten oikeudenmukaisesta kohtelusta, eikä minun mielestäni ihmisen sukupuolinen suuntautuminen voi olla eikä saa olla tasa-arvoisen kohtelun este. Tällä aloitteella ei ole suuria vaikutuksia meidän enemmistöläisten elämään, mutta pienelle vähemmistölle se on tärkeä ihmisoikeus uudistus, eikä tämä ole meistä keneltäkään pois.

Arvoisa puhemies! Erityisen iloinen olen siitä, että oma eduskuntaryhmäni, sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä, osallistuu tämän aloitteen tukemiseen suurimmalla edustajien joukolla. Meitä on omasta ryhmästäni 30 edustajaa, jotka olemme allekirjoittaneet tämän aloitteen, ja puolueemme puheenjohtaja, valtiovarainministeri Jutta Urpilainen on toisena allekirjoittajana tässä aloitteessa.

Sosialidemokraatit ovat jo aiemmissakin käsittelyissä olleet vahvasti tukemassa tasa-arvoista kehitystä yhteiskunnassamme. Tässä salissa kuulun, arvoisa puhemies, siihen pienenevään joukkoon, joka on saanut olla paikalla jo silloin, kun täällä on aiempia prosesseja käyty läpi, ja jo noissa prosesseissa sosialidemokraatit ovat olleet aktiivisesti mukana. Esimerkiksi rekisteröityä parisuhdetta koskevan lakialoitteen allekirjoitti aikanaan pääministeri, puolueemme puheenjohtaja Paavo Lipponen, koko sosialidemokraattinen ministeriryhmä ja suuri joukko demarikansanedustajia.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan pitää mielestäni suunnata aikaa ja voimavaroja kaikkien suomalaisten arkea helpottaviin päätöksiin. Tässä on meidän poliittisten päätöksentekijöiden suurin vastuu. Meidän ei pitäisi omilla ratkaisuillamme olla vahvistamassa ennakkoluuloja, luomassa niitä, saati lisäämässä ihmisten ahdistusta, jota voi syntyä päätöstemme johdosta. Meidän on muistettava, kun käymme tätä keskustelua tänään tässä salissa, että keskuudessamme elää paljon sateenkaariperheitä. Näiden perheiden lapset voivat syystäkin olla ihmeissään, jos heidän perheensä yhteiskunnan taholta leimataan erilaiseksi — perheeksi, joka ei ole samassa asemassa kuin muut perheet. Tämä ei ole mielestäni oikea signaali toisistaan välittävälle ihmiselle, jotka haluavat sitoutua parisuhteeseensa ja perheeseensä. Eikö meidän pitäisi päinvastoin tukea kaikkia niitä, jotka haluavat näin omassa elämässään tehdä?

Kaikki se energia, joka käytetään tässä asiassa yhdenvertaisuuden vastustamiseen, pitäisi mielestäni suunnata niiden perheiden auttamiseen, joilla on oikeita ongelmia. Ja valitettavasti niitä ongelmia on ihan niissä tavallisissa suomalaisissa perheissä, jotka tässä salissa ihanneperheiksi sillä tavoin määritellään, että niissä on isä ja äiti. Jotenkin vaan onnistuu niissäkin menemään joskus pieleen. Toivoisin, että voisimme suunnata omaa energiaamme kaikkien suomalaisten perheitten ja ihmisten auttamiseen.

Arvoisa puhemies! Nyt katseet kääntyvät valiokuntaan, ja oma toiveeni on, että valiokunta ottaa tämän asian käsittelyyn vakavasti (Timo Soini: Sata nimeä!) ja tuo sen tänne isoon saliin myöskin päätettäväksi. Tämä on suuri asia, joka koskettaa hyvin monia suomalaisia, ja olisi hyvin erikoista, jos eduskunta ei näin laajakantois-

ta asiaa haluaisi syystä tai toisesta käsitellä tai kansanedustajat siihen ottaa kantaa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi siteeraan suosikkiihtyettäni Sir Elwoodin hiljaisia värejä ja osuvaa, asiaan sopivaa kappaletta nimeltä Sairas ja syntinen: "- - minun jumalani / käsi poskella kuuntelee kun / pyhät miehet pyhää sanaa / tulkitsee ja määrittelee / millaista rakkautta täällä sallitaan // Ei näillä lakeuksilla / voi nainen naista rakastaa / ei mies miestä / ei täällä hiiviskellä selän takana / täällä tullaan kasvatusten / syntensä katuen - - jos et ole niin kuin he hei, / sä olet heitä vastaan / näitä miehiä kanssa pelkojen / jotka läpi historian ovat jaksaneet / torneistaan syyttäen huutaa - - / jos olet erilainen, / olet sairas ja vaarallinen - -."

Puhetta oli ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti.

⁴ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Suomen perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Nykyisessä avioliittolaissa tämä tavoite toteutuu valitettavan huonosti. Olen joissakin yhteyksissä kuvannut nykyistä tilannetta vertaamalla sitä parisuhdeapartheidiin, ja koska tämä vertaus saattaa monista kuulostaa aika rajulta, perustelen sitä lyhyesti: Apartheid-ajan Etelä-Afrikassa oli valkoisen ihmisen kiellettyä mennä naimisiin mustaihaisen ihmisen kanssa. Meillä Suomessa naisen on kiellettyä avioitua toisen naisen ja miehen on kiellettyä avioitua toisen miehen kanssa. Etelä-Afrikassa erottelu perustui puolison ihonväriin. Meillä Suomessa erottelu perustuu puolison sukupuoleen. Vertaus on siinäkin mielessä osuva, että avioitumisen rajoituksia ihonvärin perusteella on kautta vuosien perusteltu hyvin samankaltaisilla argumenteilla kuin mitä nykyään käytetään vastustamaan tasa-arvoista avioliittolakia. Otan muutamia esimerkkejä keskustelusta Yhdysvalloissa.

Vuonna 1878 Virginian korkein oikeus lausui seuraavasti: "Julkinen moraalinen ja molempien rotujen moraalinen sekä fyysinen kehittyminen edellyttävät, että rodut pidetään erillisinä. Yhteydet, jotka ovat Jumalan ja luonnon silmissä niin epäluonnollisia, että ne ovat ne kieltäneet, tulisi

kieltää myös lailla, ja kieltojen tulisi olla ehdottomia." Nykyään Suomessa vastustetaan tasa-arvoista avioliittolakia sillä perusteella, että samaa sukupuolta olevat parit olisivat luonnottomia ja Jumalan tahdon vastaisia.

Vuonna 1883 korkein oikeus Yhdysvalloissa puolestaan katsoi, että erottelulait eivät olleet syrjiviä, koska molempiin rotuihin kuuluvilla ihmisillä oli samat oikeudet ja samat rajoitukset. Nykyään Suomessa väitetään, että meidän nykyinen avioliittolakimme ei ole syrjivä, koska homoilla ja lesboilla on samat oikeudet kuin heteroilla, siis oikeus mennä naimisiin vastakkaisen sukupuolen edustajan kanssa.

Erirotuisten ihmisten avioliitot haluttiin kieltää liittovaltiotasolla vuonna 1912, siis edelleen Yhdysvalloissa, koska niitä pidettiin moraalia heikentävinä, alentavina, vastenmielisinä ja yhteiskuntarauhaa vahingoittavina. (Timo Soinin välihuuto) — Edustaja Soini, perustuen saamaani sähköpostipalautteeseen, kansalaisyhteydenottoihin, tismalleen samanlaisia argumentteja käytetään vastustamaan tasa-arvoista avioliittolakia vuoden 2012 Suomessa.

Virginian osavaltiossa — ironisesti nimeltään Mildred ja Richard Loving, siis "rakastavat" — musta nainen ja valkoinen mies joutuivat avioliittonsa takia oikeuteen, ja oikeuden tuomari perusteli langettavaa tuomiota näin: "Kaikkivaltias Jumala loi valkoisen, mustan, keltaisen, malaijin ja punaisen rodun ja asetti ne eri mantereille. Tällaisille avioliitoille ei ole muuta syytä kuin tämän järjestyksen rikkominen. Se, että Jumala erotti rodut toisistaan, osoittaa, että hän ei tarkoittanut rotuja sekoitettavan." Suomalaisessa keskustelussa vuonna 2012 nykyistä avioliittolakia perustellaan sillä, että Jumala loi miehen ja naisen ja vain heidän kuuluu avioitua keskenään.

Maaailma on muuttunut paljon näistä ajoista, onneksi, mutta valitettavasti meidänkin keskustelussamme tänään ja näinä päivinä käytetään hyvin samankaltaisia argumentteja vastustamaan tasa-arvoista avioliittolakia kuin aikoinaan käytettiin vastustamaan erirotuisten ihmisten oikeutta mennä naimisiin keskenään. Uskon myös, että kun tätä tänään täällä eduskunnassa käytävää keskustelua tarkastellaan viidenkymmenen tai sadan vuoden päästä, ihmiset silloin pitävät tasa-arvoista avioliittolakia vastaan esitettyjä argumentteja, tai ainakin osaa niistä, hyvin samankaltaisina, ehkä yhtä outoina ja vieraina, kuin mitä me ajattelemme nyt niistä argumenteista,

joilla aikoinaan vastustettiin kahden eri rotuun tai eri ihonväriin kuuluvan ihmisen oikeutta mennä naimisiin keskenään.

Monella kollegalla tässä salissa on vahva kristilliseen tai muuhun maailmankatsomukselliseen vakaumukseen perustuva arvopohja, ja haluan tässä yhteydessä tehdä selväksi, että arvostan ja kunnioitan tätä arvopohjaa erittäin paljon. Olen kansanedustajana valmis tekemään kaikkeni, jotta teidän arvojanne kunnioitetaan ja niitä ei tässä maassa poljeta. Keskustelussa on kuitenkin tärkeä tehdä ero oman henkilökohtaisen vakaumuksen ja lainsäätäjän roolin välillä. Kerron yhden esimerkin, joka toivottavasti avaa tätä eroa vähän paremmin: Olen itse ollut koko ikäni absolutisti. En ole käyttänyt mitään laillisia tai laittomia päihteitä. En juo alkoholia, en polta tupakkaa, en juo edes kahvia. Musta tee on kaikkein vahvin aine, jota käytän, ja sitäkin harkiten ja kohtuudella. Olen tietysti päätenyt tähän henkilökohtaiseen ratkaisuun sen takia, että pidän sitä perusteltuna ja järkevänä. Pidän päihteetöntä elämäntapaa hyvänä ratkaisuna. Mutta tästä henkilökohtaisesta vakaumuksestani ei seuraa se, että minulla lainsäätäjänä olisi oikeus tai mahdollisuus velvoittaa muita ihmisiä elämään samalla tavalla kuin mihin itse olen päätenyt. Vapaassa maassa en voi estää toisia ihmisiä valitsemasta toisenlaista elämäntapaa heidän oman vakaumuksensa perusteella, vaikka itse pidänkin omaa elämäntapaani ja omaa vakaumustani hyvinkin järkevänä ja kannatettavana.

Sama pätee uskonnolliseen vakaumukseen ja avioliittolakiin. Uskonnonvapaus takaa jokaiselle meistä suomalaisista vapauden ajatella niin, että avioliitto kuuluu vain miehelle ja naiselle. Uskonnonvapaus ja vapaan yhteiskunnan kansalaisoikeudet takaavat meille jokaiselle mahdollisuuden päättää siitä, kenen kanssa avioitumme vai avioitummeko ollenkaan. Kukaan lainsäätäjää ei voi pakottaa ketään meistä menemään naimisiin vastoin tahtoaan sellaisen ihmisen kanssa, jota ei itse halua ottaa avioliittoon. Mutta vastaavasti vapaassa maassa kenelläkään meistä ei lainsäätäjänä ole oikeutta sanella toisille, minkälaisia valintoja he omassa parisuhteessaan tekevät. Kenelläkään meistä lainsäätäjänä ei ole oikeutta kieltää toista ihmistä menemästä naimisiin rakastamansa ihmisen kanssa vain sen takia, että itse katsoo, että haluaa olla naimisissa vastakkaisen sukupuolen edustajan kanssa. Vapaassa yhteiskunnassa meillä jokaisella on oikeus meidän

omaan vakaumukseemme, mutta meillä kenelläkään ei ole oikeutta pakottaa muita ihmisiä toimimaan vain meidän oman henkilökohtaisen vakaumuksemme mukaisesti.

⁵ **Silvia Modig /vas:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvoinen avioliittolaki herättää meissä paljon tunteita. Minä toivon, että me yritämme kuitenkin käsitellä niitä tänään mahdollisimman rationaalisesti ja pragmaattisesti, ja toivon mukaan pääsemme tässä tärkeässä asiassa eteenpäin.

Nyt käsiteltävä aloite ei minun henkilökohtaisesta mielestäni edes ole kovin radikaali. Tässä on käyty aiempien puhujien toimesta hyvin ansiokkaasti läpi avioliittoinstituution kehittymistä, homoseksuaalien oikeuksien kehittymistä. Minun mielestäni tämä on luonnollinen askel tässä jatkumossa. Mielestäni tämä aloite oikeastaan ainoastaan korjaa virheen, joka meillä nykytilanteessa on. Meillä on voimassa yhdenvertaisuuslaki, joka itsessään kieltää syrjimisen seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Tämä aloite korjaisi yhdeltä osin tätä tilannetta taistelussa kohti tasa-arvoista ja yhdenvertaista yhteiskuntaa, joka, minä uskon, on meistä edustajista jokaisen tähtäimessä.

Monet tasa-arvoisen avioliittolain vastustajat ovat vedonneet siihen, että yhtäläinen oikeus avioliittoon myös homoseksuaaleille murentaisi avioliittoinstituutiota. En ymmärrä, miten se, että yhä useampi haluaa kunnioittaa tätä instituutiota, murentaisi sitä. Minä uskon itse, että se menee täysin päinvastoin. Minä uskon, että tämä laki vahvistaisi avioliiton instituutiota meidän maassamme, kun me tukisimme jokaista, joka haluaa sitoutua, haluaa perheen perustaa, tukisimme heitä siinä mahdollisuudessa niin tehdä. Minä uskon, että se on meidän kaikkien etu ja vahvistaisi avioliittoa instituutiona. Jos ajatellaan, että homoseksuaaleille riittää rekisteröity parisuhde, niin silloin mielestäni myönnettään, että kaikki ihmiset eivät ole samanarvoisia meidän lainsäädännössämme emmekä edes pyri siihen. Miltä kuulostaisi erillinen avioliittolaki suomenruotsalaisille tai romaneille? Minä en usko, että se kenenkään mielestä kuulostaisi tästä maailmasta temmatulta ehdotukselta.

Arvoisa puhemies! Minulle tässä on myös kysymys ihmisoikeuksista. Ja ihmisoikeuksista puhuttaessa pitää aina muistaa, että ihmisoikeudet ovat kokonaisuus: sinä puhut aina myös omista oikeuksista. (Timo Soini: Ensimmäisenä oike-

us elämään!) Jos olet valmis, edustaja Soini, rajoittamaan yhden tietyn ryhmän ihmisoikeuksia, silloin olet valmis rajoittamaan niitä myös omalta kohdaltasi jossain kohtaa. Itse en ole siihen valmis. Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille tässä maassa.

Ihmisoikeuksiin kuuluu myös mahdollisuus kuulua siihen uskontokuntaan, mihinkä haluaa, ja noudattaa sen mukaisia arvoja, mitä itse toivoo. Tässä yhdyn edustaja Tynkkysen sanoihin. Myös minä kunnioitan niitten ihmisten arvovallintaa ja -pohjaa, jotka ehkä uskonnollisin perustein pohjaavat vastustuksensa tätä lakialoitetta vastaan, mutta aion silti tehdä kaikkeni, jotta teidän oikeutenne omaan uskontoonne säilyisi. (Timo Soini: Samaten!) — Ihmisoikeuksia ei pysty puolustamaan selektiivisesti, arvon edustaja Soini. (Timo Soini: Ei todellakaan, siksi puolustan elämää kaikissa tilanteissa!) — Hyvä, me olemme siis hyvissä käsissä.

Toivon nyt, arvoisa puhemies, eduskunnalta vahvaa kantaa demokratian puolesta. Ainoa tapa saada selvyys siitä, nauttiiko tämä lakialoite tämän eduskunnan enemmistön ja sen kautta Suomen kansan enemmistön tukea, on saada se valiokuntakäsittelyn jälkeen tänne isoon saliin äänestettäväksi. Tähän rohkeuteen minä kannustaisin kaikkia edustajavereitani.

Haluan sanoa kiitokset Lasselle ja koko työryhmälle ja kaikille allekirjoittaneille. Ja ministeri Stubb, teitte rohkean teon. Myös erityiskiitos omille puoluetovereilleni, jotka riippumatta eduskuntaryhmästä kaikki allekirjoittivat tämän aloitteen. Kiitos!

6 Mika Niikko /ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajakollegat! Sukupuolineutraalia avioliittolakiesitystä on markkinoitu tasa-arvoisena. Kysymys kuuluukin, mitä tasa-arvo on. Tasa-arvo ei ole sama kuin ihmisarvo, joka jokaisella on ihmisyyden perusteella. Kuka tahansa ei voi pelkästään ihmisyyden perusteella saada kaikkia yhteiskunnallisia oikeuksia. Tasa-arvo määritellään ihmisryhmittäin eri kategorioiden mukaan, esimerkiksi: Suomen passin voivat saada tasa-arvoisesti kaikki, jotka kuuluvat ryhmään "Suomen kansalaiset". Naistensaunaan voivat mennä kaikki, jotka kuuluvat ryhmään "naiset". Äänioikeus kuuluu kaikille, jotka kuuluvat ryhmään "18 vuotta täyttäneet kansalaiset". Samoin avioliitto-oikeus kuuluu tasa-arvoisesti kaikille, jotka kuuluvat ryhmään "18 vuotta

täyttänyt henkilö, joka ei ole ennestään naimisissa eikä lähisukua vastakkaista sukupuolta olevan kihlattunsa kanssa".

Keskinäinen avioliitto-oikeus ei kuulu keille tahansa kahdelle henkilölle, mutta tässä lakialoitteessa tasa-arvo ymmärretään siten, että avioliitto-oikeus kuuluu sukupuoleen katsomatta kaikille 18 vuotta täyttäneille, joilla on keskinäinen eroottinen suhde ja jotka haluavat jakaa juridiset oikeudet ja velvoitteet.

Arvoisa puhemies! Eihän tässä enää ole kysymys siitä, ketä oikeus koskee, vaan siitä, mikä avioliitto on. Jos se nimittäin koskee myös samaa sukupuolta olevia, sen tarkoitus on muuttunut. On väitetty, että uusi laki ei heikentäisi nykyistä avioliittoa vaan ulottaisi sen koskemaan laajempaa joukkoa. Väite on logiikan vastainen. Avioliiton asema ja olemus perustuu juuri niihin rajoihin, joilla se rajataan tiettyyn joukkoon. Mitä jos jokamiehenoikeuksia laajennettaisiin niin, että teltailla saisi missä vain? Olisiko loogista sanoa, että uusi laki ei heikennä kotirauhaa, nyt vain kuka tahansa saa leiriäytyä kenen tahansa pihalle. Uusi laki nimenomaan kumoaisi sen, millä kotirauhan rajat määritellään nyt. Samoin uusi avioliittolaki kumoaisi avioliiton olennaisen rajan, sen, että se on miehen ja naisen liitto.

Arvoisa puhemies! Perustuslaki ja avioliittolaki ovat tärkeitä ja jokaista kansalaista läheisesti koskettavia aiheita, siksi myös herkkiä. Usein on vaikea käydä järkevää argumentteihin perustuvaa keskustelua, varsinkin jos vastakkaista mielipidettä edustavat vetoavat ainoastaan tunneargumentteihin. Lakeja ei tulisi kuitenkaan säätää tunteiden pohjalta. (Silvia Modig: Ihan sama fiilis!) Kansanedustajan tehtävänä on edustaa koko kansan parasta riippumatta siitä, kuka meidät on tänne valinnut. Meidän ei tule tehdä päätöksiä, joilla koko kansa sopeutetaan marginaalisen pienen vähemmistön toiveisiin. (Lasse Männistö: Enemmistö kannattaa tätä!) Emme voi olla täällä muuttamassa yhteiskunnan perusrakenteita sen 1 promillen kokoisen ryhmän vuoksi, joka voisi olla kiinnostunut solmimaan niin kutsutun sukupuolineutraalin avioliiton. Kansanedustajan tehtävänä on edistää sekä yhteiskunnallista kokonaisuhyvää (Miapetra Kumpula-Natri: Kyllä, nimenomaan!) että moraalista hyvää, sitä, mikä on hyödyllistä ja eettisesti oikeaa. Meidän tulee edistää koko kansan hyvää ja ottaa samalla myös vähemmistöjen asema riittävän hyvin huomioon.

Arvoisa puhemies! Avioliitto on yhteisön rakenteessa väestön lisääntymisen instituutio. Instituutio on yhteiskunnan järjestäytymisen perusrakenne, vakiintunut ja yleisesti noudatettava käyttäytymismalli. Muita instituutioita ovat valtakäytön, talouden ja sivistyksen instituutiot. Avioliitto on instituutiona erilainen, koska se on koko yhteisön olemassaolon perusta. Se perustuu biologisille tosiasioille, miten ihmiskunta on havainnut asioiden toimivan: On kaksi sukupuolta ja kaksi avioliiton osapuolta, jotka sitoutuvat toisiinsa pysyvästi, muut suhteet poissulkevasti. Avioliiton luonnollinen tarkoitus on lasten saaminen, se on vastuullinen liitosuhde, jossa lapsia kasvatetaan aikuisuuteen. Yhteisöt ovat suojelleet tätä liittoa kautta historian. Aina on ollut myös homoeroottisia suhteita, mutta ei ole mitään epäselvyyttä siitä, että avioliittoinstituutio on aina tarkoittanut miehen ja naisen välistä suhdetta.

Arvoisa puhemies! Kansanedustajana odotan nyt käytävässä lähete keskustelussa järkeviä perusteluja tasa-arvoisen avioliiton puolesta, (Susanna Huovinen: Niitä on tullut jo!) jos niitä on. Termin "tasa-arvoinen" käyttö lainsäädännöllisessä viitekehyksessä ilman asianmukaista määrittelyä on propagandistista ja epäammattimaista. Väite, että perinteiselle avioliitolle ei ole voitu esittää hyviä perusteluja, on virheellinen ja myös epäasiallinen asiakirjassa, joka on osoitettu valtakunnan lakiasäättävälle elimelle. Väite, ettei perusteluja nykyisen perinteisen avioliittolain puolesta ole, jää itsestään vaille perusteluja.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Edustaja Hirvisaari. Seuraavan puheenvuoron jälkeen tulee debatti.

⁷ **James Hirvisaari /ps:** Arvoisa puhemies! Lakialoitetta on markkinoitu harkitun harhaanjohtavasti puhumalla tasa-arvoisesta avioliittolaisista, mutta eihän kyseessä ole mikään tasa-arvoasia vaan röyhkeä kajoaminen avioliittoinstituutioon, ja siinä samalla lapsetkin halutaan uhrata itsekkyuden alttarille. Tässä on kyse myös homo- ja lesboparien oikeudesta ulkoiseen adoptioon.

Joulukuussa äänestimme adoptiolaisista. Ainoastaan me perussuomalaiset huomasimme adoptiolakiin piilotetun miinan ja halusimme lakiin tarkentavan kirjauksen siitä, että adoptiossa lapsi sijoitettaisiin ensisijaisesti sellaiseen perheeseen,

jossa hän saa isän ja äidin. Sellaista kirjausta ei lakiin saatu. Se on valitettavaa, sillä adoptiolaki oli aivan ilmiselvästi valmisteltu tätä sukupuolineutraalia avioliittoa silmällä pitäen, mikä lienee nyt jo tullut selväksi kaikille. Niinpä hyväksytty adoptiolaki käy nyt aivan sellaisenaan myös homoliittojen adoption pohjaksi. Juuri sen takia jätimme lakivaliokunnan mietintöön ankan vastalauseen. On huomattava sekin, että homoavioliitto kiilaisi adoptiossa myös avioliitossa elävän heteroparin ohitse. Mielestäni tässä voi jo puhua oikeusministeriön huolella suunnittelemasta höynäytuksesta.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti höynäytys onnistui. Eniten hämmästelen sitä, että edes kristillisdemokraatit eivät halunneet adoptiolakiin selkeää mainintaa isästä ja äidistä. Se oli minusta aivan pöyristyttävää sinisilmäisyyttä. Osalle edustajista on toki samantekevää, onko lapsella vanhempina vaikka kaksi miestä, mutta homoavioliitto loukkaa syvästi kansalaisten tunteita tai ainakin hyvin suurta osaa kansasta häväistessään miehen ja naisen välisen pyhän instituution. (Lasse Männistö: Ei pidä paikkaansa!)

Kun niin kutsutun salamitaktiikan mukaan edetään viipale viipaleelta, seuraava epäpyhä siivu ja harha-askel lienee vihreiden nuorten markkinoima moniavioisuus, sen jälkeen ikärajojen laskeminen jne. jne. Mutta tässä ei nyt ole kysymys siitä, että homoparit saisivat yhteisen sukunimen. He haluavat oikeuden ostaa itselleen kaupasta lapsia vähät välittämättä lasten oikeudesta isään ja äitiin. (Susanna Huovinen: Huh, huh, minhin tämä perustuu?)

Arvoisa puhemies! Avioliitto on yhteiskunnassamme myös kristillinen traditio. Senkö vuoksi sitä pitää häpäistä? Onko kristillisuus niin kamala asia, että se pitää kivi kiveltä väkisin murskata? Mitä ajattelite sillä voittoa? Senkö, että saisitte toteutettua vasemmistolaisen tasapaisyyden ihanteen, jossa ei ole sukupuolta, isänmaata, ei äidinkieltä eikä kukaan omista yhtään mitään, ettei joku toinen vain tulisi kateelliseksi? Siitäkö haaveillette, että ahneet kapitalistit voisivat huoltaa tuoda maahan halpatyövoimaa ja maksimoida omat voittonsa tuhoamalla suomalaiset ammattiliitot, työaikalait ja itsenäisyyden siinä samalla, kun minareetteja alkaa nousta oman kulttuurimme savuaville raunioille? Tulkitsen niin, että erityisesti vihervasemmalla halutaan yhteiskunnan moraalisia tukipilareita kaataa. (Lasse Männistö: Me ollaan oikealla täällä!)

Tasa-arvoinen avioliittolaki — kissanviikset, kaikkea kanssa, kyseessä ei ole mikään tasa-arvo, vaan kristillisyyden ja perinteisten perhearvojen täysin tahallinen maahan polkeminen.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteiskunnassa korostetaan suvaitsevaisuutta ja erilaisuuden hyväksymistä. Se on hyvä asia, se on tärkeä asia. Mutta yhteiskunnasta poistuisi monta jännitettä, jos homoseksuaalit itse hyväksyisivät oman erilaisuutensa, lakkaisivat meuhkaamasta ja luopuisivat vaatimasta muita muuttumaan yhä enemmän heidän kaltaisekseen. Täytyy löytyä joku toinen tie siihen, että monenkirjavat seksuaalivähemmistöt voisivat kokea itsensä hyväksytyksi osaksi yhteiskuntaa. Sitä ei mitenkään voida saavuttaa aiheuttamalla yhä vain lisää jännitteitä erilaisten arvomaailmojen välille.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on huono ja yhteiskunnan moraaliarakenteita hajottava. Sukupuolineutraali avioliittolaki avaa pikatien homo- ja lesboparien adoptio-oikeudelle. Sitä askelta ei pidä ottaa. Nyt on myös aika korjata virhe. Sukunimilakia voitaisiin helposti muuttaa, mutta lapsi ei saa olla se hinta, mikä maksetaan seksuaaliselta identiteetiltään vähemmistöön kuuluvan henkilön itsetunnosta.

Arvoisa puhemies! Kaiken edellä esittämäni pohjalta minun on pakko kysyä: Miksi juuri avioliittoinstituutioon pitää kajota, miksi rekisteröity parisuhde ei riitä? Voisihan sitä nimittää kuvaavasti vaikka homoliitoksi, kuten olen itse nyt tässä esityksessä tehnyt. Miksi pitää muuttaa toisen ihmisen pyhää sen vuoksi, että pieni vähemmistö ei mahdu tradition raameihin? Ja, lopuksi, miksi adoptiolapselta halutaan riistää oikeus äitiin ja isään?

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Nyt tosiaan on debatin vuoro, ja ne, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, painavat V-painiketta ja nousevat seisomaan.

⁸ Lasse Männistö /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Niikolle minulle ihmisarvo on jakamaton, tasa-arvo on jakamaton. Edustaja Niikko perustelee kantaansa sillä, mitä avioliitto oikein on. Nimenomaan avioliitto on juridisessa mielessä kahden henkilön sitoumus vastuista ja velvoitteista. Se ei ole sitoumus tai edes aikeen ilmaisu hankkia lapsia, se ei liity erotiikkaan millään tavalla, se ei liity millään tavalla seksuaaliseen suuntautumiseen.

Avioliitto ei siis rajaisi myöskään samalle sukupuolelle sallittuna muiden oikeuksia. Edustaja Niikon oikeudet avioliittoon eivät kärsisi, vaikka aloite hyväksyttäisiin. Edustaja Niikon viittaama telttailuoikeus sen sijaan rajoittaisi jonkun oikeuksia: maanomistaja kärsisi, jos telttailla saisi missä vain. Tämän aloitteen hyväksymällä emme sorra kenenkään oikeuksia, vaan mahdollistamme yhdenvertaisen kohtelun kaikille pareille.

⁹ Susanna Huovinen /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa äsken joku totesi, että on vaikea käydä tätä keskustelua, kun tämän lakialoitteen kannattajat jotenkin tunteella perustelevat näitä asioita. (Naurua) Kun minä kuuntelin tuossa edustaja Stubbin ja edustaja Männistön ja muutamien muitten tätä aloitetta tukevien puheenvuorot, niin loogisia, järkeviä perusteluita tuli roppakaupalla. Nyt täytyy kysyä, onko kuulossa tai kuulolla olosa siten joku vika, jos näitä perusteluita leimataan tunteelliseksi höpötykseksi. Kyse on ihmisoikeuksista, ihmisten oikeudesta olla tasavertaisia tässä yhteiskunnassa. Ja kun tässä puhuttiin, miksi pitää loukata toisen pyhää, niin minun pyhääni, minun avioliittoani ei millään tavalla muuta se tosiasia, että se oikeus annettaisiin myös muille pareille. Se ei ole millään tavalla minun avioliittoani heikentävä asia.

¹⁰ Mika Niikko /ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on paljon viitattu näihin tutkimuksiin ja moniin muihinkin asioihin.

Otetaan nyt — tässä varmaan käydään monta asiaa läpi — ensinnäkin tämä lakialoitteessa oleva tutkimus sosiaali- ja terveysministeriön julkaisusta 2003. Tämä on hyvin suppea tutkimus, ei tätä voi tieteelliseksi tutkimukseksi kutsua. Tähän te vetoatte, että tutkimuksia on tehty, kun päinvastoin on vaikka kuinka paljon tutkimuksia siitä, että lapsen kehityksen kannalta parasta on kasvaa isän ja äidin kanssa kotona hoivassa — jos suinkin mahdollista, niin lainsäätäjät suokoon sen heille. Nyt te yritätte kiertää tämän lakialoitteen vain sillä tavalla, että tämä ei muka vie keltään mitään pois. Tämä vie lapselta pois isän ja äidin. Jos me sallimme homopareille adoptio-oikeuden lapseen, niin me sorramme silloin niitä viattomia lapsia, jotka joutuvat jonnekin adoptoitaviksi. Tässä tutkimuksessa on selkeästi esitetty myös se, mihin te olette viitanneet, että näitä lap-

sia, joita tutkittiin, oli vain 27:ssä lesbo- ja 27:ssä heteroperheessä, ja lapset olivat olleet vielä heteroperheessä varhaislapsuuden, 9-vuotiaaksi asti.

¹¹ **Eila Tiainen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen tyrmistynyt erityisesti edustaja Niikon puheenvuorosta. Minä olen ollut avioliitossa, mutta en ole lisääntynyt, joten minä olen varmaan rikkonut kaikkia mahdollisia käsiteltävissä olevia lakeja. Myös minulle tasatarvo ja ihmisarvo ovat jakamattomia, ja katson, että käsiteltävänä oleva avioliittolain muutosesitys poistaa syrjintää ja eriarvoisuutta. Ne ovat minulle tärkeitä arvoja. Nykyinen laki sisältää vahvan arvolutauksen, niin kuin nämä puheenvuorotkin täällä osoittavat. Se asettaa avioliiton ja rekisteröidyn parisuhteen eriarvoisiksi sillä tavoin, että avioliittoa pidetään jotenkin parempana. Ja aivan niin kuin edustaja Modig sanoi, ei hän meillä ole erillisiä parisuhdelakeja muillekaan vähemmistöille. Perustuslaki edellyttää yhdenvertaisuutta kansalaisten kesken, kaiken lain-säädännön oletetaan olevan sukupuolineutraalia. Siksi kannatan tätä tehtyä lakiesitystä.

¹² **Oras Tynkkynen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko ankkuroi avioliiton vahvasti lisääntymiseen, joten kysyisin teiltä: Oletteko sitä mieltä, että hedelmättömät ihmiset eivät saa mennä naimisiin? Oletteko valmis esittämään avioliittolain muuttamista näin? Jos olette tätä mieltä, tuleeeko valtion vastuu — onko jompikumpi heistä — ehkä hedelmättömiä? Entä jos pariskunta ei halua lapsia, onko heillä silti oikeus mennä naimisiin, ja jos olette sitä mieltä, että heillä on silti oikeus mennä naimisiin, minkä takia kieltäisitte kahdelta samalta sukupuolta olevalta henkilöltä oikeuden avioliittoon?

Edustaja Niikko väitti myös, että tämä lakialoite veisi lapselta isän ja äidin, mutta avioliittolaille ei päätetä siitä, tuleeeko pariskunnalle lapsia vai ei. Suomessa on jo nykyään kahden naisen ja kahden miehen perheissä satoja lapsia, eikä tämä laki sitä mitenkään muuta. Avioliittolaille pyritään vain takaamaan näille pariskunnille yhteiskunnan tunnustus ja samalla lapsille vaakaamat kasvuolot.

¹³ **Jouko Jääskeläinen /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikesta huolimatta sallittakoon minun lähteä perusteista.

Jumala loi ihmisen Jumalan kuvaksi, mieheksi ja naiseksi. Tässä edustaja Männistöä nyt vähän haastaisin, kuitenkin avioliitto on erittäin haastava instituutio ja myöskin jännittävä, en nyt jättäisi tätä juridiseen hienojakoisuuteen. Kyllä avioliittoon seksi kuuluu, ollaan siitä iloisia. Tällä lailla olisi kuitenkin käytännössä paljon muitakin seurauksia kuin vain se, mitä tässä todetaan. Kyllä me tiedämme, että nämä asiat aina vaikuttavat eteenpäin, toisiinsa. Parisuhdelailakin, joka täällä aikanaan on säädetty, on ollut paljon seurauksia, muun muassa aika paljon kiistelyä kirkkojen ja seurakuntien piirissä, mistä en ole ollut ollenkaan iloinen. Me emme voi täällä ihan pestä käsiä ja sanoa, että tämä ei vaikuta mihinkään muuhun.

Vielä lopuksi on todettava varmaan — ja varmaan edustaja Männistö myöntää sen — että avioliittolakeihin jää paljon rajauksia tämän jälkeenkin. Onneksi näin on. Ne ovat perusteltuja rajauksia, ja minun mielestäni avioliittolaki nyky muodossaan on hyvä, kun sen rajaa näin, miehen ja naisen väliseksi liitoksi.

¹⁴ **Jaana Pelkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajat Niikko ja Hirvisaari ovat näköjään kansanedustajan ammatin ohella ehtineet kouluttautua myös adoptio- ja avioliittoasiantuntijoiksi. Voisitko kertoa minulle, mistä saatte valtuudet ja oikeudet siihen, (Timo Soini: Kansalta!) että tuomitsette ihmisiä seksuaalisen suuntautumisen mukaan? Mistä ja keneltä tulevat nämä oikeudet tuomita toisia ihmisiä, varsinkin kun kyse on juridisesta asiasta? Juridinen tasa-arvo ei ole omantunnon kysymys, se on itsestäänselvyys. Jokaisen ihmisen tulee olla lain edessä tasa-arvoisessa asemassa.

¹⁵ **Pauliina Viitamies /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, pitäisikö täällä itkeä vai nauraa, (Timo Soini: Koeta molempia!) kun kuuntelin näitä perussuomalaisen puheenvuoroja, mutta yritän olla asiallinen ja yritän kunnioittaa myös heidän näkemyksiään ja toivon, että sama käytäntö on tässä keskustelussa ja tässä salissa myös jatkossa.

Mitä tähän itse asiaan tulee, niin olen allekirjoittanut tämän lakialoitteen ja olen vahvasti sitä mieltä, että tällä lakialoitteella saataisiin edistet-

tyä tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, ja ne ovat niitä arvoja, joihin mielestäni meidän kaikkien kansanedustajien tulisi pyrkiä tässä talossa töitä tehdessämme.

¹⁶ **Timo Soini /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on sekin ihme nähty, että enemmistöhallituksen ministerit, jotka eivät saa hallituksen esityksiä tänne, toimivat lakialoitteiden esiintuojina. Tuokaa nyt hallituksen esitys sentään. Ministerit allekirjoittavat aloitteita, vaikka heillä on oikeus antaa näitä eduskunnan käsittelyyn. Tämä on aivan käsittämätöntä peliä.

Sitten toinen asia. Tässä on 76 nimeä. Mitä erityisoikeutta teillä on vaatia, kun 76 on vähemmistö? Täällä on tehty aloitteita esimerkiksi taitetun indeksin parantamiseksi, ja niissä on ollut toistasataa nimeä. Niillekään ei ole tehty mitään. Miksi teitä pitää tässä suosia, niin että tätä käsiteltäisiin jotenkin muuten kuin kaikkia muita lakialoitteita? Tämähän on aivan käsittämätön vaatimus, hyvät ystävät.

Sitten en muuten suostu siihen, että sellainen henkilö — perussuomalainen, kristillinen tai muu — joka ei ole samaa mieltä tästä asiasta, olisi suvaitsematon, erikoinen tai muuten kummallinen tai ei kannata tasa-arvoa. Siitä ei ole kysymys.

¹⁷ **Silvia Modig /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikon kommentti haastoi minun ajatteluni kyllä niin suuresti, että minä yritän pysyä mukana. Te sanoitte, että kun se on pienen ihmisryhmän asia, niin miksi sen pitää koko kansaa koskettaa. Tästä näkökulmasta vähemmistöjen oikeuksien ajaminen on lähtökohtaisesti mahdotonta. Vähemmistössä on se piirre, että se on vähemmistö. On pieni joukko ihmisiä, ja syystä tai toisesta heidän oikeutensa ovat jääneet muista jälkeen. Se on vähemmistön puolustamisen lähtökohta. Minä en pysynyt aivan mukana.

Edustaja Hirvisaari, mainitsemassanne adoptiolakivalmistelussa käsittääkseni papereihin tutustumalla suurin osa asiantuntijoista oli samaa mieltä aloitteessamme mainittujen tutkimusten kanssa siitä, että samaa sukupuolta olevat vanhemmat eivät ole millään tavalla haitallisia lapselle. Omana näkökulmanani sanon, että minä en usko, että homojen lapsille on mikään muu haitallista kuin ennakkoluulot.

¹⁸ **Jani Toivola /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Soinille tässä vain kommenttina, että käsittääkseni aikaisemminkin eduskunnassa on otettu käsittelyyn lakialoitteita, joissa on ollut alle sata nimeä, silloin kun on ollut tarpeeksi hyvät perustelut. Esimerkiksi kun tähän listaan kerättiin nimiä, oli myöskin selkeästi ihmisiä, jotka olivat aikaisemmin ilmoittaneet asiaan puoltavan kannan ja nyt kuitenkin poliittisista syistä eivät asiaa allekirjoittaneet, jolloin olisi äärimmäisen tärkeätä, että tämä aloite otettaisiin vakavasti, koska se herättää sekä mediassa että eduskunnan ulkopuolella myöskin paljon keskustelua.

Täällä nostettiin myöskin ulkopuolinen adoptio esille, ja siinä kohdassa olisin halunnut sanoa sen, että on hyvä myöskin muistaa, että siellä on asiantuntijat, jotka määrittävät sen, kenelle lapsia annetaan, elikkä ei ole kyse mistään ostamisesta tai kaupanhyllyltä nopeasti hakemisesta. Ne ovat pitkiä, kivuliaita prosesseja, missä täytyy myöskin ottaa huomioon, että siellä on asiantuntijat. Luotetaan heihin, he kyllä tietävät, mikä on parasta lapsen edun näkökulmasta, ketkä ihmiset ovat parhaita antamaan lapselle turvallisen ja hyvän kodin.

Lopulta tässä on kuitenkin kysymys siitä, haluammeko me yhteiskuntana kuulla niitä ihmisiä, jotka kokevat ja sanovat ääneen, että he ovat epätasa-arvoisessa asemassa, he voivat huonosti, ja tämä hyvin pieni, vähän työtä vaativa ele antaisi heille lisää asemaa ja tasa-arvoa tässä yhteiskunnassa. Miksi me emme lähtisi tukemaan sitä suuntausta ja olisi mukana avaamassa sitä tietä?

¹⁹ **Peter Östman /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avioliittoon vihkimisen on tuhansien vuosien ajan sekä Suomessa että Euroopassa hoitanut kristillinen kirkko. Vaikka lakimuutoksista puhuttaessa usein todetaankin, ettei lakimuutos velvoita kirkkoa muuttamaan opiaan tai käytäntöjään, ei kirkkojen osuutta näin suuressa yhteiskunnan perusrakenteita koskevassa kysymyksessä voida ohittaa. Haluttiinpa sitä tai ei, niin suurelle osalle suomalaisia avioliitolla on edelleen myös uskonnollinen merkitys. Edelleen selvä enemmistö avioliitoista solmitaan siviilivihkimyksen sijaan kirkollisesti.

Arvoisa puhemies! Ei siis ole aivan kepeä asia lähteä muuttamaan avioliiton käsitettä, perustaa ja rakennetta. Minusta on eri asia puhua avioliit-

tosta instituutiona kuin tasavertaisesta kohtelusta lain edessä.

²⁰ **Sanni Grahn-Laasonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En suoraan sanottuna aivan ymmärrä, miksi joitakin ihmisiä vaivaa niin suuresti se, miten toiset ihmiset elävät, kenen kanssa ja onko seksiä vai ei, ihan niin kuin se olisi jollain tavalla heterolta pois, jos naapurin homopari pääsee naimisiin.

Ympäröivän yhteiskunnan ja ympärillä elävien ihmisten asenteet vaikuttavat siihen, miten kukin hyväksyy itsensä ja millainen itsetunto kehittyy. Minusta on aika kohtuuton tilanne, että meillä on Suomessa lainsäädäntöä, joka vielä alleviivaa, että sinä olet erilainen ja sinua koskee erilainen, B-luokan laki.

²¹ **Susanna Huovinen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä jatkaa keskustelua näistä tutkimustiedoista. Kun edustaja Niikko täällä niin kiihkeästi nämä meidän esittämämme tutkimustiedot halusi kumota, niin olisi kyllä mielenkiintoista sitten kuulla, mihinkä vastaavaan tutkimustietoon te perustatte omat esityksenne.

Edustaja Soinin puheenvuoro oli kyllä erikoinen, kun olisin halunnut kuulla hänen perustelujaan tässä asiassa. Hän päätti sysätä tätä vastuuta jotenkin hallituksen suuntaan. Minusta tässä on yritetty noudattaa varsin avointa prosessia. Me tällä työryhmällä pyysimme kaikkia ryhmiä mukaan valmistelevaan tätä lakialoitetta. Saimme tämän porukan kasaan, olen siitä äärimmäisen iloinen, mutta eihän se nyt niinkään voi olla, että hallituspuolueilta olisi jotenkin kielletty tällaisten aloitteitten teko, (Lasse Männistö: Juuri niin!) saati sitten kun tässä on mukana useita puoluejohtajia, jotka ovat omissa puolueen päätöksissään sitoutuneet tasa-arvoisen avioliittolain edistämiseen, kuten sosialidemokraatit. Eihän se voi olla niin, että nämä puoluejohtajat pitäisi pistää hallituksen aikana johonkin pannaan, että he eivät saisi olla tällaisissa prosesseissa mukana. Ihmettelin edustaja Soinin puheenvuoroa.

²² **Lea Mäkipää /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyse ei ole nyt tasa-arvosta, ihmisoikeuskysymyksistä tai yhdenvertaisuusasioista, vaan kokonaan uuden instituution perustamisen vaatimisesta. Sitten teidän logiikkanne mukaan tämä on erittäin syrjivä ja seksuaalisesti

erittäin epätasa-arvoinen, sillä tämän joukon ulkopuolelle jäävät esimerkiksi moniavioiset, joita Suomessa on 100–200 perhettä, ja sitten on lähisukulaisten välisten liittojen kannattajat. Eli tuon tässä esille sen, että jos me hyväksymme nämä homo- ja lesboavioliitot, niin totta kai sitten vaaditaan, että moniavioiset ovat oikeutettuja, (Susanna Huovinen: Ei vaadita!) ja samoin sukuneutraaliset ovat vaatimassa. Eli äiti ja poika, isä ja tytär ja veli ja sisko voivat mennä naimisiin. (Välihuutoja) Kysytään, onko tämä insestiiä vai ei. Ei välttämättä, sillä seksi lähisukulaisten kesken voi olla vapaaehtoisesti, yhteisesti sovittua ja molempien haluamaa, kunhan ei ole lapsista kysymys. (Miapetra Kumpula-Natri: Sillä ei ole mitään tekemistä asian kanssa!) Ja jotta ei tällaisista olisi, niin en halua päästää tilannetta alkuunkaan tähän. Tähän se tulee valitettavasti... [Puhemies sulki puhujan mikrofonin, koska puhe aika ylittyi.]

²³ **Aino-Kaisa Pekonen /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tunteet käyvät kuumina, ja keskustelu salissa on paikoin mielestäni epäasiallista. Olen oikeasti tyrmistynyt näistä puheenvuoroista, mitä täällä on kuultu. Itse ajattelin pysyä jäätävän rauhallisena, mutta nyt se rupeaa käymään hieman mahdottomaksi. Miten edustaja Niikon elämä muuttuisi, jos tasa-arvoisen avioliittolaki hyväksyttäisiin? Tasa-arvoisessa avioliittolaissa kyse on ennen kaikkea tasa-arvosta, ihmisarvosta ja ihmisoikeuksista. Ihan muutama konkreettinen esimerkki, joita tasa-arvoinen avioliittolaki mahdollistaisi: Esimerkiksi saman sukunimen saaminen mahdollistuisi ilman erillistä hakemusta. Myöskään virallisiin kaavakkeisiin siviilisäädyn kohdalle ei tarvitsisi enää ruksata "hei, olen homo".

²⁴ **Leena Rauhala /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lukiessani tätä edustaja Stubbin ym. lakialoitetta ja kuunnellessani tätä keskustelua ja nyt tätä debattiakin käsitykseni on vahvistunut siitä, miten erilainen näkemys itselläni on tasa-arvoisuudesta ja avioliitosta, avioliiton merkityksestä ja siitä, mitä tasa-arvoisuus tarkoittaa. Erityisesti oikeastaan murehduttaa se, että ulkopuolelle näitten perusteluitten... Tai minä ymmärrän oikeastaan näin, että tätä lakialoitetta nostettaessa jätetään ulkopuolelle kristillinen kulttuuri ja kristinuskko, koska tässä sanottiin, että tämä on juridinen. Silloin jätetään ul-

kopuolelle se näkemys, mikä nyt Suomessakin on ollut, että me olemme kristitty maa ja meillä on kristillinen kulttuuri, ja kristinusko perustuu kuitenkin Jumalan sanaan, ja siinä on se Jumalan sanan pyhyys, jossa Jumala on luonut miehen ja naisen. Tästä näkökulmasta itse ainakin tarkastelen sitä, mikä on avioliiton tarkoitus, mikä myös tarkoittaa sitä, että kyllä Jumala on sen tarkoituksen luonut niille lapsille, hyväksi kodiksi, hyväksi perheeksi ja suhteeksi, ei vain niin — niin kuin tässä vähän tuli esille — että nyt näissä suhteissa tulisi sitten niitä rakastavia vanhempia, ne tulee olla kaikilla.

²⁵ **Lasse Männistö /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kyllä ihmettelen. Kysyisin edustaja Mäkipäältä: onko tällaisia moniavioisuushankkeita, onko tällaisia ihmeellisiä avioliittohankkeita käynnissä Ruotsissa, onko näitä käynnissä Norjassa, onko näitä käynnissä jossain muussa Länsi-Euroopan demokratiassa, jossa samaa sukupuolta olevien ihmisten avioliitto on sallittu? Vastaus on: ei ole. Ei tässä voida vedota mihinkään hypoteettiseen porttiteoriaan, jossa yhtäkkiä lipsahdettaisiin suunnattomaan epätasa-arvoon ja sortoon säätämällä ties mitä lakeja.

Toisaalta ihmettelen myös edustaja Niikon näkökulmaa. Hän itse kuuli täällä eduskunnassa tuolla seminaarissa THL:n tutkijan kattavan tutkimusaineiston aiheesta. Kysynkin nyt edustaja Niikolta: mistä löytyy sitten se vastakkainen tutkimusaineisto, joka puoltaa teidän näkemystänne tästä adoptioasiasta?

Lopuksi ihmettelen kyllä edustaja Soinin toimintaa kovasti. Hän ei edes kerro omaa näkökulmaansa asiaan, mutta vähän kuulostaa siltä, että hän haluaisi rajoittaa jotenkin hallituspuolueiden kansanedustajien oikeutta tehdä lakialoitteita. (Puhemies koputtaa) Kuulostaa todella erikoiselta.

²⁶ **Miapetra Kumpula-Natri /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tässä keskustelussa siitä, että kristillisdemokraattien puheenvuorot ovat olleet asiallisia. Ihmisillä on myös erilaisia arvolataumia, ja näin tulee saada Suomessa olla.

Ihmettelen sitä, että tässä on ryhmäkuri päällä perussuomalaisilla, ja toivon, että jossain vaiheessa tällaisissa asioissa mahdollistuisi myös se — puheenjohtajanne Soini on sanonut, että tä-

hän ei heidän ryhmästään saa laittaa nimeä ja tämä ei ole vapaiden käsien asia — että olisi niin kuin on kaikissa muissa eduskuntaryhmissä. (Pentti Kettunen: Ei ole sanottu!) — Jos on eri tieto, niin sitten olen Soinin kanssa keskustelussa saanut väärän käsityksen.

Minusta on hirmu tärkeää, että kun tällä hetkellä ihmisiä keskuudessamme elää tällaisissa suhteissa ja niistä eivät kaikki edes vain tiedä, koska tämä yhteiskunta on liian ahdas siihen, ja kun tätä emme me tällä lakialoitteella voi muuttaa, niin me voimme parantaa näiden ihmisten asemaa lain edessä ja tuoda suomalaisen yhteiskunnan tähän pohjoismaiseen piiriin, jossa — Ruotsissa, Norjassa, Islannissa ja pian myös Tanskassa — tämän lakialoitteen sisältö on mahdollinen.

Se minun mielestäni on kierointa tässä, että tällä hetkellä uskontokuntien ulkopuolinen ihminen saa vihkimyksen avioliittoon, mutta evankelisluterilaisen seurakunnan aktiivijäsen, joka on syvässä uskossa, ei tätä saa, jos hän haluaa tehdä sen (Puhemies koputtaa) suhteessaan saman sukupuolen jäsenen kanssa mahdolliseksi.

²⁷ **Mika Niikko /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tutkimus: Minä perustelen nyt yhdellä esimerkillä. Suomesta puuttuu kunnan tutkimuksia tästä avioliittolain muuttamisen vaikutuksesta erityisesti lapsiin — tämä on fakta juttu vain. Vuonna 2006 Ranskan parlamentti päätyi siihen omassa tutkimuksessaan, ettei homoseksuaaleille pareille myönnetä adoptio-oikeutta, kuten myöskään ei avio-oikeutta. Siellä perusteluina olivat EY-tuomioistuimen ennakkopäätökset ja havainnot siitä, että ei varmasti tiedetä, mikä vaikutus lapsen kehitykseen on sillä, että hänellä on kaksi äitiä tai kaksi isää pelkästään. Nämä olivat faktoja siellä tutkimuksissa. Siinä kiinnitettiin myös huomiota Lapsen oikeuksien sopimukseen, jossa artikla 21 toteaa, että adoptiossa lapsen etu on ensisijainen. Toisin sanoen se tarkoittaa, että lapselle etsitään perhe eikä perheelle lapsi, kuten tässä lakialoitteessa pyritään tekemään.

²⁸ **Oras Tynkkynen /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östman toi aivan oikein esiin sen, että monille suomalaisille avioliitolla on uskonnollinen merkitys, ja juuri sen takia tässä lakialoitteessa on rajattu esityksemme koskemaan pelkästään siviilivihkimistä.

Haluamme siis varjella vatedeskin uskonnollisten yhdyskuntien oikeutta päättää itse, keitä avioliittoon vihkivät ja keitä päättävät olla vihkimättä. Haluan puolustaa tätä teidänkin oikeuttanne omassa uskonnollisessa yhdyskunnassanne tehdä tämä valinta, mutta toivon, että te myös kunioitatte minun oikeuttani valita, minkälaiseen avioliittoon itse haluan päätyä ja kenen kanssa.

Edustaja Östman kysyi myös, miksi pitää avioliittoa muuttaa, eikö sopisi tämä nykyinen erillinen instituutio eli rekisteröity parisuhde. Varmaan hahmotatte tämän periaatteellisen kysymyksen paremmin, jos tässä käytetään homojen ja lesbojen sijaan jotain toista ihmisryhmää esimerkkinä. Kuvitellaan, että meillä lainsäädännössä olisi erillinen parisuhdeinstituutio pelkästään kristillisdemokraattisen puolueen jäsenille. Pitäisittekö tätä instituutiota syrjivänä siitä huolimatta, että se antaisi teille kaikki samat oikeudet kuin tavallinen avioliitto, mutta teidän suhdettanne kutsuttaisiin toisella nimellä?

²⁹ **Peter Östman /kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Tynkkystä siitä, että hän aina käyttäytyy asiallisesti ja korrektisti debatissa. Mutta kun hän kysyi sitä, miten me nyt sitten kokisimme sen, jos tämä avioliittoinstituutio olisi vain kristillisdemokraatteja varten, haluaisin kyllä korjata, että kyllä minulla on sellainen käsitys, että selvä enemmistö suomalaisista haluaa jatkaa tällä nykyisellä avioliittolainsäädännöllä, selvä enemmistö.

³⁰ **Jaana Pelkonen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monessa puheenvuorossa on nostettu esiin tämä adoptio-oikeus, ja itse myös lakivaliokunnan jäsenenä olin ennen joulua lakivaliokunnassa paikalla, kun adoptiolakia käsiteltiin. Kuunnelkaa listaa: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos, Helsingin kaupunki, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Seta ry, Sateenkaariperheet ry ja Suomen Asianajajaliitto ovat katsoneet, että yhteisadoptio tulisi sallia myös rekisteröidyille pareille, ja myös lapsiasiavaltuutettu on esittänyt, että lapsen oikeuksien näkökulmasta ei ole estettä sille, että rekisteröidyssä parisuhteessa elävät voisivat hakea adoptiota yhdessä. Eli tämä ei suinkaan ole pienen joukon höynähtänyttä ajattelua, toisin kuin täällä eräissä puheenvuoroissa annetaan ymmärtää.

³¹ **Kristiina Salonen /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen pitänyt itse johtajatukseni siitä, että minulla ei ole oikeutta tuomita muita, elleivät he omalla toiminnallaan loukkaa toista ihmistä. Tuntuukin oudolta, että osa antaa itselleen oikeuden nousta toisten yläpuolelle ja jostain sieltä ylhäältä tuomita muita. Tällainen on juuri tasa-arvon vastaista. Se, että toiset pitävät itseään jotenkin parempina tai puhtaampina, on kamalaa. Sellaisesta ajattelusta on historiassa pelottavia esimerkkejä.

Avioliittoa ei haluta antaa homopareille vedoten lasten asemaan. Olen nähnyt työssäni sosiaalitoimistossa heteroita, jotka eivät ole hyviä vanhempia tai jotka eivät kunnioita lasta. Kyse onkin siitä, että vanhemmat pystyisivät rakastamaan lasta ja luomaan lapselleen parhaat mahdolliset eväät elämään. Kiusaamistakin voidaan estää vahvistamalla lapsen itsetuntoa, ja erityisesti tällainen vahvan itsetunnon omaava lapsi pystyy sitten kiusaamistakin vastaan erilaisena esimerkiksi suojelemaan itseään.

³² **Lea Mäkipää /ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessakin moniavioisuus voi kasvaa näin maahanmuuton lisääntyessä, ja silloin tietysti sitä kannattavat voivat myös vaatia sitä, ettei heitäkään syrjitä seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

Kyllä kaikki on mahdollista, mutta jokaisella on omat mielipiteensä, ja minä ainakin pidän tästä nykyisestä avioliittolaista hyvin kiinni. Mutta jokaisella saa olla omat mielipiteensä.

³³ **Risto Kalliorinne /vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kun olen avioliitossa elävä ja jo lisääntynyt, lihaa syövä heteromies, niin varmaan olen sitten perussuomalaisen käsityksen mukainen ideaalihenkilö.

En aikonut edes käyttää täällä puheenvuoroa, mutta koska perustelut ovat olleet niin kummallisia, niin on pakko kyllä pyytää, että eduskunta voisi jollakin tavalla käsitellä asiallisesti asioita. Se, että Niikko kumoaa tätä joihinkin telttailuioikeuksiin vedoten, Hirvisaari puhuu minareettien rakentamisesta ja lopuksi vielä Mäkipää moniavioisuudesta ja lähiomaisten keskenään paritumuksesta, ei kyllä liity tähän asiaan yhtään mitenkään ja on erittäin epäasiallista tätä vakavissaan tehtyä tärkeää hanketta kohtaan.

Kiitän kristillisdemokraatteja erittäin asiallisesta keskustelusta!

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, ja sitten siirrytään listaan.

³⁴ **Jani Toivola /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse jäin miettimään tätä seikkaa: Kun ulkoisen adoption kohdalla täällä puhuttiin tutkimustuloksista ja mietittiin, miten se siihen lapseen vaikuttaa, ja annettiin selvästi ymmärtää, että se ei vaikuta hyvin, niin samalla tietysti olisi hyvä muistaa aikaisemmat päätökset perheen sisäisestä adoptiosta ja sitä kautta se tosiasia, että tässä yhteiskunnassa on lapsia, joilla on kaksi vanhempaa, jotka ovat samaa sukupuolta. Ja silloin meidän, vastuullisten päättäjien, tehtävänä on myöskin tukea näiden lasten kasvua, ottaa vastuu niistä aikaisemmista päätöksistä ja edelleen vahvistaa sitä polkua, että myöskin näissä perheissä se hyvinvointi kestää, on ja pysyy ja ne lapset myöskin pystyvät kasvamaan terveiksi, hyviksi aikuisiksi.

Selvää on myöskin se, että tietenkin täällä on paljon eriäviä mielipiteitä ja näkemyksiä ja on erilaisia arvopohjia, se on täysin tunnustettavaa ja hyväksyttävää. Mutta sitä suuremmallakaan syyllä me emme ainakaan voi tehdä niin, että nyt tämä haudataan jonkin alle ja keskustelu päättyy tähän, vaan jos meidän käsityksemme ihmisoikeuksista ja tasa-arvosta ovat näin kaukana toisistaan ja me väistämättä, vaikka yrittäisimme pysyä faktassa, menemme tunnepuolelle, on ehdottoman tärkeätä, että keskustelua jatketaan ja asianmukainen käsittely taataan, eikä niin, että se hävitetään jonnekin.

³⁵ **Lasse Männistö /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan osaltani kiittää kristillisdemokraatteja rakentavasta keskustelusta, ja haluan kunnioittaa myös oikeutta olla tässä kysymyksessä eri mieltä. Mutta vielä edustaja Jääskeläiselle — siitä huolimatta, että hän rakentavasti asiaa kommentoi — toteaisin, että minun mielestäni seksi ei liity juridiseen avioliittoinstituutioon. Seksi toivottavasti liittyy mahdollisimman monen avioliittoon ja toivottavasti mahdollisimman monen rekisteröityn parisuhteeseen, mutta laissa tästä ei säädetä, ja olen kyllä kuullut, valitettavasti, että on myös monia avioliitossa olevia, joiden suhteeseen seksi syys-

tä tai toisesta ei enää liity. Laki ei laajemminkaan minusta perustu Jumalan sanaan, vaan se perustuu tämän eduskunnan päätöksentekoon ja demokratiaan, ja tästä näkökulmasta pitäisin nämä instituutiot erillään.

Myös minä, kuten edustaja Tynkkynen, kunnioitan kirkon ja uskonnollisten yhteisöjen oikeutta rajata kirkollinen, uskonnollinen instituutio niille jäsenille, jotka sen perusteella hyväksytään avioliittoon, mutta lain tulisi olla sama kaikille.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Ja nyt siirrymme puhujalistaan.

³⁶ **Sanni Grahn-Laasonen /kok:** Arvoisa puhemies! Kiitosta myös minun suunnaltani siitä, että tämä työryhmä on kerännyt nimiä tämän tärkeän aloitteen taakse käyden läpi jokaisen mahdollisen kansanedustajan tässä salissa. Ja pakko sanoa, että harmittaa, että oppositiopuolueet eivät kovin suvaitsevaisesti suhtautuneet omien ryhmiensä toisinajattelijoihin eivätkä kannustaneet kansanedustajia käyttämään omantunnon ääntä. Se on pettymys, sillä vaalikonevastausten perusteella keskustasta ja perussuomalaisista löytyy tasa-arvoisen avioliittolain kannattajia, muitakin kuin rohkea Antti Kaikkonen. Toivon ja vetoankin sen puolesta, että eduskunta pääsisi äänestämään tasa-arvoisesta avioliittolaista. Se olisi kohtuullista, jotta saisimme selville, mikä on Suomen eduskunnan todellinen kanta tähän asiaan.

Tämäntasoinen ihmisoikeus- ja omantunnonkysymys ei voi olla vain yhden valiokunnan päättävissä, etenkin kun tiedossa on jo ennalta, ettei valiokunta tässä asiassa ole eduskunta pienoskoossa.

Tasa-arvoinen avioliittolaki yhdenvertaistaisi lainsäädäntöä siten, että tarvittaisiin kahden eri lain sijaan yksi laki, joka kohtelisi erilaisia parisuntia samalla tavalla. Kyse on siis siitä, ovatko ihmiset yhdenvertaisia lain edessä. Kyse on myös siitä, miten hyvin tämä meidän yhteiskuntamme ymmärtää erilaisuutta ja kohtelee vähemmistöjään.

Edustaja Östmanille toteaisin, että Taloustutkimus teki taannoin Setan toimeksiannosta tutkimuksen, jonka mukaan 48 prosenttia suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia, 38 prosenttia vastustaa ja 11 prosenttia totesi, että asialla ei ole merkitystä. Tämä antaa vahvan viestin siitä, että niistä suomalaisista, jotka otta-

vat kantaa, enemmistö on tasa-arvoisen avioliittolain puolella.

Tutkimus vahvisti myös sitä käsitystä, että kyse on myöskin sukupuolvikysymyksestä. Nuoremmat sukupolvet suhtautuvat avoimemmin erilaisuuteen tässä asiassa, ja kaikista alle 50-vuotiaistakin lähes 60 prosenttia kannatti muutosta. Tasa-arvoinen avioliittolaki siis tulee, ja toivoisin, että jo tämä eduskunta olisi siihen valmis, kun muu Suomikin on.

Mitä tulee adoptio-oikeuteen, meillä on joukko sen verran kelvottomia heterovanhempia tässä maassa, että rakastavat, monivaiheisen ja vaativan adoptioprosessin läpikäyneet homovanhemmat eivät taatusti olisi millään mittarilla ainakaan huonompia.

Arvoisa puhemies! Sadat lapset elävät jo nyt sateenkaariperheissä. Eihän tässä ole edes kyse mistään uudesta asiasta. Tutkimusten mukaan näiden perheiden suurimpia haasteita on ympäröivän yhteiskunnan asennoituminen. Tehtävämme täällä eduskunnassa ei käsittääkseni ole ainkaan edistää tämäntyyppistä eriarvoistavaa kehitystä. Tutkimukset osoittavat, että homoseksuaalinen vanhempi on aivan yhtä kiinnostunut lapsestaan ja herkkä lapsen tarpeille, viettää yhtä paljon aikaa lapsen kanssa ja muodostaa yhtä lailla kiintymyssuhteen lapseen kuin heterovanhempikin. Tutkimukset osoittavat myös, että huoli homoseksuaalisten ihmisten vanhemmuuden puutteellisuudesta on ihan turhaa. Itse asiassa usein homovanhempi on joutunut miettimään vanhemmuuttaan ja tekemään siihen liittyviä päätöksiä eri tavalla kuin heterovanhempi. Sateenkaariperheissä ei tulla vahingossa raskaaksi, niissä ei ole epätoivottuja lapsia. Missään tutkimuksissa ei ole myöskään todettu, että homoseksuaalisten vanhempien lapsilla olisi enemmän psyykkisiä ongelmia ja psykiatrisia häiriöitä kuin muilla lapsilla. Ja vielä: On myös tutkittu, että vanhemman seksuaalinen suuntautuminen ei vaikuta lapsen sukupuoli-identiteetin kehitykseen. Lapsi saa kasvaa ihan samalla tavalla tytöksi tai pojaksi, heteroksi tai homoksi jne., riippumatta vanhempiensa sukupuolesta ja sukupuolisesta suuntautumisesta.

Ei ole mitään näyttöä siitä, että kahden samaa sukupuolta olevan vanhemman lapsi olisi jotenkin eristäytyneempi tai yksinäisempi kuin muut lapset. Lapset tulevat koulukiusatuiksi erilaisista syistä, ja aikuisten tehtävä on tietenkin puuttua siihen. Pelkään pahoin, että pikemminkin ruo-

kimme koulukiusaamista, jos ihan jo lainkin tasolla pidämme sateenkaariperheitä eriarvoisina ja alleviivaamme jotain erilaisuutta, jota lasten maailmasta käsin ei edes näy.

Tässä laissa ei olla ottamassa keneltäkään mitään pois. Kyse on toisten ihmisten kunnioittamisesta sekä yhdenvertaisuudesta lain edessä. Annetaan ihmisten olla sellaisia kuin he ovat.

³⁷ **Aino-Kaisa Pekonen /vas:** Arvoisa herra puhemies! Reilu vuosi sitten, hyvissä ajoin ennen kuin eduskuntavaaleissa äänestettiin, käytiin jo laajaa keskustelua tasa-arvoisesta avioliittolainlaista. Asiaan kysyttiin kantaa lähes jokaisessa vaalikoneessa, johon vastasin, ja niitä oli useita. Asia sai laajalti julkisuutta, ja sen käsittelyä jatkettiin myös hallitusneuvotteluissa. Hallitusohjelmaan tätä tärkeää asiaa ei kirjattu, sillä sen katsottiin olevan niin sanottu omantunnonkysymys, jota ei voitu kirjata kuuden ideologisesti niin erilaisen puolueen ohjelmaan.

Tasa-arvoinen avioliittolaki koettiin kuitenkin heti eduskuntakauden alussa niin tärkeäksi, että sen ympärille perustettiin parlamentaarinen työryhmä. Ryhmään saatiin edustus lähes kaikista puolueista, ja se valmisteli hyvässä hengessä lakialoitteen koskien tasa-arvoista avioliittoa.

Lakialoitteen on allekirjoittanut 76 kansanedustajaa. Aloitetta valmistelleen ryhmän puheenjohtaja, kokoomuksen edustaja Lasse Männistö on kertonut julkisuudessaakin, että vaikka nimiä ei saatu kasaan tavoitteena ollutta 100:aa kappaletta, oli suhtautuminen lakialoitteeseen varsin myönteinen eduskunnassa. Monet edustajat eivät halunneet allekirjoituksellaan profiloitua asiaan, vaikka toisaalta moni edustaja kertoi äänestävänsä lain puolesta, jos eduskunta ottaa asian käsittelyyn.

Arvoisa puhemies! Niin kuin äskeisessä debattissa kuultiin, jotkut, etenkin perussuomalaisten kansanedustajat, ovat olleet sitä mieltä, että tasa-arvoinen avioliittolaki loukkaa valtaväestön tunteita, koska siinä on kyse pienestä vähemmistöstä, kenen asiaa tässä ajetaan. Heidän mielestään ei myöskään ole syrjintää, jos kaikille ei anneta yhdenvertaista oikeutta mennä naimisiin rakastamansa ihmisen kanssa, perheen ulkopuolisesta adoptiosta puhumattakaan. Mutta syrjintää on, jos jotakuta kohdellaan eri tavalla kuin muita. Pelkästään parisuhteiden luokittelu altistaa syrjinnälle ja on yhteiskunnallinen viesti siitä, että parisuhteet ovat keskenään eriarvoisia.

Ihmisten on oltava lain edessä yhdenvertaisia riippumatta seksuaalisesta suuntautumisestaan, eikä valtiollinen avioliittoinstituutio saa syrjiä samaa sukupuolta olevia henkilöitä. Vuonna 2004 voimaan tulleessa yhdenvertaisuuslaissa kielletään syrjintä muun muassa vakaumuksen, mielipiteen ja sukupuolisen suuntautumisen tai muun yksittäisen henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä näillä perusteilla kielletään myös perustuslaissa, työ sopimuslaissa ja rikoslaissa. Sukupuolen perusteella tapahtuva syrjintä määritellään myös ihmisoikeusloukkaukseksi.

Arvoisa puhemies! Aika näyttää, onko Suomen eduskunta nyt valmis tekemään ratkaisevan siirron kohti tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa. Keskustelu asiasta on kuitenkin osoitus siitä, että olemme menossa kohti reilumpaa Suomea. Mutta olemmeko valmiita tähän nyt, vai siirtykö tasa-arvoisemman yhteiskunnan syntyminen seuraavalle vaalikaudelle? Tosiasia kuitenkin on, että nuoret ja nuoret aikuiset ovat kaikkien tutkimusten mukaan suvaitsevaisia ja valmiita hyväksymään tasa-arvoisen avioliittolain. Jos eduskunta ei ota lakialoitetta käsiteltäväkseen, uskon, että se palaa kuitenkin eduskunnalle kansalaisaloitteen muodossa.

Tasa-arvoinen avioliittolaki koskettaa suurta joukkoa suomalaisia ja antaa heille ja heidän perheilleen avioliiton mukanaan tuoman yhteiskunnallisen tuen ja institutionaalisen turvan, mutta keneltäkään se ei ota mitään pois.

Lakialoite tulee lakivaliokunnalle, ja valiokunta päättää, ottaako se aloitteen käsiteltäväkseen erillisenä asiana. Toivon, että lakivaliokunnan enemmistö on kanssani samaa mieltä ja ottaa tasa-arvoisen avioliittolain käsittelyyn ja aloite päättyy lopulta täysistuntosalin ja eduskunnan äänestykseen.

³⁸ **Jussi Halla-aho /ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Räjätän aluksi pankin toteamalla, että en kannata tätä lakialoitetta.

Seuraavaksi totean, että lakialoitteen kannattajien argumentit ovat täysin rationaalisia. Keneltä se muka on pois, jos kaksi toisiaan rakastavaa ihmistä haluaa keskenään avioliittoon? Mikä oikeus yhteiskunnalla on toimia ihmissuhdepoliisina? Nämä ovat hyviä kysymyksiä. Kuitenkaan rationaalisuus ei välttämättä ole kovin hyvä kriteeri tätä asiaa arvioitaessa, sillä avioliitto itsessään ei ole rationaalinen järjestely. Se on ar-

voladattu kulttuurinen rituaali, kuten aloitteen perusteluissakin tunnustetaan. Kulttuurisen yhteisön, tässä tapauksessa suomalaisten, enemmistö päättää, mitä avioliitto tässä yhteisössä voi tai ei voi tarkoittaa. Tämä on enemmistön suvereeni oikeus.

Rationaalisuudessa on sudenkuoppansa. Nyt puhutaan sukupuolineutraalista avioliittolaista. Entä se määräneutraali avioliittolaki, joka kyllä liittyy loogisesti tähän kysymykseen? Keneltä se muka on pois, jos monta toisiaan rakastavaa ihmistä haluaa keskenään avioliittoon? Mikä oikeus yhteiskunnalla on toimia ihmissuhdepoliisina? Nämä ovat edelleen hyviä kysymyksiä. Minulla ei ole niihin vastauksia, eikä luultavasti ole teilläkään.

Minulla ei ole rationaalisia argumentteja moniavioisuutta vastaan. Vastustan sitä siksi — en siksi, että se olisi minulta pois — että omassa rajoittuneessa mielessäni avioliitto on kahden ihmisen välinen instituutio. Sukupuolineutraalia avioliittolakia en vastusta siksi, että se olisi minulta pois, vaan siksi, että omassa rajoittuneessa mielessäni avioliitto on yhden miehen ja yhden naisen välinen instituutio.

Haluaisin kysyä lakialoitteen allekirjoittajilta: jos avioliitto avataan uudelleenmäärittelylle, niin mihin kohtaan te vedätte rajan ja — ennen kaikkea — millä perusteilla?

Asiaan liittyy suuria tunteita, eikä kukaan luultavasti muuta mieltään tämän keskustelun tuloksena — eikä sillä ehkä ole kovin paljon väliä: en usko, että taivas lyö tulta tai sataa salpietaria, kävi tämän lakialoitteen kanssa miten hyvänsä. Itse haluaisin kuitenkin rohkaista kutakin toimimaan sen mukaan, mikä itsestä tuntuu hyvältä ja oikealta, ja viittaamaan kintaalla vastapuolen hurskasteluille, taivasteluille, kauhisteluille ja pöyristymisille.

³⁹ **Peter Östman /kd:** Arvoisa herra puhemies! Siitä huolimatta, että aion vakaumukseni mukaan esittää varmaan monien mielestä konservatiivisia ajatuksia, haluaisin alleviivata sitä, että astun teidän eteenne hyvin nöyrällä mielellä ja nöyrässä hengessä, koska ihmisarvo ja paremmuus ei riipu siitä, oletko kristillisdemokraatti vai vasemmistolainen vai kuulutko Vihreään liittoon, oletko hetero vai homo — Jumalan edessä me olemme kaikki samanarvoisia. Tämä on lähtökohta omassa ajatusmaailmassani.

Lähetekeskustelussa on parhaillaan lakialoite, joka pyrkii muuttamaan avioliiton perusrakennetta hyvin radikaalilla tavalla. Lakimuutoksen myötä avioliitosta tulisi jotain aivan muuta kuin mitä se tähän saakka on käsittänyt. Sen vuoksi asiaa on syytä tarkastella niin historian kuin tulevaisuudenkin näkökulmasta. On pysähdyttävä kysymään, mikä avioliiton perusta on ja mihin sen muuttaminen johtaisi.

Terminä "avioliitto" viittaa laillisesti solmittuun liittoon miehen ja naisen välillä. Niin kirkolle kuin monelle kansalaisellekin avioliitto merkitsee instituutiota, jonka Luoja itse on asettanut ja joka muodostaa turvalliset puitteet myös perheen perustamiselle ja suvun jatkamiselle. Kunnioituksesta perinteisiä näkemyksiä kohtaan ei avioliiton käsitettä tule jatkossakaan mielestäni lakiteksteissä käyttää muussa merkityksessä kuin miehen ja naisen välisestä liitosta. Tällä en halua vähätellä niiden ihmisten intressejä, jotka edustavat toisenlaista arvomaailmaa. On kuitenkin eri asia puhua avioliitosta instituutiona kuin tasavertaisesta kohtelusta lain edessä.

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä asia, joka on syytä tuoda tässä keskustelussa esiin, on lakimuutoksen seuraukset pitkällä aikavälillä. Halu muuttaa avioliittolaki sukupuolineutraaliksi pitää väistämättä sisällään väitteen, ettei vanhempien sukupuolella ole merkitystä lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Tätä näkemystä ei puolla sen enempää biologinen fakta, vuosituhansien kokemus kuin psykologian tutkimuksetkaan. On äidin merkityksen aliarvioimista sanoa, että mies voi lapsen elämässä korvata äidin. Sama pätee isän rooliin.

On huomionarvoista, että koko muussa yhteiskunnassa teemme jatkuvasti töitä saavuttaaksemme tasapuolisen sukupuolijakauman esimerkiksi työelämässä. Perusteluna käytämme sitä, että sukupuolet täydentävät toisiaan ja että molempia tarvitaan, mikä on aivan totta. Mutta kun kyse on avioliitosta ja vanhemmuudesta, sukupuolesta pyritään tekemään merkityksetön. Ajatellaan, että mies ja nainen voivat korvata toisensa ilman, että jotain merkityksellistä ja ainutlaatuista lisäarvoa katoaa.

Arvoisa puhemies! Lapsia syntyy ainoastaan miehen ja naisen välisessä suhteessa. Siksi on perusteltua, että myös lainsäätäjät antaa tälle suhteelle erityisen statuksen. Se, että monet avioparit ovat lapsettomia, ei muuta tätä perusperiaatetta. Tästä näkökulmasta katsottuna heteroseksua-

aalinen ja homoseksuaalinen parisuhde ovat rakenteeltaan kaksi aivan erilaista instituutiota. Siksi niillä tulee myös jatkossa olla lainsäädännössä erilaiset nimitykset.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Lainsäädäntö vaikuttaa ihmisten normeihin ja elämäntapoihin ja valintoihin. Olemme poliitikkoina mitä suurimmassa määrin muokkaamassa paitsi nykypäivää myös tulevaisuutta. Kehitystä parempaan ei aina tuo asioiden muuttaminen. Edellä esitetyn perusteella nykyisen avioliittolainsäädännön säilyttäminen mielestäni on perusteltua. Mikäli aiomme jatkaa moniarvoistuvan yhteiskunnan tiellä, meidän on aika oppia edistämään tasavertaisuutta ja tasa-arvoa tavoilla, jotka kaikki eri intressiryhmät voivat allekirjoittaa.

⁴⁰ **Jaana Pelkonen /kok:** Arvoisa puhemies! "- - olkoot vaimot vaiti teidänkin seurakunnan kokouksissanne, sillä heidän ei ole lupa puhua, vaan olkoot alamaisia, niinkuin lakikin sanoo. Mutta jos he tahtovat tietoa jostakin, niin kysykööt kotonaan omilta miehiltään, sillä häpeällistä on naisen puhua seurakunnassa." Näin alkavat Paavalin ensimmäisen korinttolaiskirjeen 14. luvun jakeet 34—35. Nämä Raamatun jakeet legitiimoivat osaltaan pitkäksi aikaa naisten asemaa miehilleen alistaisina ja estivät naisten etenemisen papeiksi kristillisen kirkon sisällä.

Jos eläisimme noin 2 000 vuotta sitten vallinnutta aikaa, niin voisin yrittää ymmärtää tänäänkin salikeskustelussa erityisesti perussuomalaisten käyttämiä puheenvuoroja. Ajat ovat kuitenkin toiset. Onneksi yhteiskunnassamme ja myös kristityn kirkon sisällä on alettu ymmärtää se tosiasia, ettei kukaan meistä ole toistaan parempi tai huonompi. Miksei siis kaikilla meistä olisi samoja oikeuksia toteuttaa itseään ihmisenä?

Jokaisen suomalaisen tulee olla lain edessä tasa-arvoisessa asemassa. Yhdenvertaisen aseman kieltäminen seksuaaliseen suuntautumiseen perustuen ja joko Raamattuun tai tunnustuksellisten tutkimuslaitosten tekemiin tutkimuksiin viitaten ei tätä kohtelua oikeutetuksi tee. Myöskään luonnonjärjestykseen viittaaminen tuskin on järkevää, sillä epäilen meitä luodun myöskään ajelemaan autolla, käymään Stockmannilla ostoksilla, nauttimaan maataloustuista tai matkustelemaan talvilomalle Teneriffalle. Silti näillä kaikilla asioilla voi olla perustellut osansa eri ihmisten elämässä.

Nyt käsitellyssä oleva tasa-arvoinen avioliittolaki on tärkeä askel kohti tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa. Kuten me kaikki tiedämme, lakialoitteen tarkoitus on yhtenäistää lainsäädäntöä niin, että kaikkiin parisuhteiden virallistamisiin sovellettaisiin avioliittolakia kahden erillisen lain sijaan. Näin kaikille pareille taattaisiin yhdenvertainen mahdollisuus ottaa yhteinen sukunimi ja hakea perheen ulkoista adoptiota.

Kuten tänään on useaan otteeseen todettu, avioliittolain muutos ei vaikuttaisi kirkkojen itsemääräämisoikeuteen avioliittoon vihkimisessä, vaan ne voisivat jatkossakin asettaa uskonnosta johtuvia lisäedellytyksiä kirkollisen avioliiton solmimiselle, kuten ne ovat tähänkin asti tehneet. On kirkkojen oma asia, millaisen suhtautumistavan ne tasa-arvoon ottavat. Lainsäätäjänä me kansanedustajat emme voi näin kuitenkaan tehdä. Juridinen tasa-arvo ei ole omantunnonkysymys, vaan se on itsestäänselvyys.

Arvoisa puhemies! Paljon on peloteltu myös lakiuudistuksen myötä avautuvasta rekisteröityjen parien adoptio-oikeudesta. On paikallaan huomauttaa kauhistelijoille, etteivät homoparit tule lakiuudistuksenkaan myötä saamaan adoptioprosessiin minkäänlaista ohitusta vaan tulevat kohdelluksi heterovanhempien tavoin. Adoptioprosessi kestää myös samaa sukupuolta olevien kohdalla vuosia, minä aikana alan ammattilaiset arvioivat parin soveltuvuutta vanhemmiksi.

Myös lukuisat asiantuntijatahot, kuten jo mainitsemani Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Helsingin kaupunki, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Seta ry, Sateenkaariperheet ry ja Suomen Asianajajaliitto, ovat katsoneet, että yhteisadoptio tulisi sallia rekisteröidyille pareille. Ja myös siis lapsiasiavaltutettu on esittänyt, että lapsen oikeuksien näkökulmasta ei ole estettä sille, että rekisteröidyssä parisuhteessa elävät voisivat hakea yhdessä adoptiota.

Argumentteina adoptio-oikeutta vastaan on yritetty käyttää myös kvasipsykologisia tutkimuksia, muun muassa peloteltu homoparien lasten tulevan kiusatuksi koulussa. Kysynkin näiden väitteiden esittäjiltä, milloin koulukiusaaminen on ollut uhrin vika. Eikö perustellumpaa olisi mieluummin puuttua kiusaajien arvomaailmaan kuin kiusatun perhetaustaan? Yhtä lailla meidän varmasti tulisi muutoin lailla kieltää keskuudestamme loputkin koulukiusaamiseen joh-

tavat asiat, kuten vaikkapa silmälasit, väärän väriset koulureput, milloin vaaleat hiukset ja milloin tummat hiukset.

Arvoisa puhemies! Yhteisen adoption rajaa- miselle avopuolisoiden tai rekisteröityjen parisuhteiden ulkopuolelle ei myöskään ole perusteita Suomen allekirjoittamissa kansainvälisissä sopimuksissa, mukaan lukien Euroopan neuvoston adoptiota koskeva yleissopimus. Lisäksi esimerkiksi ruotsalainen lainsäädäntö on todellakin kehittyneessä päinvastaiseen suuntaan.

Toivon todella, että Suomen hallituksella olisi jatkossa uskallusta ja näkemystä tehdä innovatiivista ja todellisuuteen nojaavaa lainsäädäntöä eikä vain tyytyä seuraamaan muiden länsimaiden kehitystä muutaman askeleen jäljessä. Suomen lapset ja perheet ansaitsevat sen, että lainsäätäjällä on järkeä, sydäntä ja rohkeutta tunnustaa tosiasiat. Tasa-arvoinen avioliittolaki ei ole keneltäkään pois.

41 Anni Sinnemäki /vihr: Arvoisa puhemies! Olen allekirjoittanut tämän lakialoitteen ja kannatan sitä lämpimästi. Uskon itse voimakkaasti siihen, että sellainen yhteiskunta, joka pitää huolta vähemmistöjen oikeuksista ja yhdenvertaisuudesta, on myös sille epämääräiselle enemmistölle paras mahdollinen yhteiskunta. Meistä melkein jokainen taitaa kuulua johonkin vähemmistöön ainakin jossain vaiheessa omaa elämäänsä, ja niissä tilanteissa nousee arvoon arvaamattomaan, jos kohdellaan reilusti ja samalla tavalla kuin muita.

Olen itse ollut kansanedustaja vuodesta 99 lähtien, ja näiden vuosien aikana on askel askelelta tehty päätöksiä, jotka ovat tarkoittaneet sitä, että homoja ja lesboja suomalaisessa yhteiskunnassa kohdellaan samalla tavalla kuin heteroita. Olen ollut itse joka kerta, kun tällaisia uudistuksia on säädetty, hyvin iloinen siitä, että poliittinen päätöksenteko on vienyt suomalaisen yhteiskunnan oikeudenmukaisuutta eteenpäin. Ne ovat olleet myös tosi hienoja hetkiä, kun ihmiset, joita nämä lainsäädäntömuutokset ovat koskeneet, ovat olleet iloisia siitä, että lainsäätäjä on vaikuttanut heidän elämäänsä positiivisella tavalla. Kuitenkin kysymys on niinkin yksinkertaisesta asiasta kuin yhdenvertaisesta, oikeudenmukaisesta kohtelusta, ei mistään erityisestä, jota olisi annettu ihmisille erikseen. Ja tässä vaiheessa, vuonna 2012, itse toivon, että tämä eduskunta voisi ottaa avioliittolainsäädännön osalta sen rat-

kaisevan askeleen, että avioliittolaki on homopareille ja heteropareille sama, että näitä pareja kohdellaan yhdenvertaisesti. Se olisi viesti kaikille niille ihmisille, jotka tässä yhteiskunnassa kasvavat ja varttuvat, että yhteiskunta suhtautuu yhdenvertaisesti ja aivan tavallisella tavalla ihmisiin riippumatta siitä, ovatko he homoja vai heteroita.

Joskus kun olen puhunut näistä asioista, esittänyt poliittisia vaatimuksia, niin kansalaisilta saa sellaista palautetta, että onko tämä todella niin tärkeä teema, että siihen pitää käyttää politiikan aikaa. En tiedä, itse ehkä toivoisin, että tähän avioliittolakiasiaan ei tarvitsisi käyttää enää hirveästi aikaa vaan että lakivaliokunta tekisi oman työnsä ja sen jälkeen sitten tämä sali hyväksyisi tasa-arvoisen avioliiton. Itsestäni vaikuttaa siltä, että olisi hyvä, jos tämän lain vastustajat eivät käyttäisi tähän kysymykseen enää niin paljon poliittista energiaa. Kuitenkin ehkä ne ratkaisevimmat askeleet tasa-arvon osalta on tässä jo otettu, joten ehkä sitten voisimme ottaa tämän viimeisenkin askeleen.

Täällä on käyty jonkin verran keskustelua siitä, ketkä ovat konservatiiveja ja ketkä eivät. Itse näen, että avioliitto instituutiona joka tapauksessa on jonkin verran konservatiivinen. Siinähan tähdätään pysyvän perheen perustamiseen, ja se on instituutiona hyvin vanha ja perinteinen, ja eri yhteiskunnat ovat sen säilyttäneet hyvin pitkään. Minusta tuntuu siltä, kun kannatan tasa-arvoista avioliittolakia, että pikemminkin kannatan tietyn aika konservatiivisen mutta kuitenkin kohtuullisen hyvin aikaa kestäneen instituution ulottamista joihinkin ihmisiin, joiden ulottuvilla se nyt ei ole.

Mielestäni edustaja Halla-ahon puheenvuorossa oli ihan hyvin otettu esiin se, että tässä lainsäädäntökysymyksessä avioliitosta ei ole kysymys puhtaasta rationaalisuudesta tai jostain absoluuttisesta logiikasta vaan nimenomaan siitä, minkälaisen tuen parisuhteille, juridisen kehikon, yhteiskunta antaa. Siitä sitten avioliittolaissa on kysymys. Avioliitto ei ole rationaalinen instituutio, eikä meillä ole sisältöomääritelmää avioliitolle. Täällä puhuttiin sukupuolielämästä, ja voi olla, että moniin avioliittoihin kuuluu esimerkiksi rakkautta, mutta lainsäädäntö nyt sinänsä ei sitä pysty ihmisiltä edellyttämään — oikeastaan juridiikka on paljon yksinkertaisempaa. Mielestäni olisi oikein, että tämä yhteiskunnan antama tuki pysyvän perheen perustamiselle koskisi nii-

tä pareja, jotka ovat eri sukupuolta, samalla tavalla kuin niitä pareja, jotka ovat samaa sukupuolta. Olisin itse ylpeä siitä, jos se olisi tämä vuosi sitten valittu eduskunta, joka päättäisi lopulta tämän lain säätää.

⁴² **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Kirjoittamani puheen sijasta lainaan Juha Ahvion kirjasta luvusta "Mikä on avioliitto?":

"Todellinen avioliitto on vain miehen ja naisen välinen liitosuhde. Avioliiton käsite edellyttää puolisoitten perustavanlaatuisia ja kokonaisvaltaista yhteenliittymistä, erityistä yhteyttä lapsiin sekä pysyvyyttä, monogaamisuutta ja toiset poissulkevuutta.

- - avioliitto poikkeaa kaikista muista ystävyyssuhteista perustavanlaatuisen kokonaisvaltaisuutensa takia. Avioliitto pitää sisällään elämän ja voimavarojen jakamisen sekä puolisoitten mielen ja tahtojen yhteenliittymisen. Mutta avioliiton käsitteeseen kuuluu myös orgaaninen ruumiillinen yhteys. Tämä siksi, koska ruumiimme on persoonamme oleellinen osa, ei vain jonkinlainen kuori, väline tai omistamamme asia.

Kahden persoonan välinen liitto ei ole - - kokonaisvaltainen, ellei se sisällä myöskin elimellistä ruumiillista yhteenliittymistä. Siksi avioliitto edellyttää aivan tietynlaista seksuaalista yhteenliittymistä, sukupuoliyhdyntää. Mutta miksi vain tämä tekee puolisoista 'yhtä'? Ruumiilliset elimemme ovat yhteen sovitettuja yhteistä biologista kokonaistarkoitusta varten: biologista elämää ja sen yllä pysymistä silmällä pitäen — tulkitaan tämä todellisuus sitten darvinistisen sattuman tai älykkään suunnittelun näkökulmasta.

Jotta kaksi yksilöä voisi liittyä yhteen orgaanisesti ja siis ruumiillisesti, heidän tulee sovittaa ruumiinsa yhteen jokin biologista kokonaistarkoitusta varten. Lisääntyminen ei ole mahdollista ilman seksuaalista yhtymistä. Tästä syystä juuri yhdynnässä — tämän kannalta mikään muu sukupuolisen kanssakäymisen muoto ei ole riittävä kriteeri — miehen ja naisen ruumiit sovitetaan yhteen yhteistä biologista tarkoitusta eli lisääntymistä silmällä pitäen.

Liiton ajatus itsessään pitää sisällään tällaisen yhteiseen hyvään tarkoitukseen pyrkimisen. Ja vaikka tämä hyvä tarkoitus — hedelmöittäminen, uuden elämän synty — ei tosiasiallisesti toteutuisikaan, tähän tarkoitukseen tähtäävä akti itsessään kuitenkin toteuttaa ainutlaatuisen ruumiillisen eli aviollisen yhteyden. Tästä syystä

aviollinen yhdyntä on ainutlaatuisen arvokas. Mutta kaksi miestä tai kaksi naista eivät kykene sovittamaan ruumiitaan yhteen eivätkä näin olleen saavuttamaan elimellistä ruumiillista yhteyttä, joka palvelisi ruumiillis-biologista kokonaisuhyvää eli lisääntymistä.

Esimerkiksi pelkkä mielihyvä ei riitä tällaisen kokonaisuhyvän määreeksi, koska mielihyvän kokemukset eivät ole yleisiä vaan yksityisiä. Kyseisen hyvän täytyy olla myös jotakin itsessään arvokasta, jollaisia mielihyvän tuntemukset eivät sinällään ole. Tästä syystä saman sukupuolen edustajien kesken solmitut liitot eivät voi koskaan olla luonteeltaan aviollisia, mikäli aviollinen merkitsee perustavanlaatuisen kokonaisvaltaista ja mikäli tähän käsitteeseen sisältyy muiden ulottuvuuksien ohella myös ruumiillisuus."

Arvoisa puhemies! Tässäkin lakialoitteessa kaikilla on omat mielipiteensä, ja olen minä siten vanhanaikainen tai konservatiivinen, niin minä olen tämän vanhan avioliittolain kannalla.

⁴³ **Jani Toivola /vihr:** Arvoisa puhemies! Salissa on käyty hyvin kirjavaa keskustelua tänään, ja on selkeätä, että meillä on hyvin erilaisia näkemyksiä, erilaisia arvomaailmoja, erilaisia tulokulmia. Jopa jos ajatellaan sitä puolta, mihin itse kuulun — elikkä puollan tätä aloitetta — niin jos kuuntelee meidänkin argumentointiamme, niin meillä on erilaisia tulokulmia, näkemyksiä. Toiset katsovat enemmän tilastoja, järkisyytä, lakihikkoa, toiset lähestyvät asiaa enemmän tunteen puolelta, ja on kaikkea myös siltä väliltä. Tämä on kunnioitettavaa, ja sitä haluan kunnioittaa, mutta samaan aikaan toisaalta olen sitä mieltä, että yhteiskuntana meidän pitäisi koko ajan pyrkiä niin sanottuun absoluuttiseen ihmisoikeuskäsitykseen, koko ajan pyrkiä kohti sataprosenttista toteutumista siinä, että kaikki ihmiset yhteiskunnassa voisivat kokea, että he ovat tunnustettuja ja arvostettuja. Ja siihen minun mielestäni aika hyvin pätee perusihmisoikeuskäsitys siitä, että kenenkään vakaumus ei saisi pohjautua toisen ihmisryhmän elinolojen tai elinehtojen kaventamiseen tai jollakin tavalla rajaamiseen.

Mielestäni tästä on kyse myöskin, kun puhutaan tästä tasa-arvoisesta avioliittolaista, elikkä nimenomaan siitä, minkälaista yhteiskuntaa me haluamme tulevaisuudessa luoda. Pohjautuuko se siihen, että me jaamme ihmisiä erilaisiin karsinoihin, missä heillä on eri määrä erilaisia oi-

keuksia, toisilla enemmän, toisilla vähemmän, vai pyrimmekö me koko ajan siihen, että me olemme kaikki samassa paketissa ja menemme yhtenäisenä yhteisönä eteenpäin? Olemmeko me yhteiskunta, joka kuulee sen, että joku jostakin ääneen sanoo, että en voi hyvin, kaipaan yhteiskuntani tunnustusta, koen, että oma elämäntapani ei ole näkyvä ja tunnustettu ja tasa-arvoinen, ja uskallammeko me ja haluammeko me reagoida siihen?

Itse olen jossain määrin ollut myöskin eduskunnan ulkopuolella aktiivinen tämän asian puitteissa, ja välillä, tai aika usein, yhdistetään niin, että koska itse olen homoseksuaali, ajan tätä asiaa sen takia, että haluan itselleni varmistaa tässä perheen saannin. Mutta tehtäköön se myöskin tässä selväksi, että mielestäni on kyse paljon laajemmasta asiasta ja näen tämän nimenomaan ihmisoikeus- ja tasa-arvokysymyksenä.

Tässä keskustelussa kuitenkin puhutaan faktojen lisäksi myöskin siitä tunnustuksesta ja tasa-arvosta, ihmisoikeudesta, ja ajattelin kuitenkin oman tarinan kautta hieman valottaa sitä, mitä se voisi tarkoittaa, mikä sen merkitys ihmiselle on, että hän kokee, että hänen elämäntapansa on tunnustettu ja tasa-arvoinen yhteiskunnassa, ja mikä sen vaikutus on ihmisen henkiseen hyvinvointiin ja mahdollisuuksiin viedä omaa elämää eteenpäin:

Itse olen tajunnut oman homoseksuaalisuuteni ollessani noin 15—16-vuotias. Oikeastaan heti sen tajuamisen jälkeen oma suuri murheeni oli se, että olin hyvin pienestä, ehkä noin 10-vuotiaasta, asti haaveillut perheestä, nähnyt itseni vahvasti isänä ja kasvattajana, ja siitä seurasi useamman vuoden suru ja epävarmuus siitä, miten nämä kaksi asiaa voisi jollakin tavalla tuoda yhteen, ja omalla kohdallani näkymät olivat siinä kohtaa, jos ajatellaan 90-lukua, aika epätoivoisia. Se aiheutti itselleni paljon pahoinvointia ja surua.

Käänteentekevä kohta oli se, kun 20-vuotiaana muutin Yhdysvaltoihin New Yorkiin ja yhtäkkiä meninkin yhteiskuntaan, missä näin samaa sukupuolta olevia pareja julkisesti yhdessä kävelemässä käsi kädessä kaduilla. Kaikista suurin merkitys oli sillä, mitä näin omassa kantaravintolassani, jossa kävin melkein joka päivä. Tutustuin siellä miespariin, joka oli adoptoinut tyttären Boliviasta. Toinen miehistä oli lakimies, hän kävi töissä päivisin toimistolla. Toinen vanhemmista taas oli vapaa toimittaja ja oli lapsen kans-

sa kotona. Koko perhe tuli aina tähän meidän samaan kantaravintolaamme kuudelta illalla: lakimiesissä tuli töistä, ja vapaa toimittaja -isä tuli taas kotoa tyttären kanssa. Ja itselleni vain se näky, että minä näin tällaisen perheen, jossa oli vanhempina kaksi samaa sukupuolta olevaa ihmistä — he olivat terveitä, tasapainoisia ihmisiä, he muodostivat perheyksikön, heillä oli hyvinvoiva, iloinen lapsi — oli korvaamattoman tärkeä ja eheyttävä näky myöskin itselleni suhteessa siihen, miten itse pystyisin viemään omaa elämäni eteenpäin.

Syy, miksi kerron oman tarinani, liittyy ehkä siihen, että uskoisin, että myöskin niiden ihmisten joukosta, joita tämä lakialoite myöskin koskee, varmasti löytyy muita jollain tavalla kanssani samankaltaisia ihmisiä, jotka pohtivat näitä samoja näkökulmia. Eli on hyvä muistaa, että tutkimusten ja kehikkojen lisäksi on ennen kaikkea kyse siitä, että kun ihminen on osa yhteiskuntaa, niin voiko hän tuntea ja kokea, että hän on näkyvä ja todellakin tasavertainen osa sitä yhteiskuntaa.

Vielä lopuksi terveisiä Nepalista, josta saavuvin ihan muutama tunti sitten. Olin siellä kymmenen päivää tutustumassa maassa tehtävään kehitysyhteistyöhön, ja oli selvää, että maassa on vielä paljon epäkohtia ja paljon työtä edessä, paljon köyhyyttä ja epätasa-arvoa. Mutta luin siellä viimeisenä aamuna lehdestä uutisen, jossa kerrottiin, että Nepal järjestää syksyllä Aasian ensimmäisen suuren urheilutapahtuman seksuaalivähemmistöille. Tuo on kaksiviikkoinen kisatapahtuma, joka tapahtuu ympäri Kathmandua, pääkaupunkia. Se on aikamoinen saavutus maalta, joka on vielä niin kehittyvässä vaiheessa. Saman artikkelin yhteydessä myöskin kerrottiin, että kun maassa ollaan valmistelemassa uutta perustuslakia, niin on oletettua ja aika selvää, että tähän perustuslakiin tulee kirjaus siitä, että avioliitto on kahden täysi-ikäisen, aikuisen, ihmisen välinen liitto.

⁴⁴ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Tähän asti käydyn keskustelun perusteella saat-
taa olla tarpeellista tähdentää, mitä lakialoite ei tarkoita.

Lailla avioliitosta ei tietenkään ratkaista sitä, onko joku ihminen homo vai ei. Ihmisen kiinnostuksen toiseen tai omaan sukupuoleen ratkaisevat aika paljon järeämmät asiat ja tekijät kuin yksi tässä talossa säädetty laki. Suomeen ei tule

uutta homoa tai lesboa avioliittolain muuttamisella; sen sijaan sillä lailla voidaan taata ihmisille lain edessä yhtäläiset oikeudet ja velvollisuudet. Lailla ei myöskään päätetä siitä, elävätkö nämä ihmiset parisuhteessa vai eivät. Meillä jo nykyisellään yli 2 000 ihmistä on rekisteröinyt parisuhteensa, huomattavasti runsaslukuisempi joukko samaa sukupuolta olevia pareja elää joko avioliitossa tai jonkinasteisessa seurustelusuhteessa. Nämä ihmiset eivät muutu sillä, säädetäänkö tällainen laki vai ei. Sen sijaan tällä lailla voidaan vaikuttaa siihen, millaisia mahdollisuuksia virallistaa suhteensa näillä pareilla on tulevaisuudessa Suomessa.

Lailla ei myöskään päätetä siitä, onko samaa sukupuolta olevilla pareilla lapsia vai ei, ja tämä on myös osittain vastaus edustaja Östmanin pohdiskeluun edellä. Kahden äidin tai kahden isän perheessä elää Suomessa jo nykyään satoja lapsia. He ovat hankkineet lapsensa ennen avioliittolain muutosta, ja tällaisissa perheissä tulee syntymään ja kasvamaan lapsia avioliittolain kohtalosta riippumatta. Avioliittolaki ei vaikuta siihen, onko lapsilla tulevaisuudessa kaksi isää, kaksi äitiä tai yksi isä ja yksi äiti. Sen sijaan sillä vaikutetaan siihen, onko samaa sukupuolta olevien parien perheillä lain edessä sellainen yhteiskunnan tunnustus, jota monet pitävät lasten kasvamisen kannalta hyödyllisenä ja tarpeellisenä. Jos ajattelette niin — niin kuin edustaja Östmanin veikkaan ajattelevan — että avioliitto on lapselle hyvä kasvuympäristö, silloin kai helposti tulee mieleen ajatella, että myös niissä perheissä, joissa on kaksi samaa sukupuolta olevaa vanhempaa ja lapsia, avioliitto voisi tukea lasten kasvua.

Itse asiassa lailla ei tarkalleen ottaen myöskään edes tavoitella oikeutta adoptioon — yksinkertaisesti sen takia, että mitään automaattista adoptio-oikeutta ei Suomen laissa ole olemassa. Sen sijaan tasa-arvoinen avioliittolaki takaisi sen, että samaa sukupuolta olevat parit olisivat adoptioprosessissa samalla viivalla ja kävisivät saman pitkän, perusteellisen, monivaiheisen prosessin kuin eri sukupuolta olevat parit. Ruotsin kokemusten perusteella tiedämme, että todennäköisesti tästä lainmuutoksesta huolimatta Suomessa ei tulevinakaan vuosina juuri lainkaan päätettäisi antaa adoptiolapsia samaa sukupuolta oleville pareille. Voimme olla eri mieltä siitä, onko se hyvä vai huono asia, mutta todennäköisesti juuri yksikään pari ei tämän lain takia Suo-

messa lähivuosina saisi ulkopuolelta adoptoitua lasta.

Lakialoite julkistettiin viime syyskuussa, ja jos sen jälkeisen puolen vuoden aikana kansainvälinen kehitys on mennyt vinhaa vauhtia eteenpäin. Viime kuussa tasa-arvoinen avioliittolaki hyväksyttiin Washingtonin osavaltiossa Yhdysvalloissa. Tämän kuun alussa laki meni läpi Marylandin osavaltiossa. Tasa-arvoinen avioliittolaki on nyt voimassa paitsi kymmenessä maassa eri puolilla maailmaa myös kahdeksassa osavaltiossa Yhdysvalloissa ja sen lisäksi vielä Washington DC:n alueella. Eikä kehitys suinkaan ole pysähtymässä tähän. Tanskan tuorehko hallitus on ilmoittanut antavansa piakkoin esityksen tasa-arvoisesta avioliittolaista Tanskassa. Isossa-Britanniassa niin ikään hallitus on ilmoittanut, että tällaista hallituksen esitystä valmistellaan ja se on tarkoitus antaa ennen seuraavia vaaleja. Jos ja kun tasa-arvoinen avioliittolaki hyväksytään mahdollisesti piakkoin Tanskassa, se tarkoittaa sitä, että Suomi olisi ainoa Pohjoismaa, jossa tällaista lakia ei olisi voimassa. Jos laki menee sen päälle vielä läpi Isossa-Britanniassa, Suomi alkaa olla ylipäättään harvoja Pohjois-Euroopan maita, jotka edelleen ylläpitävät kahta erillistä parisuhdeinstituutiota puolison sukupuolen perusteella. Itse toivon, että Suomi ei jää samaan kategoriaan esimerkiksi monien Itä-Euroopan maiden kanssa, vaan hakee oman, luonnollisen viiteryhmänsä pikemminkin muista Pohjoismaista ja muista Pohjois-Euroopan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävästä avoimista yhteiskunnista.

Monissa puheenvuoroissa on argumentoitu nykyisen avioliittolain rajauksen puolesta suunnilleen sillä tavalla, että avioliitto kuuluu rajata vain miehen ja naisen välille, koska avioliitto kuuluu rajata vain miehen ja naisen välille. Siinä on käytetty hieman kauniimpia sanamuotoja ja pitempiä virkkeitä, mutta kun raaputtaa sieltä ne ylimääräiset klumeluurit päältä, jäljelle jää tämä ydinviesti. Tätä kutsutaan kehäpäätelmäksi, eli ensin määritellään, mistä avioliitossa on kyse, ja sitten perustellaan avioliiton määritelmää aiemmin esitetyllä määritelmällä. Tällaista mieltä vapaassa yhteiskunnassa saa olla. Jokaisella on oikeus puolustaa omaa kantaansa kehäpäätelmällä, mutta jos haluaa vakuuttaa meitä kollegoita tässä salissa oman näkemyksensä järjestyksestä, kannattaa pyrkiä esittämään muunkinlaisia pe-

rusteluita kuin tämä edellä mainittu kehäpäätelmä.

Muun muassa edustajat Hirvisaari ja Mäkipää esittivät sellaisen ajatuksen, että jos nyt hyväksytään avioliitto samaa sukupuolta oleville pareille, niin sitten piakkoin meillä on edessä yhtä sun toista muuta, ehkä kohta hyväksytään moniavioisuus. Edustaja Mäkipää meni niin pitkälle, että spekuloi täällä inestillä, joka onneksi oli ainoastaan hänen puheenvuorossaan, muut pidättäytyivät tällaisesta ajatuksesta. Yksinkertaisin vastaus tähän pohdiskeluun on pyytää teitä lukemaan uudelleen lakialoitteen sisältö. Lakialoitteen allekirjoittajat eivät esitä mitään muuta kuin sitä, mitä lakialoitteessa lukee, eli sitä, että Suomessa saisi tulevaisuudessa mennä naimisiin kaksi ihmistä, kaksi aikuista, täysivaltaista ihmistä sukupuolestaan riippumatta. Kukaan tässä salissa — ja korostan: kukaan tässä salissa — ei ole esittänyt moniavioisuuden sallimista, ja taatusti — näin uskallan väittää, vaikka ihan jokaiselta en ole kysynyt — kukaan tässä salissa ei edes kuvittele eikä edes kehtaisi esittää inestini sallimista. Kun me täällä vakaam harkinnan jälkeen jätämme lakialoitteen tasa-arvoisesta avioliittolaista, niin toivoisin, että keskityttäisiin keskustelemaan siitä, onko tämä lakialoite perusteltu vai ei, eikä tuotaisi tähän joitakin aika erikoisia pelkoja inestistä, josta kukaan muu tässä salissa ei tunnu kyllä olevan kiinnostunut kuin edellä mainittu edustaja Mäkipää.

Tätä argumenttia, että jos nyt tehdään A, niin siitä seuraa B, kutsutaan niin sanotuksi kaltevan pinnan argumentiksi. Sen looginen pätevyys on kovin huter. Voimme ottaa esimerkin toisaalta politiikasta: Ajatellaan vaikka, että hallitus päätyisi keskustelun jälkeen esittämään, että arvonlisäveroa tulee korottaa 1 prosenttiyksiköllä. Jos hyväksyy tämän edustaja Mäkipään ja edustaja Hirvisaaren käyttämän kaltevan pinnan argumentin, silloinhan varmaankin seuraa, että arvonlisäveroa kohta korotetaan 2:lla, 3:lla, 5:llä, 10:llä ja ehkä lopulta useammallakin prosenttiyksiköllä, kunnes arvonlisävero on ehkä suuruudeltaan 100. No, näinhän politiikka ei toimi. Jos me päätämme korottaa arvonlisäveroa 1 prosenttiyksiköllä, me päätämme korottaa arvonlisäveroa 1 prosenttiyksiköllä, ja kaikki muut päätökset tehdään aikanaan ja ne aina punnitaan erikseen. Kun me esitämme avioliittolain muuttamista tasa-arvoiseksi puolison sukupuolesta riippumatta, me esitämme vain ja ainoastaan sitä. Jos

joku jotain muuta esittää, hän saakoon perustella omia näkemyksiään ja esityksiään sitten erikseen.

Edustaja Halla-aho minusta hyvin avoimessa ja ansiokkaassa ja rehellisessä puheenvuorossaan esitti hyvän kysymyksen siitä, mihin vedetään raja. Jos hyväksytään se, että avioliitto kuuluu myös samaa sukupuolta oleville pareille, missä sitten on lopulta raja, ja tähänkin on esitetty vastaus meidän lakialoitteen tekijöiden puolesta lakialoitteessa. Me vedämme rajan tähän. Me esitämme, että avioliitto on mahdollinen kahdelle aikuiselle, täysivaltaiselle ihmiselle, emmekä esitä mitään muuta. Mutta miksi sitten avioliitto olisi perusteltua rajata kahdelle aikuiselle ihmiselle, mutta ei vaikka kolmelle ihmiselle, mikä logiikka siinä sitten on? Nykyinen avioliittolaki ei aseta ihmisiä eriarvoiseen asemaan puolison kielen tai ihonvärin tai syntyperän tai edes kansallisuuden perusteella. Eri maistakin tulevat ihmiset saavat mennä naimisiin Suomen kansalaisten kanssa. Tällaisia rajoituksia avioliittolaki ei aseta, mutta sen sijaan avioliittolaki eriskummallisista historiallisista syistä johtuen estää menemästä naimisiin, jos puoliso sattuu olemaan tiettyä sukupuolta. Tämä asettaa ihmiset selvästi eriarvoiseen asemaan, ja sen takia tämä on juuri se perusteltu raja, minkä takia esitämme tasa-arvoista avioliittolakia.

Edustaja Östman — myöskin mielestäni hyvässä, tasapainoisessa ja rauhallisessa puheenvuorossaan — toi esiin sen, että lapsella pitää olla isä ja äiti. Me voimme olla eri mieltä siitä, pitääkö lapsella olla isä ja äiti, tai voimme olla siitä samaa mieltä, mutta jälleen tällä lailla ei päätetä siitä, onko lapsella isä ja äiti. Tällä lailla päätetään ainoastaan siitä, voiko kaksi ihmistä mennä naimisiin keskenään. Tällä lailla ei myöskään päätetä siitä, että jos sattuu olemaan avioliitossa, niin silloin automaattisesti myönnetään oikeus adoptioon, niin kuin edellä toin esille. Tällä lailla päätetään ainoastaan siitä, millaisessa ympäristössä monet suomalaiset lapset kasvavat — ne lapset, jotka jo nykyään elävät samaa sukupuolta olevien vanhempien perheissä — ja siinä, uskon, minun ja edustaja Östmanin yhteinen intressi on turvata näille lapsille mahdollisimman hyvä ja vakaa kasvuympäristö.

⁴⁵ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Ihan alkuun täytyy oikaista nyt käsitys. Eivät perussuomalaiset ole mitään vähemmistöjä vas-

taan, ei edes homoja vastaan missään tapauksessa, vaikka olemme tässä asiassa eri mieltä. Tätä lakialoitetta käsiteltäessä tulee tunteita esille ja tulee erimielisyyttä olla ja kuuluukin olla, mutta se ei tarkoita, että joku meistä on toista parempi, joten minun mielestäni olisi asiallista, jos ei ruveta heti leimaamaan toista mielipiteen vuoksi tuomitsevaksi, tällä tavalla epätasa-arvottomaksi henkilöksi.

Tässä on paljon viljelty myös Raamattua ja Raamatun tulkintaa, kuten edustaja Pelkonen luki pitkän pätkän Raamatusta. Tekisi mieli lukea itsekin Raamatusta, mutta tässä tilanteessa en lue, koska toivoisin, että voitaisiin keskustella tämä asia jollakin muulla tasolla. Mutta sen verran haluan huomauttaa, että Raamatussa on erilaisia kulttuurisia ja rituaalisia lakeja, jotka ovat joitain aikakausia varten. Ne muuttuvat aikakausien aikana, kuten kuuluukin muuttua, mistä mainitsit. Mutta on olemassa moraaliset arvot, jotka eivät muutu, ne ovat samat. Ja sieltä Raamatusta löytyy esimerkiksi kymmenen käskyä, jotka ovat läpi historian monen lainsäädännön perustan tulleet, jotka suojelevat ihmistä ja ihmiskuntaa ja turvaavat kasvuympäristöä, ja niitä arvoja vasten asioita monesti myös peilataan. Ja sanotaanko nyt näin, että minun Raamatun arvot kyllä löytyvät. Sieltä voisi suoraan lukea vaikka roomalaiskirjeen ensimmäisestä luvusta, mitä tästä asiasta sanotaan, mutta jätetään vaikka jokaiselle kotiläksyksi.

Jos tässä olisi kysymys ainoastaan tasa-arvosta, suvaitsevaisuudesta tai yhdenvertaisuudesta, niin minä ymmärtäisin tämän lakialoitteen merkityksen ja tarpeen. Kuitenkaan tässä ei ole kysymys mistään tasa-arvo- ja suvaitsevaisuusasiasta. Minä heitän muutaman perusteen tässä lyhykäisesti.

Ensimmäisenä: Syrjimiskielto perusoikeuksissa ei edellytä, että kaikille vähemmistöille annetaan virallinen ja legitiimi asema enemmistön rinnalle. Yhteiskunta voi suosia positiivisina pitämiään käyttäytymismuotoja. Heteroseksuaalisen avioliiton asettaminen erityisasemaan ei itsessään merkitse siitä poikkeavien ratkaisujen syrjimistä. Tämä on vain fakta juttu.

Toinen esimerkki: Yhdenvertaisuus on käsitteenä hyvin ongelmallinen. Jos se toteutetaan absoluuttisesti, kaikilla on täsmälleen samat oikeudet tai ei mitään oikeuksia. Se, mihin oikeuksien raja vedetään, riippuu viime kädessä arvoista, eikä totta? Avioliiton salliminen samaa suku-

puolta oleville, useammalle kuin kahdelle tai lähisukulaisille on viime kädessä arvokysymys. Tästä myös muut edustajat ovat maininneet.

Kolmantena esimerkkinä sanon vaikka sen, että miehen ja naisen avioliiton asettaminen suositusmuusasemaan tukee yhteisön kokonaisuutta. Kuinka tämä voidaan kiistää? Me tiedämme, kuinka paljon meillä on heteroiden välisiä avioliittoja, ja ainoastaan 1 601 rekisteröitynyttä parisuhdetta. On oikein tukea tätä kokonaisuutta yhteiskunnassa pitämällä kiinni avioliiton merkityksestä ja lasten oikeuksista. Tämän varassa yhteiskunnan jatkuvuus on mahdollista. Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi, ja tässä suhteessa suvun jatkaminen mahdollistuu luonnollisella tavalla, samoin sukupolvien välinen yhteys.

Arvoisa puhemies! Neljäntenä esimerkkinä: Historiallisesti ja kulttuurisesti katsottuna avioliitto on miehen ja naisen välinen instituutio, jonka keskeinen tehtävä on suvun jatkaminen ja lasten hoivaaminen sekä heikompien osapuolten suojelu. Tämä perustavanlaatuisen seikka ei muutu, vaikka jossain yhteiskunnassa esiintyy esimerkiksi moniavioisuutta tai homoutta. Tällä on väitetty, että avioliiton merkitys ei ole suvun jatkaminen tai lasten saaminen tai tällainen instituutio, joka suojelee esimerkiksi naista. Se on tosiasiallinen fakta ollut ainakin vuosikymmeniä ajan.

Viidentenä esimerkkinä: Ei ole ongelmatonta, jos valtio erityistoimin tukee yhtä vähemmistöryhmää. Perinteisestä yksiavioisesta, heteroseksuaalisesta perhemallista poikkeavia seksuaalisuuden toteutusmuotoja on monia. Yhtenä tunnetuimmista on moniavioisuus.

Kuudentena esimerkkinä: Lainsäädäntömme tuntee ihmisoikeuksien lisäksi myös lasten oikeudet. Lasten kasvattamisessa ei ole kyse vain aikuisten ihmisoikeuksista. Lapset eivät ole vanhempiaan vaan vanhemmat lapsiaan varten. Samoin adoptiossa ei ole kyse aikuisten osallisuudesta ja oikeudesta saada lapsi vaan lapsen oikeudesta saada perhe.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun haluaisin sanoa, että avioliittolain muuttaminen samaa sukupuolta koskevaksi ja lasten adoptiomahdollisuus homo- ja lesbopareille on yhteiskunnan kokonaisedun kannalta kyseenalaista. Perinteisen avioliittolain säilyminen vain miehen ja naisen välisenä ja lasten adoptiolain säilyminen nykyisen perhemallin raameissa on siten perusteltua.

⁴⁶ **Lasse Männistö /kok:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi on kyllä todettava edustaja Niikolle, että homoseksuaalisuus ei ole mikään käyttäytymismalli, ei se ole mikään valittu tie, jonka yhteiskunta voi tai joka yhteiskunnan tulisi asettaa epäsuositumpaan asemaan. Tällainen puhe kyllä itseäni aika paljon häiritsee. Toisaalta edustaja Niikko esittää myös ristiriitaisen päätelmän. Aluksi hän kertoo, kuinka Raamatun tulkinta on aikasidonnaista ja muuttuu ajan mukana, mutta sen jälkeen kuitenkin perustelee, että avioliiton tulkinta tai lain tulkinta ei saisi muuttua ajan mukana, ja nojaa siihen, mitä avioliitto hänen mukaansa on jo tuhansia vuosia ollut.

Haluan kuitenkin kiittää edustaja Halla-ahoja hyvin rakentavasta puheenvuorosta ja suhtautumisesta tähän kysymykseen. On todella hienoa, että myös perussuomalaisen eduskuntaryhmästä löytyy ainakin yksi tasa-arvoiseen avioliittoon tänään keskustelussa kiihköttä ja melko pragmaattisesti suhtautuva edustaja. Olen iloinen myös siitä, että moni perussuomalaisista on ennen eduskuntavaaleja vaalikoneessa ilmaissut tukenensa tasa-arvoiselle avioliitolle. Halla-ahon tavoin kannustan kaikkia noudattamaan tässä asiassa ainoastaan oman päättelyn ja arvopohjan johdatusta.

Olen samaa mieltä edustaja Halla-ahon kanssa myös siitä, ettei arvopohjaisista kysymyksistä voida tehdä päätöksiä puhtaasti rationaalisin perustein. Näin emme yritäkään tehdä. On aivan selvää, että avioliittoinstituutiota käsiteltäessä on kyse myös arvoista. Kuitenkin faktaperusteinen tieto voi joskus estää tietyn arvopohjaisen kysymyksen toteutumisen. Siksi tosiasioiden selvittäminen ja tuominen esiin on tärkeää myös näissä arvopohjaisissa kysymyksissä.

Tässä kysymyksessä nyt on siis niin, että faktaperusteisia argumentteja, kuten tutkimustietoa tasa-arvoista avioliittoa vastaan, on vaikeaa, ellei mahdotonta, löytää. Kiitän tämän tunnustamisesta myös edustaja Halla-ahoja. Myös muiden lakihanketta vastustavien kannattaisi tunnustaa perusteiden tekaisun sijaan, että fakta-argumentit esimerkiksi adoptiota koskien eivät aseta esettä lain säätämiseksi, vaan he katsovat asiaa ensisijaisesti arvojen pohjalta. Itse kunnioitan myös tästä tulokulmasta asiaa katsovia.

Edustaja Halla-aho kysyi asiallisesti, miten pitkälle lakialoitetta puolustavat olisivat valmiita menemään. Minulle länsimainen arvopohja ja käsitys tasa-arvosta antavat selkeän suunnan.

Niitä maita, joissa samaa sukupuolta olevat parit voivat solmia avioliiton, joka on juridisesti yhdenvertainen heteroparien avioliiton kanssa, pidetään usein maailman tasa-arvoisimpina ja menestyvimpinä. Niitä maita, joissa moniavioisuus on mahdollinen, löytyy sen sijaan useilla tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden mittareilla listan häntäpästä. Suvun sisäisten liittojen esteenä taas toimii aivan selvästi ja perustellusti jo biologinen tutkimustieto, fakta-argumentit. Samaa sukupuolta olevien avioliiton sallineissa maissa ei ole käynnissä suunnitelmia moniavioisuuden, saatikka inestin, sallimiseksi, ja minun arvojeni pohjalta on erittäin hyvä niin. Tällaisen tekaistun porttiteorian kehittelylle tai esittelylle uhkakuvana täällä tänään keskusteltaessa tasa-arvoisesta avioliittolaista ei ole mitään perusteita.

⁴⁷ **Susanna Huovinen /sd:** Arvoisa puhemies! Esitän kommentit kolmelle kollegalle tämän kulueneen keskustelun johdosta.

Ensinnäkin edustaja Niikolle: Kyllä jatkossakin adoptioprosesseissa etsitään lapselle perhettä eikä perheelle lasta. Siis nämä prosessit, kuten täällä jo todettiin, ovat vuosien mittaisia, ja tätä työtä meidän osaavat ammattilaiset myöskin tekevät jatkossakin virkavastuulla. Ei näitä päätöksiä lähdetä hosumaan ja hutiloimaan.

Edustaja Östman täällä totesi, että Jumalan edessä olemme kaikki samanarvoisia. Minusta, edustaja Östman, meidän tulisi olla myös lain edessä samanarvoisia, ja siitä tässä asiassa nyt tänä iltana mielestäni on ollut kyse ja se kai on tämän talon keskeinen työsarka.

Sitten vielä tähän kristillisyyteen. Minäkin olen kristitty, enkä, arvoisa puhemies, kyllä halua enkä aio ottaa myöskään huonon kristityn leimaa otsaani puolustaessani tätä asiaa täällä. Minusta pitää olla tarkka siitä, että ei loukata myöskään näillä puheenvuoroilla, joita käytämme, ihmisten omaa arvomaailmaa. Sen takia minusta tässä keskustelussa olisi ollut syytä pysyä asiallisuoksissa. Tässä mielessä haluan kyllä ihmetellä edustaja Mäkipään ensimmäistä kommenttipuheenvuoroa täällä, jossa hän rinnasti tämän aloitteen johonkin aivan muuhun. Minä toivoisin kyllä, että pysyttäisiin kaikki käsiteltävinä olevissa asioissa eikä lähdetäisi pelottelemaan ihmisiä aivan olemattomilla esityksillä, jotka eivät ole tämän salin käsittelyssä. Kukaan meistä ei ole täällä niitä asioita esittänyt.

⁴⁸ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko edellisessä puheenvuorossaan toisti sen aika monen kollegan jakaman näkemyksen, että avioliittolaki tulee rakentaa perinteen varaan, ja koska avioliitto on perinteisesti rajattu naisen ja miehen välille, näin tulee olla myös vastaisuudessa.

Todellisuudessaan lainsäätäjän suhtautuminen avioliittoon on muuttunut aikain saatossa hyvinkin paljon. Tähän jo edustaja Männistö ensimmäisessä puheenvuorossaan viittasi, ja ajattelin siihen itsekkin vielä hetkeksi palata.

Vuoteen 1864 saakka Suomessa kosijan oli saatava lupa avioliittoon naisen naittajalta eli useimmissa tapauksissa isältä, mutta myös muita vaihtoehtoja saattoi olla. Siviiliavioliitot sallittiin tässä maassa ensimmäisen kerran 1917.

Vielä vuonna 1929 avioliittolain silloinen 12 § totesi näin: "Se, jolla on kaatumatauti, joka ei pääasiallisesti johdu ulkonaisista syistä, tai tarttuvalla asteella oleva sukupuolitauti, älköön menkö avioliittoon, ellei ole siihen saanut tasavallan presidentin lupaa." Ja jatkui: "Kuuromykä älköön myöskään sellaisetta luvatta menkö avioliittoon toisen kuuromykan kanssa, paitsi milloin jommankumman kuuromykyys ei ole synnynnäistä." Kuuroja koskevat rajoitukset poistettiin kokonaan avioliittolaista vasta vuosikymmeniä myöhemmin. Vasta vuodesta 87 alkaen kaikilla vammaisilla on ollut tässä maassa vapaasti oikeus ja ilman rajoituksia solmia avioliittoa.

Myös avioitumisen ikäraja on muuttunut vuosien varrella. Tässä maassa oli pitkään mahdollista, että tyttö meni naimisiin jo 15-vuotiaana — ajatus, jota nyt pidämme, useimmat meistä, aika pöyristyttävänä. Vuodesta 1929 alkaen miehen oli oltava 18, mutta naisen 17 vuotta. Vuoteen 1969 asti alle 21-vuotiaat tarvitsivat avioliittoon vanhempiensa luvan jne.

Lainsäätäjät eivät vuosien varrella ole halunneet rajoittaa vain avioitumista, vaan myös eroamista. Avioero oli aikoinaan mahdollista — ja nyt lainaan laissa olleita termejä — "huoruuden ja hylkäämisen perusteella". Pitkään lainsäädäntö sisälsi karenssiaikoja eroamiselle. Miehet eivät saaneet avioitua alle 6 kuukauden kuluttua erosta ja naiset alle 10 kuukauden kuluttua erosta, paitsi siinä tapauksessa, jos nainen oli raskas: silloin oli mahdollista avioitua nopeammin kuin alle 10 kuukaudessa. Vuoteen 1988 asti avioeron syytä tutkittiin eli valtio katsoi oikeu-

dekseen arvioida täysivaltaisten aikuisten ihmisten puolesta, onko heillä oikeus erota avioliitosta vai ei.

Nämä ovat vain joitakin esimerkkejä siitä, miten meidän lainsäätäjien näkemykset — suhtautuminen avioliittoon, siihen, kuka saa mennä naimisiin, millä ehdoilla ja miten siitä avioliitosta saa mahdollisesti hakea eroa — ovat vuosien saatossa muuttuneet. Ja kun tätä historiallista taustaa vasten esitetään tässä salissa, että avioliittolakia ei saa muuttaa sen takia, koska se vanha käytäntö on niin muuttumaton, vakiintunut ja erinomainen, niin mielestäni nämä faktat asettavat tämän näkemyksen hieman toisenlaiseen valoon. Avioliittolakia on vuosien varrella arvioitu moneen otteeseen yhteiskunnan ja kansalaisten arvojen muuttuessa, ja nyt juuri on tällaiselle uudelleenarvioinnille sopiva paikka.

Jos menneinä vuosikymmeninä lainsäätäjillä on ollut viisautta ja malttia raivata avioliitosta ihmisten yhdenvertaisuutta ja onnea rajoittavia esteitä ja jos on ollut viisautta ja malttia arvioida, kuinka hyvin laki vastaa sen ajan tarpeita ja ihmisten arvoja, niin toivottavasti myös meillä tämän päivän lainsäätäjillä on sellainen viisaus.

Edustaja Östman esitti aiemmin, että suomalaisten enemmistö vastustaa aloitetta tasa-arvoisesta avioliittolainlaista. Samoin edustaja Halla-aho vähän samassa hengessä pohdiskeli, että enemmistöllä on sinänsä suvereeni oikeus päättää avioliitosta, mutta ilmeisesti oletti, että enemmistö olisi tasa-arvoista avioliittolakia vastaan. Näinhän ei ole. Kaikki tähän asti tehdyt kyselytutkimukset Suomessa antavat sellaisen tuloksen, että tasa-arvoisen avioliittolain puolella on enemmän ihmisiä — suurempi osa suomalaisista, Suomen kansalaisista, niistä äänestäjistä, jotka meidät tähän saliin ovat äänestäneet — kuin sitä lakia vastaan.

Elokuussa 2010 tehty kysely totesi, että yli puolet sallisi samaa sukupuolta olevien avioliitot, kolmannes oli päinvastaista mieltä. Samassa kuussa Yle teetti Taloustutkimuksella tutkimuksen, jonka mukaan tasa-arvoista avioliittolakia kannatti 54 prosenttia suomalaisista. Lokakuussa 2010 julkistettu Helsingin Sanomien Gallupilla teettämä tutkimus totesi, että sitä, että kirkko vihkisi homopareja, kannatti 28 prosenttia suomalaisista ja sen hyväksyi 26 prosenttia suomalaisista eli joko hyväksyi tai kannatti selvä enemmistö suomalaisista — ja tässä puhuttiin sentään kirkon vihkimisestä, joka on paljon radikaalimpi

uudistus kuin mitä nyt tällä lakialoitteella esitetään. Seta on teettänyt Taloustutkimuksella kaksi mielipidekyselyä. Ensimmäinen julkistettiin viime vuoden toukokuussa ja toinen nyt helmikuussa tänä vuonna. Ensimmäisessä tasa-arvoista avioliittolakia kannatti 49 prosenttia vastaneista ja ei kannattanut 33 prosenttia. Toisessa, tuoreemmassa, luvut olivat 47 ja 38 prosenttia.

Siis kaikki kyselyt kertovat johdonmukaisesti sellaisen tuloksen, että suurempi osa suomalaisista kannattaa tasa-arvoista avioliittolakia kuin sitä vastustaa. Jos nyt on sitten sitä mieltä, niin kuin edustaja Halla-aho, että enemmistöllä on suvereeni oikeus muuttaa avioliittolakia ja tulkintaa avioliitosta, niin silloinhan näyttäisi siltä, että meidän todella kannattaa hyväksyä tämä nyt käsitellyssä oleva tasa-arvoinen avioliittolaki. Suomen kansa on siihen valmis, toivottavasti myös me Suomen kansan edustajat.

⁴⁹ **Aino-Kaisa Pekonen /vas:** Arvoisa puhemies! Täytyy heti aluksi kiittää edustaja Tynkystä erittäin hyvistä puheenvuoroista. Olen täsmälleen samaa mieltä siitä, että ennemmin tai myöhemmin eduskunta tulee hyväksymään tasa-arvoisen avioliittolain, ja itse henkilökohtaisesti olen sitä mieltä, että aika on kypsä ja voimme sen hyväksyä.

Tänä iltana on puhuttu paljon myös adoptioista, ja kuten aiemmin kuulimme, käsitellessämme adoptiolain kokonaisuudesta lakivaliokunnassa kuulimme laajalti asiantuntijoita, ja ilokseni huomasin, että suurin osa asiantuntijoista kannatti myös rekisteröidyssä parisuhteessa eläville yhdenvertaista adoptio-oikeutta suhteessa avioliitossa eläviin pareihin.

En voi mitenkään käsittää edustaja Niikon argumentteja hänen vastustaessaan samaa sukupuolta olevien parien adoptio-oikeutta tai puhuessaan lastenkasvatuksesta. Itse näen, että lapsia kasvatetaan rakkaudella, ei sukupuolella. Luotan suomalaiseen sosiaalityöhön ja adoptioneuvontaan. Uskon, että adoptioneuvonnan seurauksena jokainen lapsi, joka tarvitsee vanhemmat, saa rakastavat vanhemmat. Lapsen etu on aina tärkein.

Toivon, että nyt käsitellyssä oleva lakialoite saa myönteistä tuulta purjeisiinsa.

⁵⁰ **Anni Sinnemäki /vihr:** Arvoisa puhemies! Kommentti edustaja Niikon puheenvuoroon lapsista, mahdollisuudesta adoptoida ja yhteiskunnan kokonaisedusta. Siinä oli mielestäni yksi

niistä edustaja Niikon puheen hyvin epäselvästi ja hämärästi perustelluista kohdista, joista oikeastaan ei ehkä niinkään löytnyt argumentaatiota, vaikka välittyi sinänsä se hänellä oleva tunnelma, että hän ei kannata tätä lakialoitetta.

Edustaja Tynkkynen sanoi hyvin, että tämä laki, jos me hyväksyisimme tasa-arvoisen avioliittolain, ei toisi millekään parille sinänsä jotain automaattista oikeutta lapseen, oikeutta mihinkään lapseen tai adoptoituun lapseen, vaan se toisi näille avioliiton solmineille ihmisille mahdollisuuden yrittää adoptioprosessia. Täällä on käyty hyvin läpi se, että adoptioprosessihan on hyvin raskas, monipolvinen prosessi ja poikkeaa tietenkin hyvin paljon siitä, miten muuten ihmiset hankkivat lapsia.

Mitä taas tulee yhteiskunnan kokonaisuuteen, niin yhteiskunnan kokonaisuutehan on se, että voimme tukea perheitä kasvattamaan ja hoivamaan lapsia mahdollisimman hyvin ja että yhteiskunnan puolelta ei ainakaan aseteta tähän jotain ylimääräisiä esteitä tai haittatekijöitä. Sitä kautta tuntuu mielestäni selvältä, että kun meillä joka tapauksessa elää lapsia myös niissä perheissä, joissa vanhemmat ovat samaa sukupuolta, niin varmaan se, mitä me yksinkertaisimmillaan tässä salissa voimme tehdä näiden lasten hyväksi, on se, että annamme yhteiskunnan hyväksynnän näille perheille ja sitä kautta taustatukea siihen, että myös näissä perheissä lasten kasvattamisella ja hoivaamisella olisi mahdollisimman hyvät perusolosuhteet.

⁵¹ **Lea Mäkipää /ps:** Arvoisa puhemies! Otin tosiaan esille tämän mahdollisen lukumääräneutraalin ja sitten sukuneutraalin avioliiton. Tiedän, että varmaan kukaan tässä salissa niitä ei ole kannattamassa tällä hetkellä, mutta yhteiskunta muuttuu ja saattaa tulla vuosien saatossa vaatimuksia, niin kuin teilläkin nyt on ollut, eli yhdenvertaisuuden ja tasavertaisuuden ja ihmisoikeuksien perusteella myös nämä edellä mainitut avioliitot kuuluvat sitten niiden vaatimusten piiriin. Tämä ei ole näin, mutta niin kuin sanoin, yhteiskunta saattaa muuttua tähänkin suuntaan, ja minä pidän sitä vaarallisena.

⁵² **Jaana Pelkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Koska niin monessa puheenvuorossa on lapset ja lapsen oikeudet nostettu esiin, niin vielä muutama huomio siihen liittyen.

En tiedä, tietääkö edustaja Niikko muun muassa sitä, että se on fakta, että tuhannet suomalaiset lapset elävät jo tänä päivänä sateenkaari-perheissä ja näiden perheiden suurimpia haasteita on juuri ympäröivän yhteiskunnan suhtautuminen heihin. Uskon itse vakaasti siihen — ja tämä on myös muista salissa olevista valtaosan mielipide — että tasa-arvoinen avioliittolaki antaisi näille lapsille, heidän vanhemmilleen ja lähiympäristölleen selkeän viestin siitä, että heidän perheensä on yhtä arvokas ja hyvä kuin kaikki muutkin ympärillä olevat perheet. Haluaisin tietää, miten, edustaja Niikko, tämän voi kyseenalaistaa.

⁵³ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustajat Pekonen, Sinnemäki, Pelkonen ja ehkä joku muukin nostivat esille tämän lapsen etu -kysymyksen. Keskustellaan nyt hiukan sitten siitä.

Aikaisemmin nostin esille sen asian, että Suomessa varsinkaan ei ole tehty kunnan tutkimuksia siitä, miten lapsen kehityksen käy, mikäli hän kasvaa isä—isä- tai äiti—äiti-perheessä isä—äiti-perheen sijasta. Siitä vain ei ole kunnan faktaa, tutkimusta, ja tämän perusteella Ranskan parlamentti 2006 päätyi siihen johtopäätökseen, että kun ei ole riittävästi tästä kokemuksista, niin ei oteta sitä riskiä lapsen kustannuksella. Elikkä nyt lainsäätäjänä täytyy ajatella kokonaisuutta tässä asiassa.

Yhtenä pienenä esimerkkinä heitän vaan hypoteettisen ajatuksen: Jos esimerkiksi minä vaimoni kanssa kuolisimme auto-onnettomuudessa ja jäisi sosiaaliviranomaisten päätettäväksi, minne kolme pientä lasta sijoitettaisiin, jos ei olisi sukulaisia ja muita, niin minä en halua henkilökohtaisesti esimerkiksi semmoista tilannetta, että minun lasteni huostaanottokeskustelussa toisella puolella pöytää mahdollisesti pohditaan homoparin adoptiomahdollisuutta ja heteroparin mahdollisuutta. Tämähän on teoreettisesti mahdollista kuitenkin. Jos näin ei olisi, niin silloinhan tämä lakialoite on täysin turha, koska jostainhan ne lapset pitää adoptoida.

Ulkomaalaisia adoptioita tuskin tultaisiin saamaan, koska me tiedämme, miten käy, jos tällainen laki menee läpi: meille sulkeutuu moni maa Aasiassa ja monessa muussa, meille ei anneta lapsia adoptoitavaksi enää sen jälkeen, jos meillä olisi tämänkaltainen laki. Ihmettelenkin, miksi laitoitte myös tällaisen mahdollisuuden tähän lakialoitteeseen, vaikka itse täällä puhutte sa-

manaikaisesti, että Ruotsissa ei ole saatu yhtään lasta adoptoitua tämän lainsäädännön kautta.

Huovinen ei ole enää paikalla, mutta hän nosti kolme asiaa täällä, kuten sen, että lapselle perhe, ei perheelle lapsi. Juuri äsken mainitsin, että tutkimuksen mukaan tämä on paras mahdollinen vaihtoehto, se että lapsella on isä ja äiti, jos se suinkin on mahdollista. Tässä yhteydessä on epäoikeudenmukaista ja epäjohdonmukaista verrata tilannetta lasten kasvattamiseen jossakin päihdeperheessä, kun ruvetaan puhumaan esimerkiksi rakastavasta homo- tai lesboperheestä. Eihän sillä ole mitään tekemistä tämän asian kanssa. Emme me voi asettaa rinnakkain tätä ja jotain ääriolotilaa jossain perheessä ja puhua sitten, että ne lapset tulisivat jotenkin parempaan perheeseen. Kunnon johdonmukaisia perusteluja olisin halunnut kuulla täällä, mutta niitä ei ole tullut.

Sitten puhutaan myös toisin, että tämä lainsäädäntö on sen takia tärkeä, koska homot ja lesbot eivät koe olevansa samanarvoisia. Nyt tässä täytyy pieni korjaus tehdä — minä olen puhunut tästä jo muutaman kerran, mutta vielä täsmennän: Homoilla on täysin samantyyppiset oikeudet tämän lainsäädännön edessä täälläkin hetkellä kuin heteroilla. Heillä on täysi oikeus mennä naimisiin haluamansa vastakkaista sukupuolta olevan henkilön kanssa, kunhan tämä on täysi-ikäinen eikä ole lähiomainen. Mutta he eivät halua käyttää tätä oikeuttaan, vaan he haluavat käyttää toisenlaista oikeutta. Elikkä laki tällä hetkellä ei syrji ketään, se on yksiselitteinen ja selkeä. Ja nyt on minun mielestäni väärin käyttää perusteluna sitä, että laki syrjii jotakin. Ei se ketään syrji. Aina kun laki tehdään jotakin asiaa varten, niin totta kai se asettaa rajoituksen jonnekin päin. Minun mielestäni on täysin älyllisesti epärehellistä puhua semmoista asiaa, että lainsäädäntö on sellaista, että kaikille kaikki, tässä ja nyt heti. Se on täysin absurdi ja mahdoton ajatus, ei tällaisesta lainsäädäntöä voi olla olemassakaan. Aina kun me teemme lakia mistä tahansa asiasta, niin totta kai se asettaa rajoituksen jonnekin toiseen suuntaan. Minun mielestäni tämän keskustelun taso on niin surkeata, että ei voi käsittää, miten pyöritään tällaisella tunnetasolla kuin nyt käytettäessä tasa-arvo-, suvaitsevaisuus- ja muita termejä koko ajan tässä asiassa.

Kolmantena haluan heittää vielä erään asian loppuun, koska olen kolme vuotta lukenut myös teologiaa ja minulla on omanlainen käsitys Raa-

matusta, niin kuin varmaan meillä kaikilla. Huovinen mainitsi siitä, että on kristitty ja ei saa loukata toisen arvomaailmaa. Ketään ei haluta loukata, jos täällä esimerkiksi joku edustaja nostaa esille raamatullisia arvoja ja seisoo niitten takana. Itse en ole tätä asiaa vielä nostanut esille, mutta heitän nyt tällaisen vaan: "Kristitty" oli aikanaan Raamatussa oleva haukkumanimi, joka tuli opetuslapsille, kun he seurasivat Jeesusta. "Kristitty" tarkoittaa 'Kristuksen kaltaista', sitä että haluaa seurata Kristusta — se on yksiselitteinen Raamatun antama teologinen totuus. Ja Jeesus sanoi itse näin Raamatussa Matteuksen evankeliumissa: "Ei jokainen, joka sanoo minulle: 'Herra, Herra!', pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon."

⁵⁴ **Lasse Männistö /kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle voi todeta oikeastaan tässä vaiheessa iltaa vain, että samaa sukupuolta olevien pariin on mahdollista avioitua EU-maista Ruotsissa, Hollannissa, Belgiassa, Portugalissa ja Espanjassa, EU:n ulkopuolella vastaavasti Norjassa, Islannissa, Argentiinassa, Kanadassa ja Etelä-Afrikassa ja lukuisissa Yhdysvaltojen osavaltioissa. Lisäksi ainakin Saksassa, Luxemburgissa ja Nepalissa valmistellaan tasa-arvoisen avioliittolain säätämistä tai harkitaan sitä. En usko, että näissä maissa on toimittu väärin, ja luotan näiden tasa-arvoisten demokratioiden lainvalmisteluun ja niistä kertyneeseen tutkimustietoon, joten tältä osin voi kyseenalaistaa tämän yhden yksittäisen tilanteen, johon edustaja Niikko viittasi.

Edustaja Mäkipäälle totean vielä: miten ihmeessä tasa-arvoinen avioliittolaki siis tekisi todennäköisemmäksi sen, että tulevaisuuden päättäjät tekisivät jotain perusteetonta tai hölmöä? Ei minun mielestäni mitenkään. Siitä, miten asiat tänä päivänä ovat tai ovat historiassa olleet, ei voi päätellä, miten niiden pitäisi tulevaisuudessa olla, ja kyllä varmasti lainsäädäntö elää ajassa tulevaisuudessakin, mutta eihän tämän lakihankkeen vastustamisen perustana nyt mitenkään voi olla pelko siitä, mitä kenties tulevaisuuden päätöksentekijät tekevät.

⁵⁵ **Aino-Kaisa Pekonen /vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle on todettava, että keskustelu käy kuumana ja tunteikkaana puolin ja toisin — siihen en ota kantaa, onko keskustelun taso surkea. Kolmen lapsen äitinä on kuitenkin

pakko todeta edustaja Niikolle, että jos minun lapseni olisivat syystä tai toisesta siinä tilanteessa, että he olisivat vailla vanhempia — toivottavasti näin ei koskaan käy — minun toiveeni olisi, että heillä olisi mahdollisuus rakastaviin vanhempiin, turvalliseen kotiin ja suvaitsevaiseen ympäristöön.

⁵⁶ **Kristiina Salonen /sd:** Arvoisa puhemies! Juuri näin, kuten edustaja Pekonen täällä totesi, paras vaihtoehto lapselle on rakastavat vanhemmat. Ei sellaisia vanhempia ole vain yhdenlaisia, esimerkiksi ainoastaan heterovanhempia; nämä rakastavat vanhemmat voivat olla heteroja, he voivat olla yksin huoltavia, he voivat olla pitkiä tai pätkiä, he voivat olla myös homoja. Ei vanhemman rakkaus johdu vanhemman ominaisuuksista vaan kyvystä rakastaa.

Ymmärrys kiusaamisen dynamiikasta ontuu myös, jos vedotaan erilaisten vanhempien altistavan koulukiusaamiselle. Täällä edustaja Pelkonen hyvin totesi, että kiusaajat ottavat erilaisuuden yleensä kiusaamisen kohteeksi ja kiusaajat ovatkin itse heikon itsetunnon omaavia, eikä meidän pidä tehdä tätä päätöstä sillä perusteella, että jotenkin katsoisimme asiaa kiusaamisen näkökulmasta. Se, että lapsi kasvatetaan uskomaan itseensä ja tasa-arvoisuuteen muiden lapsien kanssa, on paras keino ehkäistä koulukiusaamista, ei sukupuolineutraalin avioliittolain kariuttaminen.

⁵⁷ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko toisti jälleen edellä sen ajatuksen, että meillä on jo nykyään samat oikeudet kaikilla ihmisillä. Muistutan vain siitä, että samalla argumentilla on puolustettu taannoin myös avioliiton rajaamista vain saman rodun sisäiseksi ja on perusteltu sitä, että valkoihoinen ihminen ei voi mennä naimisiin mustaihoisen ihmisen kanssa, siten, että heillä on jo nykyäänkin samat oikeudet. Se argumentti oli siihen aikaan yhtä huono kuin se on nykyään.

Edustaja Niikko on useassa puheenvuorossaan puhunut, että tutkimukset osoittavat sitä tai tätä, mutta en ole huomannut yhdessäkään puheenvuorossa hänen täsmentäneen, mitkä tutkimukset. Itse olen käynyt läpi jonkin verran alan tutkimusta, siis sekä samaa sukupuolta olevien parien vanhemmuutta tarkastelevaa tutkimusta että muuta samaa sukupuolta oleviin pareihin liittyvää tutkimusta, ja ne tutkimukset eivät mi-

tenkään tue edustaja Niikon esittämää väitettä. Joissakin tutkimuksissa on harhaanjohtavasti tällaisia tapauksia verrattu tilanteeseen, jossa lapsi menettää isän tai äidin esimerkiksi onnettomuuden tai sairastapauksen takia, ja siitä on vedetty johtopäätöksiä, että tällaisessa perheessä kasvava lapsi, siis isättä tai äidittä kasvava lapsi, joutuu usein ongelmiin, niin kuin varmasti joutuu. Voin kuvitella, että jos oman vanhempansa menettää, oli tämä mitä sukupuolta tahansa, kun on itse pieni lapsi tai vasta nuori, niin varmasti se jättää jälkensä ja siitä voi aiheutua monenlaisia vaikeuksia. Mutta tällaisen tilanteen vertaaminen siihen, että lapsella on kaksi rakastavaa vanhempaa läsnä alusta loppuun asti, siis sieltä varhaislapsuudesta läpi myöhemmän lapsuuden ja nuoruuden, on täysin harhaanjohtavaa. Jos on kaksi äitiä tai kaksi isää, niin asetelma on lapsen kannalta täysin eri kuin sellaisessa perheessä, jossa äiti tai isä menehtyy ja lapsi menettää tämän äkillisesti.

⁵⁸ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Kun kello käy ja ilta lähenee, niin yritän olla lyhytsanainen ja vielä palata asiaan tästä lapsen näkemyksen kulmasta. Edustajat Salonen ja Pekonen mainitsivat siitä, että ei ole kysymys siitä, millainen vanhempi, pariskunta, siellä on, kunhan vaan rakastaa lastaan. Minä olen täysin samaa mieltä. Aivan totta on, että aivan samoin lesbovanhempi tai homopari pystyy rakastamaan lasta, ihan samalla tavalla kuin heterovanhemmat. Ei tästä ole kysymys. Minä en aseta missään vaiheessa eriarvoiseen asemaan ihmisiä sen takia, etteivät he pysty lasta rakastamaan.

Kysymys on vain näistä tutkimuksellisista asioista, siitä, että siitä ei ole riittävästi tutkimuslistaa tietoa, kuten viittasin aikaisemmin. Ja kuitenkin on selvää, että adoptoitava lapsi on jo valmiiksi niin traumatisoitunut. Hän on voinut kärsiä vanhempien menehtymisestä tai monesta muusta johtuen, ja hän tarvitsee kaikkein suurimman emotionaalisen ja juridisen turvan. Ja nyt jos lapsi adoptoitaisiin perheeseen, jossa on kaksi isää vaikka, entisen äidin ja isän sijasta, voitko väittää, edustaja Männistö, esimerkiksi sitä, että se on aivan samantekevää lapselle, kunhan he vain rakastavat häntä? Ei se lapsen kannalta ole sama.

Sitten mitä tulee tähän koulukiusaamiseen, mihin, edustaja Salonen, täällä viittasit, tosiasia vain on näin, että lasten maailma on hyvin raaka

ja julma maailma, johon meidän aikuisten tulee puuttua. Koulukiusaamista ei tule hyväksyä ikinä. Mutta emme me sillä poista sitä, jos lapsi asuu toisten näkökannalta eriarvoisessa ympäristössä, että hän joutuu kiusatuksi, emme me voi sitä täällä lain säätämällä poistaa. Maailma vain on raadollinen, ja se ei riitä perusteeksi minun mielestäni, että suljemme silmämme tosiasioilta.

Lasta pitää kuitenkin suojella, ja sen takia tässä lakialoitteessa oli huono juttu se, että tänne lätsättiin erityisesti tämä lasten adoptiomahdollisuus, koska se ei ole lapsen kannalta paras mahdollinen vaihtoehto.

⁵⁹ **Jaana Pelkonen /kok:** Arvoisa puhemies! Faktaa on se, että tällä hetkellä suomalaisista lapsista ja nuorista yli yksi neljäsosa kärsii erilaisista mielenterveydellisistä ongelmista, ja näiden lasten lukumäärä on vain lisääntynyt vuosi vuodelta ja ongelmat ovat muuttuneet entistä vakavammiksi. Kysyä vain voi, mistä tämä sitten johtuu. Jos rakkautta saa, niin onko sillä väliä, mistä se rakkaus tulee?

⁶⁰ **Lasse Männistö /kok:** Arvoisa puhemies! Siitä tunnutaan nyt olevan salissa hyvin yhtä mieltä, että rakastavat vanhemmat ovat lapselle se kaikkein tärkein asia, ja tästä näkökulmasta itse pidän niin ikään tasa-arvoista avioliittolakeja erittäin perusteltuna.

Edustaja Niikko on aivan oikeassa. Ei varmasti ole sama, se ja sama, onko lapsella heterovanhemmat vai samaa sukupuolta olevat vanhemmat. Ei se ole sama asia. Kysymys kuuluukin: onko se haitallista lapsen kehitykselle, lapsen elämälle tai kasvulle perheessä, jos hänellä on kaksi isää tai kaksi äitiä?

THL:n tutkija Solantaus on käynyt läpi kymmeniä tutkimuksia, joita tähän mennessä asiasta on 1950-luvulta alkaen kertynyt. On aivan totta, niin kuin edustaja Niikkokin on todennut, että tutkimustieto ei ole täysin kattavaa, ja varmasti tulevaisuudessa sitä tulee kertymään yhä lisää, mutta tähän mennessä sitä on jo etenkin kansainvälisiltä kentiltä paljon kertynyt. Tytti Solantaus ei ole löytänyt mitään perusteita tämän tutkimusaineiston läpikäynnissä sille, että samaa sukupuolta olevien parien perheissä lapset kehittyisivät tai kasvaisivat jotenkin heikommin, haitallemmin, kiero on verrattuna eri sukupuolta oleviin pareihin.

Itse asiassa erikoinen löydös, joka tunnustettiin tilastollisesti merkitseväksi, oli se, että heteropariskunnissa on keskimäärin enemmän parisuhdeväkivaltaa kuin samaa sukupuolta olevien parien kesken. Tämä oli yksi ero, joka löydettiin. Siitä huolimatta uskallan puolustaa täällä myös heteroparien oikeutta kasvattaa lapsia, vaikka tällainen ero nykytiedon valossa tutkimuksista paljastuukin. Mutta alleviivaan vielä, että Suomessa nyt alan ykköstudiot eivät ole löytäneet perusteita tutkimustietoon vedoten, joita edustaja Niikko täällä jatkuvasti on nostonut esiin.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti: Tämän jälkeen puheenvuoroja haluavat joutuvat tuomaan tänne nimilappunsa sihteerille ja pyytämään siten puheenvuoroa. Pyydytetyt puheenvuorot jaetaan.

⁶¹ **Kristiina Salonen /sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niikolle pitää todeta, että vähän ristiriitaiset nämä perustelut. Kysynkin: oletteko sitä mieltä, että jos homopari saa lapsen muulla tavoin kuin ulkomaisella adoptiolla, niin he ovat hyviä vanhempia ja heidän lapsellaan on mahdollisuus kasvaa täysipainoisesti, viettää lapsuuttaan täysipainoisesti ja olla esimerkiksi koulussa ilman kiusaamista?

Yritin sanoa omassa puheenvuorossani, että ei koulukiusaaminen voi olla peruste tämän tasa-arvoisen avioliittolain eväämiselle, koska tähän koulukiusaamisen dynamiikkaan nimenomaan pystytään vaikuttamaan vaikuttamalla sen lapsen terveeseen itsetuntoon, ja se lapsen terve itsetunto kehittyy vanhempien hyväksynnästä ja rakkaudesta. Ja koska vanhempien hyväksynnästä ja rakkaudesta me täällä nyt puhumme, niin kuten aikaisemmin jo totesin, sillä ei ole merkitystä, millaiset ne vanhemmat ovat, vaan sillä, että heillä on kyky rakastaa ja luoda lapselle terve itsetunto.

⁶² **Aino-Kaisa Pekonen /vas:** Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Niikko totesi, lasten maailma on erittäin rankka. Lapset ovat toisiaan kohtaan raakoja, olit sitten lihava, laiha, silmälasipäinen tai muuten vain vähän omituinen. Mielestäni tämä on erittäin huonoa argumentointia tasa-arvoista avioliittolakeja kohtaan, sillä me kaikki tiedämme, että jos koti on tasapainoinen ja vanhemmat ovat rakastavia, niin ei ole mitään esettävä sille, etteikö myös sateenkaari-perheen lap-

sista voisi kasvaa varsin mallikkaita ja yhteiskuntakelpoisia aikuisia.

⁶³ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! Pyysin edustaja Niikkoa täsmentämään, mihin tutkimuksiin hän viittaa, kun hän väittää, että tutkimusten mukaan sitä tai tätä. En saanut vastausta kysymykseeni, mutta voin itse viitata muutama tutkimukseen.

2004 julkaistu MacCallumin ja Golombokin tutkimus tarkasteli yksinhuoltajien lesboperheitä, yksinhuoltajien heteroperheitä ja heteroparien perheitä. Tämän tutkimuksen perusteella ei löydetty eroja tämän perhetaustan perusteella lasten kasvatuksessa ja kehityksessä. Toisessa vertailussa aineistona oli 2 000 lesboäitien kanssa elävää lasta, 1 500 homoisien kanssa elävää lasta ja 700 000 lasta muista perhetyypeistä. Tässä käytettiin mittarina luokalle jääntiä ja siinä todettiin, että lesbo- ja homoparien lapset jäävät keskimäärin hieman enemmän luokalle kuin heteroparien lapset mutta selvästi vähemmän kuin yksinhuoltajien lapset ja aivan dramaattisesti vähemmän kuin sellaiset lapset, jotka on sijoitettu ryhmäkoteihin. No, mikä näitä eroja sitten lesbo- ja heteroparien lasten välillä voisi selittää? Tutkimuksessa todettiin, että erot selittyvät hyvin pitkälle vanhempien koulutustasolla ja tulotasolla, eivät sillä, ovatko vanhemmat samaa sukupuolta vai eri sukupuolta.

2009 julkaistu Averettin ja kumppanien tutkimus tarkasteli adoptioita homo- ja lesboperheisiin. Siinä oli 155 homo- ja lesbovanhemmille adoptoitua lasta tai nuorta ja 1 229 heterovanhemmille adoptoitua lasta ja nuorta. Jälleen kerran todettiin, että vanhempien sukupuolella ja parisuhdeasemalla ei tässä tutkimuksessa ollut vaikutusta lasten menestykseen, pärjäämiseen ja kasvuun.

Nämä ovat niitä tutkimuksia, joihin itse olen tutustunut. Edustaja Niikko, jos teillä on tutkimuksia, jotka kumoavat näitten tulokset, niin voitteko esittää ne ja tarkentaa, mihin tutkimuksiin viittaatte?

⁶⁴ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tynkkynen nosti esille näitä tutkimuksia, ja haluat lisätietoa. Minä toimitan ne sinulle tällä viikolla, ja samoin voit antaa ne sitten Mänistölle eteenpäin. Niitä on vaikka kuinka paljon. Kun nyt kerran nostitte äsken itse esille tutkimuksia, niin haluan nostaa yhden tutkimusasi-

an. Ei ollut tarkoitus tätä nostaa esille, mutta kun kerran tutkimuksista puhutaan, niin puhutaan sitten toisestakin puolesta. Elikkä faktat faktoina.

Homoseksuaalisesta kumppanuudesta on tehty monia tutkimuksia, ja osa on myös homoseksuaalien itsensä julkaisemia. Näistä Yhdysvalloissa tehdyistä tutkimuksista käy selvästi ilmi, että homoseksuaaliselle elämäntavalle ei ole tyypillistä pitkäaikainen sitoutuminen yhteen kumppaniin — tämän varmaan tiesittekin. Partnereita on vastaajilla ollut yleisemmin 100—500, joissain tapauksissa jopa yli 1 000, ja yli kolme vuotta kestävät suhteet ovat homosuhteissa harvinaisia. Erään laajan tutkimuksen mukaan yli puolella homoseksuaalisista miehistä ei ole koskaan ollut yli kaksivuotista suhdetta. Vain 7 prosenttia on ollut yli kymmenen vuoden suhteessa. Valtaosalle suhteista on ominaista se, että samaan aikaan voi olla muita kumppaneita. Luvut eroavat selvästi heteroseksuaalien vastaavista tilastoista.

Tämä sama tendenssi nähdään myös Suomessa. Suomessa on noin 3,2 miljoonaa 20—64-vuotiasta aikuista. Jos 1 prosentti heistä on esimerkiksi selkeästi homoseksuaalisuuteen suuntautuneita, se on 32 000, ja parisuhteen rekisteröintioikeutta on Suomessa kuitenkin kymmenen vuoden aikana käyttänyt vain 1 600 paria eli 3 200 henkilöä. Elikkä tämä vastaa 1:tä promillea.

Elikkä nyt kun mennään tähän tilastollisuuteen, niin homosuhteissa ei ole normaalia sitoutua yhteen kumppaniin, saati muodostaa perhettä. Se ei ole kovin yleinen tendenssi. Toki minä toimitan nämä tilastofaktat sitten myös edustaja Tynkkyselle, koska muutenhan tämä voi olla pelkkää populismia, niin kuin yleensä satutaan sanomaan, eikö niin?

Mutta siitä, mitä tulee lasten kasvattamiseen, edelleen toistan sen, että ilman muuta minä olen samaa mieltä, että seksuaalisella suuntautuneisuudella ei lasten rakastamisen kannalta voida mitata sitä, että joku rakastaa jotakin enemmän. Se on äärimmäisen vaikeaa, eihän sitä pystytä sillä lailla mittaamaan. Toistan sen, mitä minä sanoin aikaisemmin: Adoptoitava lapsi on usein hyvin traumasoitunut, hän tarvitsee suurimman mahdollisen emotionaalisen ja juridisen turvan. Miehen ja naisen välinen avioliitto on vakain ja juridisesti turvatuin perhemuoto, ja adoptoitava lapsi tarvitsee mahdollisimman vakaan ja turvallisen perheen. Tästä on kysymys. Elikkä jos lapsella on traumaattinen tausta vanhempien poismenon johdosta, niin on suotavaa, että hänelle

suodaan samanlainen kasvuympäristö kuin aiemmin oli. Kenen mielestä se on reilua, että me emme anna sitä samaa mahdollisuutta niille lapsille? Minun mielestäni se ei ole reilua lapsen näkökannalta. Toki hän tarvitsee, jos hänellä on aikaisemmin ollut isä ja äiti, jatkossakin ne.

Kysymys ei ole epätasa-arvosta tai suvaitsemattomuudesta, siitä että me jotkut heterot haluamme pitää kiinni siitä, että lapsia eivät saa homot eivätkä lesbot adoptoida Suomessa jatkossakaan. Ja tämä on yksi niin tärkeä peruspilari, että luulen, että sen vuoksi te ette saaneet sitä tavoittelemaan sataa nimeä tähän lakialoitteeseen.

Toivon kuitenkin, että vaikka nyt ollaan eri mieltä asioista, voidaan näistä asioista jatkossakin keskustella. Minä haluan myös, edustaja Tynkkynen, teiltä saada ne tilastot ja ne tutkimukset, mihin viittasitte äsken. Ne Solantauksen ja muut tutkimukset, 70 tutkimusta Amerikasta, niistä ovat koosteet, ovat ihan höpöhöpöhommaa. Olen saanut niistä yhteenvedon, ja niitä on tutkittu sen jälkeen, kun olin eräässä tv-keskusteluohjelmassa, missä viitattiin tähän. Niistäkin pitäisi saada oikeata tietoa. Jatketaan keskustelua tämän jälkeen.

⁶⁵ **Oras Tynkkynen /vihr:** Arvoisa puhemies! En tiedä, miksi te, edustaja Niikko, pyysitte minua toimittamaan tutkimukset, jos te etukäteen olette jo sitä mieltä, että ne ovat ihan höpöhöpöä. Jos suhtautumiseenne tutkimuksiin on yleensäkin tällainen, niin silloin tietysti vaikea mihinkään tutkimusnäyttöön on mitään rationaalista poliitista keskustelua perustaa.

Kun esititte edellä väitteen, että homot eivät keskimäärin ole pysyvissä parisuhteissa niin vakaaasti ja paljon kuin heteroparit, niin esitän teille vastakysymyksen: Pitääkö tämän väitteen perusteella evätä avioliitto niiltä samaa sukupuolta olevilta pareilta, jotka haluavat ja hakevat pysyvää parisuhdetta? Jos siis keskimäärin homoparit — väitetään näin — eivät pysyvissä parisuhteissa viihdy ja sitten on kuitenkin jokunen joukko niitä homopareja, jotka haluavat nimenomaan pysyvää parisuhdetta, pitääkö näiltä kaikilta, tätä pysyvää parisuhdetta tavoitteleviltakin, kieltää oikeus avioliittoon tämän teidän esittämänne keskimääräisen tilaston perusteella?

Varmaan on paikallaan myös kysyä, jos pitää paikkansa, että samaa sukupuolta olevat parit eivät keskimäärin ole niin pysyvissä parisuhteissa kuin eri sukupuolta olevat parit, mistä tämä ero

johtuu. Voisiko se osaltaan johtua siitä, että tämä maa ei ole tunnustanut samaa sukupuolta olevien parien avioliittoa? Miten veikkaisitte, miten heteroparien suhteet kestäisivät, jos olisimme tilanteessa, jossa heteropareilta olisi lailla kielletty oikeus avioliittoon?

Rekisteröity parisuhde, tähän mennessä ainoa yhteiskunnan sallima tunnustus samaa sukupuolta oleville pareille, on aika tuore. Sitä ennen parisuhteilla, jotka perustuivat kahden miehen ja kahden naisen varaan, ei ollut mitään yhteiskunnan tunnustusta. Onko tällaisessa tilanteessa ylätys ja ihmeellistä, jos samaa sukupuolta olevien parien suhteet eivät ole niin vakaita ja pysyviä kuin eri sukupuolta olevilla pareilla? Ja onko se ihmeellistä tilanteessa, jossa vielä vuonna 2012 Suomen eduskunnassa käytetään puheenvuoroja, joissa esitetään, että samaa sukupuolta olevat parit eivät edes kuulu yhteen? Voitteko sen jälkeen ihmetellä, jos samaa sukupuolta olevat parit eivät ole niin pysyvissä parisuhteissa kuin heteroparit?

⁶⁶ **Mika Niikko /ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Tynkkynen, noista ajatuksista ja kysymyksistä. Minä olen vähän tällainen yksinkertainen mies siinä mielessä, että minä ajattelen asiaa näin, että me olemme pärjänneet tällä avioliittolainsäädännöllä nyt 2 000 vuotta tai ehkä jopa 4 000 — kuka tietää, kuinka pitkään näitä on tutkittu — ja minä en usko siihen, että meillä on nyt tällä hetkellä, kun me elämme vuotta 2012, parempaa tietoa ja parempaa ymmärrystä asioista, niin että nyt on pakko saada tämä sukupuolineutraali avioliittolaki päälle. Minä ymmärän, että homojen ja lesbojen oikeuksia pitää jollakin tavalla ajaa ja edistää, mutta tämä on väärä keino.

Keskustelu päättyi.

Päätökset

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain 8 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano

Hallituksen esitys HE 8/2012 vp

Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 3/2012 vp

Mietintö pantiin pöydälle 22.3.2012 pidettävään täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys eduskunnalle yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen lisäpöytäkirjan ja yleissopimukseen annettavien selitysten hyväksymisestä sekä laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 149/2011 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 4/2012 vp

Mietintö pantiin pöydälle 22.3.2012 pidettävään täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys eduskunnalle tutkimus-, kehitys-, testaus- ja arviointihankkeista Suomen ja Amerikan yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 5/2012 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 2/2012 vp

Mietintö pantiin pöydälle 22.3.2012 pidettävään täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä hankintamenettelystä huutokauppataarkkailijan nimeämiseksi tehdyn sopimuksen ja yhteisestä hankintamenettelystä yhteisten huutokauppapaikkojen nimeämiseksi tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi sekä laeiksi niiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Mietintöjen pöydällepano
Hallituksen esitys HE 7/2012 vp
Talousvaliokunnan mietintö TaVM 2/2012 vp

Mietintö pantiin pöydälle 22.3.2012 pidettävään täysistuntoon.

Toinen varapuhemies Anssi Joutsenlahti:
Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna torstaina 22.3.2012 kello 16.

Täysistunto lopetettiin kello 20.36.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

1) Lapsiperheiden hyvinvoinnin turvaaminen

Juvosen ehdotus/Rehulan ehdotus (Ään. 1).

"Jaa" äänestivät seuraavat 134 edustajaa

Sauli Ahvenjärvi /kd	Pietari Jääskeläinen /ps	Outi Mäkelä /kok	Sari Sarkomaa /kok
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Risto Kalliorinne /vas	Tapani Mäkinen /kok	Arto Satonen /kok
Paavo Arhinmäki /vas	Ilkka Kanerva /kok	Lea Mäkipää /ps	Anni Sinnemäki /vihr
Heikki Autto /kok	Ilkka Kantola /sd	Merja Mäkisalo-Ropponen /sd	Timo Soini /ps
Jouni Backman /sd	Saara Karhu /sd	Lasse Männistö /kok	Osmo Soininvaara /vihr
Thomas Blomqvist /r	Mika Kari /sd	Hanna Mäntylä /ps	Alexander Stubb /kok
Tuija Brax /vihr	Johanna Karimäki /vihr	Markku Mantymaa /kok	Katja Taimela /sd
Markku Eestilä /kok	Jyrki Katainen /kok	Martti Mölsä /ps	Hanna Tainio /sd
Ritva Elomaa /ps	Sampsa Kataja /kok	Elisabeth Naclér /r	Eila Tiainen /vas
Tarja Filatov /sd	Pia Kauma /kok	Mika Niikko /ps	Lenita Toivakka /kok
Sanni Grahn-Laasonen /kok	Pentti Kettunen /ps	Jussi Niinistö /ps	Kari Tolvanen /kok
Jukka Gustafsson /sd	Krista Kiuru /sd	Ville Niinistö /vihr	Reijo Tossavainen /ps
Maria Guzenina-Richardson /sd	Pauli Kiuru /kok	Mikaela Nylander /r	Erkki Tuomioja /sd
Lars Erik Gästgivers /r	Osmo Kokko /ps	Mats Nylund /r	Tytti Tuppurainen /sd
Pekka Haavisto /vihr	Jukka Kopra /kok	Pentti Oinonen /ps	Kaj Turunen /ps
Teuvo Hakkarainen /ps	Martti Korhonen /vas	Johanna Ojala-Niemelä /sd	Kauko Tuupainen /ps
Jussi Halla-aho /ps	Laila Koskela /ps	Petteri Orpo /kok	Oras Tynkkynen /vihr
Leena Harkimo /kok	Johannes Koskinen /sd	Heli Paasio /sd	Kari Uotila /vas
Pertti Hemmilä /kok	Mia Petra Kumpula-Natri /sd	Sirpa Paatero /sd	Jutta Urpilainen /sd
Anna-Maja Henriksson /r	Merja Kuusisto /sd	Tom Packalén /ps	Raija Vahasalo /kok
Rakel Hiltunen /sd	Merja Kyllönen /vas	Sari Palm /kd	Stefan Wallin /r
James Hirvisaari /ps	Jukka Kärnä /sd	Aino-Kaisa Pekonen /vas	Jan Vapaavuori /kok
Anne Holmlund /kok	Annika Lapintie /vas	Jaana Pelkonen /kok	Ulla-Maj Wideroos /r
Reijo Hongisto /ps	Sanna Lauslahti /kok	Raimo Piirainen /sd	Pauliina Viitames /sd
Susanna Huovinen /sd	Eero Lehti /kok	Kari Rajamäki /sd	Pia Viitanen /sd
Jyri Häkämies /kok	Jari Lindström /ps	Leena Rauhala /kd	Anne-Mari Virolainen /kok
Lauri Ihalainen /sd	Antti Lindtman /sd	Pekka Ravi /kok	Erkki Virtanen /vas
Olli Immonen /ps	Päivi Lipponen /sd	Paula Risikko /kok	Pertti Virtanen /ps
Harri Jaskari /kok	Marjo Matikainen-Kallström /kok	Pirkko Ruohonen-Lerner /ps	Ville Vähämäki /ps
Kalle Jokinen /kok	Pirkko Mattila /ps	Päivi Räsänen /kd	Juha Väättäin /ps
Anssi Joutsenlahti /ps	Silvia Modig /vas	Vesa-Matti Saarakkala /ps	Tuula Väättäin /sd
Johanna Jurva /ps	Riitta Myller /sd	Matti Saarinen /sd	Ben Zyskowitz /kok
Arja Juvonen /ps	Jari Myllykoski /vas	Pertti Salolainen /kok	Peter Östman /kd
Jouko Jääskeläinen /kd		Kristiina Salonen /sd	

"Ei" äänestivät seuraavat 32 edustajaa

Mikko Alatalo /kesk	Mari Kiviniemi /kesk	Markus Mustajärvi /vr	Annika Saarikko /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk	Esko Kiviranta /kesk	Aila Paloniemi /kesk	Juha Sipilä /kesk
Lasse Hautala /kesk	Katri Komi /kesk	Mauri Pekkarinen /kesk	Kimmo Tiilikainen /kesk
Antti Kaikkonen /kesk	Timo V. Korhonen /kesk	Tuomo Puumala /kesk	Ari Torniainen /kesk
Timo Kalli /kesk	Seppo Kääriäinen /kesk	Antti Rantakangas /kesk	Tapani Tölli /kesk
Anne Kalmari /kesk	Jari Leppä /kesk	Juha Rehula /kesk	Mirja Vehkaperä /kesk
Elsi Katainen /kesk	Mika Lintilä /kesk	Eero Reijonen /kesk	Anu Vehviläinen /kesk
Inkeri Kerola /kesk	Markus Lohi /kesk	Markku Rossi /kesk	Jyrki Yrttiaho /vr

Poissa äänestyksestä olivat seuraavat 33 edustajaa:

Juho Eerola /ps	Anneli Kiljunen /sd	Tuula Peltonen /sd	Astrid Thors /r
Eeva-Johanna Eloranta /sd	Kimmo Kivelä /ps	Arto Pirttilahti /kesk	Jani Toivola /vihr
Maarit Feldt-Ranta /sd	Anna Kontula /vas	Simo Rundgren /kesk	Maria Tolppanen /ps
Christina Gestrin /r	Esko Kurvinen /kok	Janne Sankelo /kok	Sinuhe Wallinheimo /kok
Satu Haapanen /vihr	Suna Kymäläinen /sd	Kimmo Sasi /kok	Sofia Vikman /kok
Lauri Heikkilä /ps	Paula Lehtomäki /kesk	Mikko Savola /kesk	Henna Virkkunen /kok
Timo Heinonen /kok	Maria Lohela /ps	Jouko Skinnari /sd	
Ari Jalonen /ps	Anne Louhelainen /ps	Ismo Soukola /ps	
Mikael Jungner /sd	Eeva Maria Majjala /kesk	Eero Suutari /kok	

1) Lapsiperheiden hyvinvoinnin turvaaminen

Nauttii luottamusta/Juvosen ehdotus (Ään. 2).

"Jaa" äänestivät seuraavat 103 edustajaa

Sauli Ahvenjärvi /kd
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Paavo Arhinmäki /vas
Heikki Autto /kok
Jouni Backman /sd
Thomas Blomqvist /r
Tuija Brax /vihr
Markku Eestilä /kok
Tarja Filatov /sd
Sanni Grahn-Laasonen /kok
Jukka Gustafsson /sd
Maria Guzenina-Richardson /sd
Lars Erik Gästgivers /r
Pekka Haavisto /vihr
Leena Harkimo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Anna-Maja Henriksson /r
Rakel Hiltunen /sd
Anne Holmlund /kok
Susanna Huovinen /sd
Jyri Häkämies /kok
Lauri Ihalainen /sd
Harri Jaskari /kok
Kalle Jokinen /kok
Jouko Jääskeläinen /kd
Risto Kalliorinne /vas

Ilkka Kanerva /kok
Ilkka Kantola /sd
Saara Karhu /sd
Mika Kari /sd
Johanna Karimäki /vihr
Jyrki Katainen /kok
Sampsa Kataja /kok
Pia Kauma /kok
Krista Kiuru /sd
Pauli Kiuru /kok
Jukka Kopra /kok
Martti Korhonen /vas
Johannes Koskinen /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Merja Kuusisto /sd
Merja Kyllönen /vas
Jukka Kärnä /sd
Annika Lapintie /vas
Sanna Lauslahti /kok
Eero Lehti /kok
Antti Lindtman /sd
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Silvia Modig /vas
Riitta Myller /sd

Jari Myllykoski /vas
Outi Mäkelä /kok
Tapani Mäkinen /kok
Merja Mäkilä-Ropponen /sd
Lasse Männistö /kok
Markku Mäntymäki /kok
Elisabeth Nauciel /r
Ville Niinistö /vihr
Mikaela Nylander /r
Mats Nylund /r
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Petteri Orpo /kok
Heli Paasio /sd
Sirpa Paatero /sd
Sari Palm /kd
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Jaana Pelkonen /kok
Raimo Piirainen /sd
Kari Rajamäki /sd
Leena Rauhalainen /kd
Pekka Ravi /kok
Paula Risikko /kok
Päivi Räsänen /kd
Matti Saarinen /sd
Pertti Salolainen /kok
Kristiina Salonen /sd

Sari Sarkomaa /kok
Arto Satonen /kok
Anni Sinnemäki /vihr
Osmo Soininvaara /vihr
Alexander Stubb /kok
Katja Taimela /sd
Hanna Tainio /sd
Eila Tiainen /vas
Lenita Toivakka /kok
Kari Tolvanen /kok
Erkki Tuomioja /sd
Tytti Tuppurainen /sd
Oras Tynkkynen /vihr
Kari Uotila /vas
Jutta Urpilainen /sd
Raija Vahasalo /kok
Stefan Wallin /r
Jan Vapaavuori /kok
Ulla-Maj Wideroos /r
Pauliina Viitamies /sd
Pia Viitanen /sd
Anne-Mari Virolainen /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättä /sd
Ben Zyskowitz /kok
Peter Östman /kd

"Ei" äänestivät seuraavat 63 edustajaa

Mikko Alatalo /kesk
Sirikka-Liisa Anttila /kesk
Ritva Elomaa /ps
Teuvo Hakkarainen /ps
Jussi Halla-aho /ps
Lasse Hautala /kesk
James Hirvisaari /ps
Reijo Hongisto /ps
Olli Immonen /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Johanna Jurva /ps
Arja Juvonen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk

Elsi Katainen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Pentti Kettunen /ps
Mari Kiviniemi /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Osmo Kokko /ps
Katri Komi /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Laila Koskela /ps
Seppo Kääriäinen /kesk
Jari Leppä /kesk
Jari Lindström /ps
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk
Pirkko Mattila /ps
Markus Mustajärvi /vr

Lea Mäkipää /ps
Hanna Mäntylä /ps
Martti Mölsä /ps
Mika Niikko /ps
Jussi Niinistö /ps
Pentti Oinonen /ps
Tom Packalén /ps
Aila Paloniemi /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Tuomo Puumala /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk
Eero Reijonen /kesk
Markku Rossi /kesk
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Vesa-Matti Saarakkala /ps

Annika Saarikko /kesk
Juha Sipilä /kesk
Timo Soini /ps
Kimmo Tiilikainen /kesk
Ari Tornio /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Kaj Turunen /ps
Kauko Tuupainen /ps
Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Pertti Virtanen /ps
Ville Vähämäki /ps
Juha Väättä /ps
Jyrki Yrttiaho /vr

Poissa äänestyksestä olivat seuraavat 33 edustajaa:

Juho Erola /ps
Eeva-Johanna Eloranta /sd
Maarit Feldt-Ranta /sd
Christina Gestrin /r
Satu Haapanen /vihr
Lauri Heikkilä /ps
Timo Heinonen /kok
Ari Jalonen /ps
Mikael Jungner /sd

Anneli Kiljunen /sd
Kimmo Kivelä /ps
Anna Kontula /vas
Esko Kurvinen /kok
Suna Kymäläinen /sd
Paula Lehtomäki /kesk
Maria Lohela /ps
Anne Louhelainen /ps
Eeva Maria Majala /kesk

Tuula Peltonen /sd
Arto Pirttilähti /kesk
Simo Rundgren /kesk
Janne Sankelo /kok
Kimmo Sasi /kok
Mikko Savola /kesk
Jouko Skinnari /sd
Ismo Soukola /ps
Eero Suutari /kok

Astrid Thors /r
Jani Toivola /vihr
Maria Tolppanen /ps
Sinuhe Wallinheimo /kok
Sofia Vikman /kok
Henna Virkkunen /kok